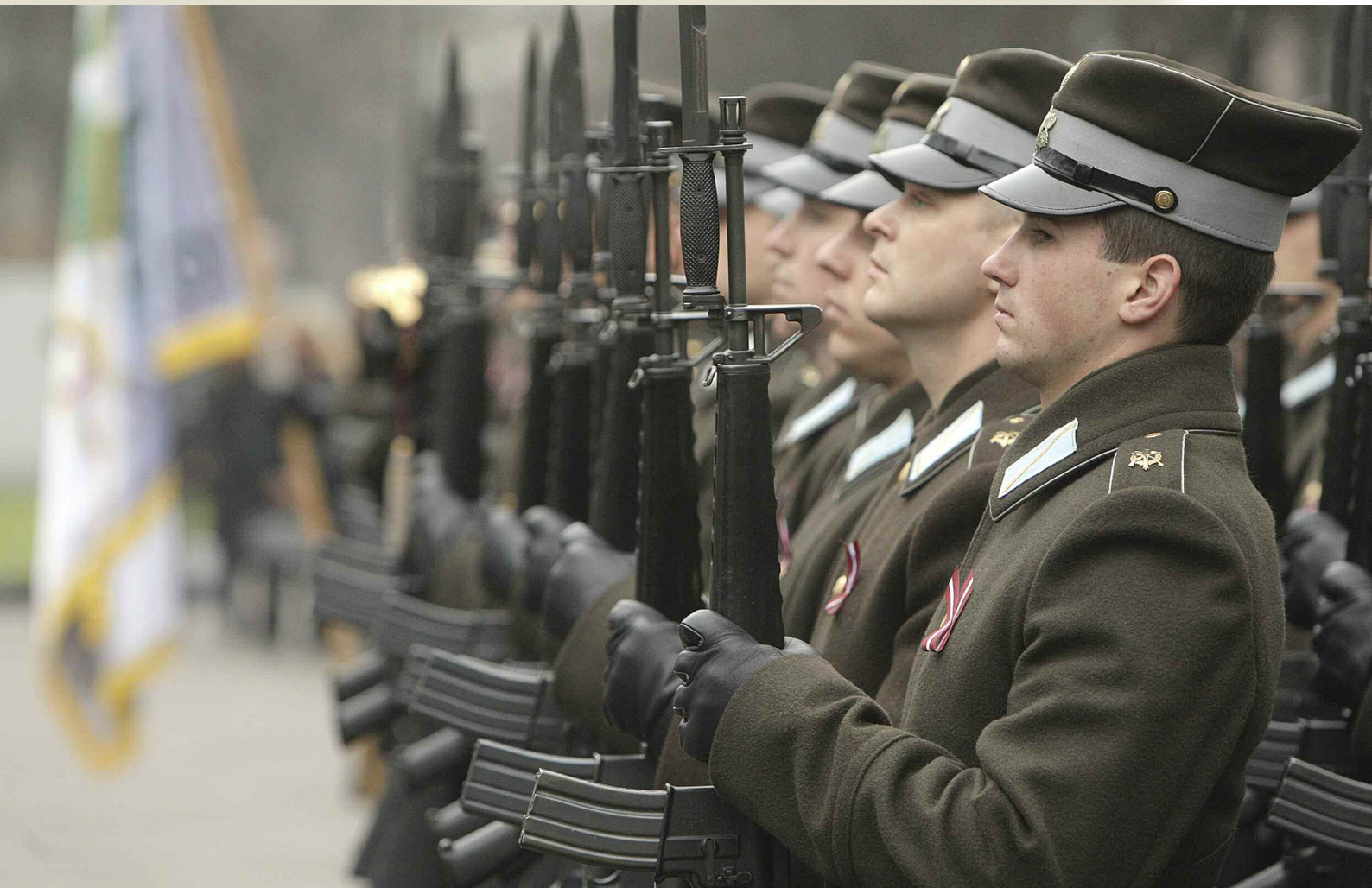

Tēvijas Sargs

Lāčplēša diena Gaisa spēki Jaunsardze Sports Vēsture Detonators 2014 €0,85

Novembris

2014

Nr. 11

Latvijas

militārā

hronika,

jaunumi,

fakti,

sasniegumi

militārais
žurnāls

NATO labdarības tirdziņš

NATO labdarības tirdziņš (NATO Charity Bazaar) ik gadu Briselē tiek organizēts kopš 1968. gada. Tas kļuvis par neaizmirstamu un gai-ditu pasākumu — skaistu tradīciju, jo tiek vākti līdzekļi starptautiskiem labdarības projektiem. Pēdējo 10 gadu laikā, kopš šajā pasākumā pie-dalās arī Latvijas militārā pārstāvniecība NATO, labdarības tirdziņš ir savācis vairāk nekā miljonu eiro, kas ir ziedoti 200 dažādiem Beļģijas un starptautiskiem labdarības projektiem.

2013. gadā NATO tirdziņš savāca 191 000 eiro un šos līdzekļus sa-ņēma 23 labdarības projekti. Pagājušā gadā Liepājas reģionālā slimnīca saņēma 9250 eiro priekšlaicīgi dzimušu bērniņu inkubatora iegādei, sa-vukārt Zantes ģimenes krīzes centrs ieguva 4783 eiro atbalstu bērnu rotaļu laukuma aprikošanai ar atbilstošu inventāru.

Šogad kopumā ir pieteikti un izvēlēti 35 projekti, kuriem arī tiks piešķirti saziēdotie līdzekļi. Latvija šajā sarakstā ir pārstāvēta ar bied-ribu «Dižvanagi» no Liepājas. «Dižvanagi» saņems atbalstu no sazie-dotajiem līdzekļiem nometņu organizēšanai bērniem ar īpašām vāja-dzībām un viņu vecākiem, dodot iespēju vecākiem pavadīt laiku kopā ar saviem bērniem ārpus ierastās ikdienas un nodrošinot bērniem ne-pieciešamo speciālistu konsultācijas, aprūpi, rehabilitāciju un veselības stāvokļa uzlabošanu.

NATO tirdziņa laikā katra valsts iekārto savus standus un tirgo savai valstij raksturīgās preces un pārtikas produktus. Latvijas rupjmaize, pi-parkūkas, cepumi, dažādas konfektes un saldumi, sukādes un biežpiena sierīņi vienmēr tiek augstu vērtēti un ir pieprasīti. Kūpinājumi, gaļas izstrādājumi, šprotes un nēģi ir delikateses, bet mūsu putojošais mies-tiņš un kvass rada rindas un drūzmēšanos pie stenda. Rīgas melno un upeņu balzamu atpazīst ne tikai mūsu tuvākie kaimiņi, bet arī citu val-stu pārstāvi Eiropā, Ziemeļamerikā un Centrālāzijā. Ļoti pieprasīti ir keramikas, dzintara un lina izstrādājumi, adījumi, pinumi, ādas, metāla, koka un filca izstrādājumi, respektīvi, Latvijas amatnieku roku darbs ir lielā cieņā. Ziemassvētku laikā arī sveces no Latvijas kļūst par labu svētku dāvanu.

Latvijas militārā pārstāvniecība NATO un ES pateicas visiem, kuri mūs atbalstījuši ar pārtikas un rūpniecības precēm, rokdarbiem, trans-portu, kā arī organizatoriskā un administratīvā veidā. Atbalstītāju pulkā ir Carnikavas novada domes priekšsēdētāja Daiga Jurēvica, Saeimas de-putāti Nellija Kleinberga un Armands Krauze; Latvijas bīskopības bied-riba; Rīgas tūrisma attīstības birojs un Vita Jermaloviča; uzņēmumi «NP Foods», «Skrīveru saldumi», «Latvijas balzams», «Zaksi», «Alus nams», «Lāčplēša alus darītava» «Cēsu alus», «Liepkalni», «Imanta maiznīca», «Ilgezeem», «Rīgas piensaimnieks», «Puratos», «Gaļas pārstrādes uzņē-mums «Nākotne»», «Kurzemes gaļasaimnieks», «Dimdiņi», «Rāmkalni ser-viss», LSEZ «Kolumbija», SIA «Baltic Wild», «Dzintars», «Baltic Candles», «Dailrade RC», «Durbes veltes», «AC Baltic» un «Limbažu tīne»; Natālija Vecvagare, Vitālijs Dubovs, Aija Logina, Ādolfs Šuideiķis, Ilona Roštoka; Liepājas Neredzīgo biedrība un Latgales mākslas un amatniecības centrs; Aizsardzības ministrija un NBS vadība. NBS NP Autotransporta nodro-šinājuma centra šoferi Māris Vaivars un Andrejs Jurženkošs nogādāja preci uz Briseli un aktīvi iesaistījās tirdziņa norisē. Īpaša pateicība par līdzdalību arī NBS virskapelānam Elmāram Pļaviņam, LR pārstāvniecī-bas kolektīvam un viņu ģimenes locekļiem. Latvijas produkcijas standos šogad savākti 4400 eiro, kas tiks novirzīti izvēlētajiem projektiem.

Tirdziņā tradicionāli tiek rīkota loterija (*Tombola*) — 2,50 eiro biļetes īpašnieks var iegūt balvu ne mazāk kā 100 eiro vērtībā. Ar Latvijas viesnīcu («Radisson BLU Hotel Latvija», «Port Hotel», «Albert Hotel», «Neiburgs Hotel» un «Europa Royale Hotel Riga») īpašnieku atbalstu Latvija nu jau otro gadu kā balvu loterijā piedāvāja divām personām divas nakts pavadīt savos apartamentos, ļaujot iepazīt Latviju klātienē. Latvijas militārā pā-rstāvniecība realizēja 320 biļetes un tādējādi savāca vēl 800 eiro labdarībai.

Šogad NATO labdarības pasākumu krāšņāku darīja arī Briseles latviešu de-vojātāju kopa. Divu dienu garumā šī projekta ietvaros esam stiprinājuši po-zitīvas izjūtas par mūsu valsti, popularizējuši Latvijai raksturīgo produk-ciju un raisījuši klātesošo apbrīnu par Latvijas stendiem. Galvenais — ar savu žēlsirdību un nesavtīgo rīcību esam vākuši līdzekļus, lai palīdzētu līdz-cilvēkiem un grūtdieņiem ne tikai Latvijā, bet arī plūdu postažas novēršanai Balkānu valstīs un atbalsta sniegšanā neatkarību alkstošai Ukrainai.

Mūsu tautiešiem ārzemēs šis pasākums sniedz divkāršas emocijas, jo norit tieši laikā starp Lāčplēša dienu un valsts proklamēšanas gada-dienu. Uz tirdziņu ierodas arī karavīri, kuri pilda dienestu ārzemēs, ar savām ģimenēm no Nīderlandes un Vācijas.

Sagatavojusi **Inga Dilāne**; Latvijas militārā pārstāvniecība NATO/ES.

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Iespējamais Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.
Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**.
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūdz.

**Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs**
www.empamil.eu

2

4

6

8

12

20

23

28

36

Latvijas ziņas	2
Godinām Latvijas brīvības cīnītājus	4
Karavīri pieskandina Vecrīgu — 18. novembra militārā parāde Rīgā	5
Gaisa spēku mentoru misija Afganistānā noslēgusies	6
Cekulē atkal ievākta pamatīga munīcijas raža	8
Zviedrijā un Latvijā zemessargiem līdzīgi uzdevumi	10
Jaunatnes organizācijas Balvos godina latviešu karavīrus	12
Lāčplēša dzimšana un varoņdarbi komiksos	15
Latvijas armijas uzvarai veltītās piemiņas vietas Pārdaugavā Rīgā	16
Ādažu poligonā rūpējas par dabas vērtībām	18
Vienmēr klātesoši, vienmēr līdzās	20
Izrāde «Heavy Metal» Ģertrūdes ielas teātrī	22
Gaismas vienojošais spēks	23
Populārākie šaujamieroči un to radītāji	24
Sports	26
Somu «Ziemeļu zēnu» cīņas Latvijā	28
Padomju Savienības organizētais militārais apvērsums Tallinā 1924. gadā	30
Uz Pasaules jumta. Tibeta	32
Ārzemju ziņas	34
Jaunā helikopteru paaudze	36

22. oktobrī aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis tikās ar Somijas vēstnieku Latvijā Olli Kantanen, lai pārrunātu Latvijas un Somijas divpusējo sadarbību aizsardzības jomā. Apspriežot nesprāgušās municijas neitralizēšanas jautājumus, R. Vējonis izteica Somijai piedāvājumu piedalīties Nacionālo bruņoto spēku rīkotajās ikgadējās starptautiskajās mācībās «Detonators».

R. Vējonis atkārtoti apliecināja, ka Latvijas Nacionālie bruņotie spēki ir ieinteresēti izmantot Somijas militāros poligonus apmācībai. Diskutējot par valstu paš aizsardzības spējām, viņš norādīja, ka Latvija ir ieinteresēta iepazīties ar Somijas paš aizsardzības sistēmu, lai pārņemtu labo praksi un stiprinātu Zemessardzi.

R. Vējonis izteica pateicību Somijas vēstniekam par somu instruktoru sniegto pieņemumu apmācību nodrošināšanā, kas tiek rīkotas Baltijas aizsardzības koledžā.

Latvijas sadarbība ar Somijas aizsardzības struktūrām tika uzsākta jau 1991. gadā. Politiskais dialogs ar Somiju notiek daudzpusēji (ES, Ziemeļeiropas valstu un Baltijas valstu formātos), tiek rīkotas arī divpusējās sarunas un reizi gadā — Latvijas un Somijas aizsardzības ministriju valsts sekretāru tikšanās.

Somija piedalās Ziemeļeiropas valstu un Baltijas valstu iniciatīvā par reģionālo sadarbību aizsardzības jomā, kas vērsta uz atbalsta sniegšanu Ukrainai, Gruzijai un Rietumbalkānu valstīm, īstenojot tajās aizsardzības sektora reformas.

30. oktobrī ASV aizsardzības sekretāra padomnieks starptautiskās drošības jautājumos Dereks Šolē oficiālās vizītes laikā apmeklēja Ādažu bāzi, kur tikās ar Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieri pulkvedi Mārtiņu Libertu un ASV karavīriem.

Pulkvedis M. Liberts iepazīstināja D. Šolē ar Nacionālo bruņoto spēku Sauszemes spēku kājnieku brigādes uzdevumiem un nākotnes plāniem, uzsverot veiksmīgo sadarbību ar NATO un ASV partneriem.

«Kopš sabiedroto spēku karavīru ierašanās Ādažu bāzē šā gada aprīlī apmācības process kļuvis daudzveidīgāks un saspringtāks. Tomēr svarīgi ir ne tikai treniņi, bet arī savstarpējās sapratnes uzlabošana, tradīciju un kultūras iepazīšana,» šādi pulkvedis M. Liberts raksturoja karavīru ikdienu. Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieris informēja D. Šolē par Latvijas karavīru pieredzi starptautiskajās operācijās, par izaicinājumiem, kas radušies, ņemot lielu skaitu ārvalstu karavīru militārajā bāzē. Viņš uzsvēra, ka Ādažu poligons ir lielākais Baltijas valstīs un militārā bāze atrodas blakus poligonam, kas ļauj ekonomēt resursus, kā arī sekmīgi organizēt šeit plaša mēroga militārās mācības.

ASV aizsardzības sekretāra padomnieks tika iepazīstināts ar gaisa atbalsta kontrolieri (JTAC) apmācību. D. Šolē tikās ar ASV 1. kavalērijas divīzijas karavīriem, iepazīnās ar viņu uzdevumiem un sadzīves apstākļiem.

Dereks Šolē ir ASV aizsardzības sekretāra padomnieks starptautiskās drošības stratēģijas, starptautisko drošības organizāciju (tai skaitā NATO), Tuvo Austrumu, Āfrikas un rietumvalstu jautājumos. Iepriekšējā dienā, tiekoties ar aizsardzības ministru R. Vējoni, ASV aizsardzības sekretāra padomnieks puda apņemšanos stiprināt sadarbību, kā arī nodrošināt klātbūtni, izprotot Latvijas bažas par šā brīža drošības situāciju.

5. novembrī aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube tikās ar Kosovas drošības spēku ministru Agimu Čeku un Kosovas Drošības spēku komandieri ģenerālleitnantu Kadri Kastrati, kas bija ieradušies Latvijā, lai iepazītos ar Nacionālo bruņoto spēku struktūru un 2009. gadā veiktajām aizsardzības nozares reformām. Tiekoties pārrunāta turpmākā divpusējā sadarbība un Kosovas Drošības spēku attīstība, kā arī reģionālās drošības aktualitātes.

Kosovas delegācija apmeklēja Ādažu bāzi, kur tikās ar Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieri pulkvedi Mārtiņu Libertu.

Aizsardzības ministrija kopš 2008. gada sniedz atbalstu Kosovas Drošības spēku un to ministrijas veidošanā, nosūtot ekspertus darbam NATO Padomnieku grupā. Šobrīd šajā grupā ar Norvēģijas finansiālu atbalstu strādā Aizsardzības ministrijas padomnieki juridiskajos un sabiedrisko attiecību jautājumos. Savukārt 2013. gadā tika uzsākta pieredzes apmaiņa rekrutēšanas jautājumos un Jaunsardzes attīstībā.

7. novembrī Latvijas Valsts robežsardze atzīmēja savas dibināšanas 95. gadadienu. 1919. gada 7. novembrī Latvijas armijas virspavēlnieks pulkvedis Jānis Balodis izdeva pavēli par robežsargu vienības formēšanu un nodibināja Virspavēlnieka štābam pakļautu robežsargu priekšnieka posteni. Vēl pēc dažām dienām amatā stājās pirmais robežsargu priekšnieks virsleitnants Kārlis Gailītis. Tā vēl Latvijas Neatkarības kara laikā aizsākās mūsu valsts robežapsardzības vienību vēsture. Robežsargi atradās savā kaujas postenī līdz pat padomju okupācijas gadam, kad tieši viņi pirmie saņēma Padomju Savienības militāro triecieni — 1940. gada 15. jūnijā naktī Masļenku un Šmailu robežsargu sardzēm uzbruka sarkanarmieši, nogalinot un aizvedot gūstā uz Padomju Savienību vairākus latviešu robežsargus. Vairākus gadus pēc valstiskās neatkarības atjaunošanas robežsardze bija lielākā Latvijas Aizsardzības spēku struktūra. Šodien Latvijas robežsargi dien lēklīti ministrijas pakļautībā.

Galvenie Valsts robežsardzes 95. gadadienas pasākumi norisinājās Daugavpilī, tomēr 5. novembrī robežsargi aicināja ikvienu interesentu uz Latvijas Kara muzeju, kur notika šai nozīmīgajai jubilejai veltīts pasākums visas dienas garumā. Rita pusē muzeja trešā stāva foajē atklāja izstādi «Valsts robežsardze: 1919.—1940.». Šī izstāde stāsta par to, kā veidojusies un attīstījusies mūsu valsts robežsargu organizācija. Pasākumā tika apbalvoti bērnu zīmējumu konkursa «Robežsardzei — 95» uzvarētāji. Pēc tam līdz pat vēlai pēcpusdienai visā muzejā norisinājās interaktīvais pasākums bērniem un jauniešiem «Iepazīsti robežsarga profesiju». Tā laikā varēja iegūt informāciju par profesionālās izglītības iespējām Valsts robežapsardzības koledžā, sarunā ar pašiem robežsargiem uzzināt, ko nozīmē šī profesija, kādam ir jābūt robežsargam. Apmeklētāji varēja aplūkot robežsardzes tehnisko aprīkojumu, darbam nepieciešamos speciālos līdzekļus un ieročus, kādi šobrīd ir mūsu valsts ārējo robežu sargātāju rīcībā. Varēja pamēroties ar draugiem spēkā un veiklībā, sacenšoties roku divcīņā, apgūt svarīgākos ierindas mācības elementus, iemācīties atpazīt dienesta pakāpes, pārbaudīt sevi, izmēģinot roku digitālajā šaušanas stendā, un vēl daudzās citās aktivitātēs. Savukārt robežsargu kinologi uz muzeju bija paņēmuši līdzi savus neaizvietojamos četrkājainos dienesta biedrus — robežsargu suņus un priecēja apmeklētājus ar paraugdemonstrējumiem. Četrkājainie robežsargi īpaši sajūsmu izraisa bērnos, un daži pat ļāva sevi noglāstīt.

7. novembrī ar Nacionālo bruņoto spēku komandiera ģenerālleitnanta Raimonda Graubes un Latvijas Kara muzeja direktores Aijas Fleijas līdzdalību pie Pulvertorņa tika iedegts Brīvības cīnītāju piemiņas ugunsurs, atklāta sarkanbaltsarkano lentišu locīšanas akcija un divas Lāčplēša dienai veltītas izstādes Latvijas Kara muzejā.

«Ar šo ugunsursa aizdedzināšanu un lentišu locīšanas pasākumu mēs atklājam Lāčplēša dienas pasākumus Rīgā, kas ir nozīmīgi, lai mēs atcerētos savus karavīrus un savas valsts pirmsākumus,» sacīja NBS komandieris. «Šodien mēs aizdedzam Brīvības cīņu ugunsursus — un ugunsurs katram karavīram ir svētuma simbols, tas dod siltumu un dzīvību, dod spēku, un tieši tas mums visiem ir vajadzīgs.»

Ģenerālleitnants R. Graube uzsvēra, ka armija cīņās nebūtu uzvarējusi, ja to neatbalstītu visa latviešu tauta, tāpēc NBS komandieris aicināja uz vienotību valsts svētku dienās. Komandieris pateicās Rīgas amatniecības vidusskolai par ugunsursa metāla pamatnes izveidošanu, ko tagad varēs izmantot katru gadu.

7. novembrī Latvijas Kara muzejā pirmo reizi Latvijas vēsturē vienkopus tika izstādīti visi Kara muzeja krājumā esošie 38 Lāčplēša Kara ordeņi un 11 šī ordeņa miniatūrnokopas. Apmeklētājiem bija unikāla iespēja aplūkot Lāčplēša Kara ordeņa emaljās zīmējumus palielinājumā un pārliecināties, ka katrs ordenis ir unikāls un atšķirīgs.

10. novembrī Ministru kabinetā tika apstiprināta prettanku ieroču, kravas automašīnu un bruņotu apvidus automašīnu iegāde no Norvēģijas valdības Zemessardzes kaujas spēju stiprināšanai.

«Šī bruņojuma un tehnikas iegāde būtiski stiprinās Zemessardzes kaujas spējas,» uzsvēra aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis. «Ar šo tehniku tiks nomainītas vairākus gadu desmitus vecas tehnikas vienības, kas pašlaik ir Zemessardzes rīcībā. Līdz ar to tiks uzlabota gan Zemessardzes mobilitāte, gan zemessargu kaujas gatavība.»

Zemessardzes vajadzībām tiks iegādāti 800 prettanku ieroči «Carl Gustav», 50 kravas automašīnas «Scania» un 50 viegli bruņotas «Mercedes Benz» apvidus automašīnas par summu četri miljoni eiro esošā aizsardzības budžeta ietvaros.

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube norādīja, ka mobilie prettanku ieroči «Carl Gustav» ir ļoti efektīvi un kombinācijā ar «Spike» prettanku ieročiem šobrīd bruņotajiem spēkiem ir nepieciešami. «800 ir ļoti nopietns daudzums, lai jebkuram agresoram liktu aizdomāties,» uzsvēra komandieris.

Gan kravas automašīnas, gan apvidus automašīnas Norvēģijas bruņotajos spēkos atrodas ilgtermiņa uzglabāšanā (rezervē), tās ir labā tehniskajā stāvoklī. Sūtījumu paredzēts saņemt līdz gada beigām.

Kravas automašīnas ražotas laikā no 1991. līdz 1994. gadam, un to nobraukums ir robežās no 1500 līdz 5000 kilometriem. Savukārt apvidus automašīnas ražotas laikā no 1993. līdz 1999. gadam, un arī tām ir mazs nobraukums.

Sagatavojuši Ieva Plēsuma un Juris Ciganovs.

Foto — Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.

21. novembrī NATO ģenerālsekretārs Jenss Stoltenbergs darba vizītē devās uz Ādažu militāro bāzi un apmeklēja poligonu.

Vizītes laikā NATO ģenerālsekretārs tikās ar aizsardzības ministru Raimonu Vējoni, Nacionālo bruņoto spēku komandieri ģenerālleitnantu Raimonu Graubi un Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieri pulkvedi Mārtiņu Libertu.

Ģenerālsekretārs tikās arī ar Norvēģijas bruņoto spēku Telemarkas bataljona un ASV 1. kavalērijas divīzijas 1. brigādes kaujas vienības «Ironhorse» pārstāvjiem, kā arī vēroja Latvijas un NATO karavīru kaujas šaušanas nodarbības Ādažu poligonā.

Jenss Stoltenbergs NATO ģenerālsekretāra amatā stājās 1. oktobrī, nomainot Andersu Fogu Rasmusenu, kurš aliansi vadīja piecus gadus un divus mēnešus.

Kopš stāšanās amatā Jenss Stolten apmeklē alianses dalībvalstis, lai apspriestu NATO rīcības plāna perspektīvas un turpmāko sadarbību.

Lāčplēšu un varoņu piemiņa Klivlendā

Lāčplēša diena Klivlendā, ASV, šogad tika plaši atzīmēta. Tās ieskaņā jau svētdienas rītā luterāņu draudzes mācītāja Sarma Eglīte noturēja svinīgu dievkalpojumu, kura laikā «Daugavas vanagi» (DV) stāvēja godasardzē pie Latvijas valsts karoga. Godasardze bija arī svētku aktā pēcpusdienā, kas tika apvienots ar Klivlendā DV apvienības 63 gadu jubileju. Aktu muzikāli ievadīja un nobeidza paplašinātā Indianapolis vanažu ansambļa IDVASA koncerts Aijas Vinteres-Brugmanes vadībā.

Svētku runā DV ASV priekšnieks Andris Kursietis sniedza vēsturisku apskatu par galvenajiem ar Lāčplēša Kara ordeni apbalvotajiem. Kopā ar DV apvienības priekšnieku Zīgurdur Rideru viņš pasniedza DV organizācijas zelta krūšu nozīmes Pēterim Novikam un Jānim Zaķim, sevišķi izceļot ar LR aizsardzības ministra Atzinības goda zīmi apbalvoto atvaļināto rezerves brigādes ģenerāli Vilmāru Kukaini, kas vairāk nekā 20 gadu ir bijis «Tēvijas Sarga» pārstāvis ASV. Viņa sakrātais 180 žurnālu komplekts ir atpakaļceļā uz Latviju. Tur to iesies 16 sējumos un uzdāvinās Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas bibliotēkai, kuru vada Laila Tiģere, lai tas būtu pieejams visiem ieinteresētajiem.

Svētku pasākumā ziedus vienīgajai klātesošajai no Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru meitām Dzintrai Kukainei un Klivlendā DV apvienības biedram un dibinātājam Uldim Kronītim pasniedza apvienības vanažu kopas priekšniece Vita Reineka. Klātesošos

Centrā ar LR aizsardzības ministra Atzinības goda zīmi apbalvotais atvaļinātais rezerves brigādes ģenerālis V. Kukainis.

apsveica arī viens no Mičiganas nacionālajiem gvardiem pulkvežleitnants Eriks Pless, kurš bija mērojis garo ceļu kopā ar kundzi Ievu. Pēc ziedu pasniegšanas Alfreda Gravas ģimene paziņoja par dāsnu 5000 dolāru ziedojumu slimo leģionāru aprūpei Latvijā.

Savukārt Lāčplēša dienā tika noturēts svētbridis Sansetas kapsētā un nolikts vainags pie latviešu apbedījumu pieminekļa.

Sagatavojis Vilnis Trops. Autora foto.

Godinām Latvijas brīvības cīnītājus

Šogad 11. novembrī mūsu valsts atzīmēja 95. gadadienu kopš Latvijas armijas uzvaras pār P. Bermonta komandēto krievu un vācu monarhistu karaspēku. Šī diena ir nozīmīga arī ar to, ka 1919. gada 11. novembris bija augstākā Latvijas Republikas militārā apbalvojuma — Lāčplēša Kara ordeņa — simboliskais dibināšanas datums. Lāčplēša Kara ordeni piešķīra Latvijas armijas karavīriem un bijušo latviešu strēlnieku bataljonu (pulku) strēlniekiem par izrādīto varonību Latvijas Neatkarības karā (1918—1920) un Pirmā pasaules kara cīņās Latvijas teritorijā. Latvijas Republikas Saeimas sapulce likumu par ordeni pieņēma 1920. gada 18. septembrī, pēc dažām dienām notika arī pirmās latviešu karavīru apbalvošanas ar šo augsto apbalvojumu.

Atzīmējot 1919. gada rudens notikumus, visā valstī arī šogad notika dažādi piemiņas pasākumi, bet svētku kulminācija kā allaž bija Rīgā, kad pie Brīvības pieminekļa bija vērojama godasardzes svinīgā maiņa un Nacionālo bruņoto spēku, kā arī Iekšlietu ministrijai pakļauto iestāžu vienību parāde.

Latvijas armijas parādes pie Brīvības pieminekļa ir notikušas kopš šī valsts neatkarības simbola atklāšanas 1935. gadā līdz pat neatkarības zaudēšanai. 1992. gada 11. novembrī tradīcija tika atjaunota, un kopš tā laika Lāčplēša dienā pieminekļa pakājē soļo Latvijas karavīri. Šogad Nacionālos bruņotos spēkus parādē pārstāvēja Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas mācībspēki un kadeti, Štāba bataljona, Sauszemes spēku kājnieku brigādes, Jūras spēku flotiles un

Gaisa spēku aviācijas bāzes karavīri, Zemessardzes 19. nodrošinājuma bataljona zemessargi, kā arī Valsts robežsargi, Valsts policiju un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu pārstāvošās vienības. NBS orķestris rūpējās par pasākuma muzikālo nodrošinājumu. Kopumā parādē piedalījās 350 karavīri, zemessargi, robežsargi, policisti un ugunsdzēsēji. Parādi komandēja Mācību vadības pavēlniecības komandieris pulkvedis Egils Leščinskis, bet karavīru ierindu pieņēma valsts bruņotā spēka augstākais pavēlnieks — Valsts prezidents Andris Bērziņš.

Pēc parādes Esplanādē pie pulkveža Oskara Kalpaka pieminekļa godināja visu par Latvijas valsti kritušo karavīru piemiņu, bet pēcpusdienā piemiņas pasākums notika arī Sudrabkalniņā pie pieminekļa 6. Rīgas kājnieku pulka karavīriem, kas krita kaujās ar bermontiešiem.

Sagatavojis **Juris Ciganovs.**

Foto — **Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.**

Karavīri pieskandina Vecrīgu — **18. novembra militārā parāde Rīgā**

Arī šogad Daugavas krastmalu Rīgā starp Vanšu un Akmens tiltu pieskandināja karavīru stingro soļu atbalsis. 18. novembris ir mūsu valsts dzimšanas diena, un jau tradicionāli 11. novembra krastmala pulcēja daudzus skatītāju tūkstošus, lai vērotu Latvijas Republikas 96. gadadienai veltīto Latvijas un ārvalstu bruņoto spēku, Iekšlietu ministrijas pakļautībā esošo iestāžu un Jaunsardzes vienību militāro parādi. Šogad parādē piedalījās vairāk nekā 1000 karavīru, zemessargu, robežsargu, policistu un jaunsargu. Daugavas krastmalā bez Latvijas karogiem plīvoja arī mūsu sabiedroto krāsas — blakus Latvijas karavīriem ierindā varēja redzēt ASV 1. kavalērijas brigādes kaujas vienības pārstāvjus un Norvēģijas Telemarkas bataljona karavīrus, kuri pašreiz ir izvietoti

Latvijā, lai nodrošinātu NATO spēku klātbūtni Baltijas valstīs. ASV un Norvēģija parādē demonstrēja arī savu kaujas tehniku: tankus un kaujas mašīnas. Ar karoga grupām šogad parādē piedalījās arī mūsu tuvaikie kaimiņi lietuvieši un igauņi, kā arī mūsu sabiedrotie Ziemeļeiropā — Zviedrijas, Dānijas, Lielbritānijas un Vācijas bruņoto spēku karavīri.

Mūsu valsts bruņotos spēkus parādē pārstāvēja regulāro spēku vienības — Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti, Kājnieku skolas, Štāba bataljona, 1. un 2. kājnieku bataljona, Gaisa spēku aviācijas bāzes un Jūras spēku flotiles karavīri, Zemessardzes 27., 32. un 46. kājnieku bataljona zemessargi. Parādē piedalījās Gaisa spēku aviācijas bāzes helikopteri. Tajā varēja redzēt arī Zemessardzes 34. artilērijas bataljona lielgabalus un mīnmetņus, Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības

bataljona zenītliekgabalus, Pretgaisa aizsardzības divizionā ieročus. Pāri Daugavai lidoja NATO lidmašīnas. Parādē soļoja un savu tehniku demonstrēja Valsts robežsardzes vienības, kā arī Valsts policijas koldžas vienība, Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koldžas vienība un vairāk nekā 100 jaunsargu un instruktoru. Ar muzikālo pavadījumu parādi nodrošināja NBS orķestris, bet parādes komandiera pienākumi bija uzticēti Mācību vadības pavēlniecības komandierim pulkvedim Egilam Leščinskim.

Sagatavojis **Juris Ciganovs.**

Foto — Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.

Gaisa spēku mentoru misija Afganistānā noslēgusies

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš.

Lai arī Latvijas bruņotie spēki nav starp lielākajiem un tehniski spēcīgākajiem pasaulē, tomēr mūsu speciālisti tiek augstu vērtēti viņu profesionalitātes un zināšanu dēļ. Savu pieredzi Nacionālo bruņoto spēku karavīri ir nodevuši daudz pasaules valstu armijām, tostarp arī Afganistānas bruņotajiem spēkiem. Latvijas Gaisa spēku aviācijas bāzes (GS AB) karavīri trīs gadus darbojās Afganistānā, Lietuvas vadītajā Gaisa spēku padomnieku grupā. Nu šī misija ir noslēgusies.

Augstu novērtēti profesionāļi

27. oktobrī aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube tikās ar deviņiem GS AB karavīriem, kas kopš 2011. gada mācījuši Afganistānas armijas speciālistus.

Runājot par Latvijas karavīru dalību starptautiskajās misijās, parasti akcentē Sauszemes spēku vienības vai Speciālo uzdevumu vienību, tāpēc šoreiz ir vēlme īpaši uzsvērt Gaisa spēku speciālistu devumu, tiekoties ar karavīriem, teica A. Vējonis. Varbūt šis mūsu kontingents nav bijis no lielākajiem, taču mēs vienmēr ar to esam lepojušies. Šo Latvijas karavīru sniegumu Afganistānā ļoti atzinīgi novērtējuši arī Gaisa spēku padomnieku grupas vadība, īpaši uzsverot viņu profesionalitāti un godprātīgo attieksmi pret uzticētajiem pienākumiem.

Sevišķi svarīgs mūsu karavīru devums un guvums ir tādēļ, ka dalība Afganistānas Gaisa spēku padomnieku grupā ļāvusi arī mums apgūt jaunas iemaņas, uzsvēra ministrs. Ņemot vērā, ka ir pieņemts lēmums par Lielvārdes Gaisa spēku aviācijas bāzes tālāku attīstību, investīciju piesaisti un sabiedroto valstu atbalstu šim mērķim, jaunās prasmes būs nepieciešamas arī šajā jomā.

Savukārt NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube atzina, ka reizēm netiek pienācīgi novērtētas mūsu zināšanas, ko varam nodot to valstu armijām, kas vēl tikai veidojas. Viena no tādām prasmēm ir Gaisa spēku mobilitāte, kas būs ļoti noderīga Afganistānas armijai, bet nav tik labi attīstīta tās pretiniekiem. Ne mazāk svarīgi ir tas, ka mūsu karavīri Afganistānā strādājuši

Kaprālis Kristaps Veckāgans bija pēdējais Latvijas Gaisa spēku speciālists, kurš noslēdza apmācības misiju Afganistānā.

un piedalījušies operācijās kopā ar Lietuvas un Ukrainas bruņoto spēku pārstāvjiem — multinacionālās sadarbības spējas var būt noderīgas gan sadraudzības limenī, gan noderēt tīri praktiskai rīcībai, uzsvēra R. Graube.

Paši apgūst ložmetējnieku prasmes

Misija Afganistānā karavīriem bijusi liels izaicinājums, atzina Gaisa spēku aviācijas bāzes komandieris pulkvedis Aivars Mežors. Visi tās dalībnieki bijuši gados jauni cilvēki, taču ar lielu praktiskā darba pieredzi. Nācies strādāt pilnīgi atšķirīgā kultūrā, cenšoties nodot tās pārstāvjiem savas zināšanas. «Tur cilvēkiem ir pavisam citāda izpratne gan par dzīvi, gan darbu. Mūsu pušiem bija jāiegulda milzīgs darbs, lai iemācītu viņiem operēt ar aviācijas tehniku.»

Darbs Afganistānā ļāvis apgūt jaunas iemaņas arī mūsu karavīriem — tās būs noderīgas, tālāk attīstot GS AB spējas. Gaisa spēku padomnieki apguvuši arī ložmetējnieku jeb tā saukto ganeru (*gunner* — angļu val.) prasmes, kas līdz šim mums bija nezināms darbības lauks. «Tās apgūvām kopā ar lietuviešiem. Viņi lidojuma laikā atbild par lidaparāta drošību. Visiem ir skaidri sadalītas atbildības zonas, ko viņi novēro, vienlaikus arī informējot ekipāžu par nepieciešamību izvairīties no briesmām. Šīs prasmes mūsu speciālisti apguva arī reālos apstākļos, lidojot rajonos, kur notiek apšaudes,» pastāstīja A. Mežors.

Gribi mācīt — audzē bārdus

Aviācijas eskadriļas 1. posma 2. klases speciālists kaprālis Kristaps Veckāgans ir pēdējais no Latvijas karavīriem, kurš atgriezies no Afganistānas. «Mana misija savā ziņā bija vieglāka — kad aizbraucu uz turieni, mani iepriekšējie kolēģi jau bija izdarījuši

lielu darbu. Mans uzdevums bija noslīpēt visu līdz galam — ja kaut kas nesanāca vai nebija saprotams, afgāņi vērsās pie manis. Pārsvārā gan viņi jau tad visu sāka darīt patstāvīgi.»

Runājot par Afganistānas Gaisa spēku speciālistu sagatavotības līmeni, viņš atzīst, ka tas ir diezgan augsts. Reiz gan sanācis interesants starpgadījums, kad mentoriem vajadzējis padomāt, vai viņu sniegtās zināšanas vispār devušas kādu labumu. «Pēkšņi vienā dienā afgāņi sāka teikt, ka neko vairs nemākot. Kad kopā ar amerikāņu ložmetējnieku gājām pārbaudīt, kas īsti ir atgadījies, — izrādījās, ka ir ramadāns, un cilvēki vienkārši ir noguruši, jo nav ēduši, un visiem sāp galva. Pēc tam viss atkal bija kārtībā,» atceras K. Veckāgans.

Lielākās grūtības misijas laikā sagādājušas komunikācijas problēmas. «Vienmēr, kad mēs ar viņiem strādājām, līdzās noteikti bija jābūt tulkiem. Angļu valoda viņiem nav tik labā līmenī, lai varētu tā vienkārši un brīvi darboties. Ar amerikāņiem, lietuviešiem un ukraiņiem šādu problēmu nebija, taču ar afgāņiem apmācības ceļš sanāca krietni garāks — katrs skaidrojums un komanda, tāpat kā katra atbilde, gāja caur tulku.»

Sava nozīme bijusi arī kultūras atšķirībām. Piemēram, afgāņi īsti nav spējuši uztvert jaunus puīšus kā kompetentus skolotājus, kuru teiktajā jāieklausās un jāņem tas vērā. «Bija dažiem tādas problēmas, vairāk gan lietuviešu vidū. Vienu afgāņi pat

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un Gaisa spēku aviācijas bāzes komandieris pulkvedis Aivars Mežors ir apmierināti — Latvijas pārstāvji ne tikai labi pildījuši misijā uzticētos pienākumus, bet arī iemantojuši nākotnē noderīgas zināšanas un prasmes.

sāka saukt par *beibīfeisu* un vispār neņēma vērā. Ieteicām džekam audzēt bārdi. Tas palīdzēja, uzreiz bija respekts — bārda viņiem laikam ir pieauguša cilvēka simbols,» ar smaidu atceras K. Veckāgans.

Kas notiek, ja tehniku nekopj

Gaisa kuģu apkopes posma tehniķis dižkareivis Kristaps Ķere pats pirmais no Latvijas devās uz Gaisa spēku padomnieku grupu Afganistānā. Viņš savus dienesta pienākumus tur pildīja no 2011. gada februāra līdz augustam. «Sākumā bija tāda liela nespāšana — kas, ko, kur, kad? Nākamajiem, kas brauca, jau bija daudz vienkāršāk, pamati bija ielikti, mēs viņiem vienkārši

varējām izstāstīt, kas un kā darbojas. Mums pagāja kādi divi mēneši, kamēr izveidojās kaut kāda sistēma,» atminas K. Ķere. Viņš savu misiju Afganistānā pildījis kopā ar diviem lietuviešu inženieriem. «Morāli bija nedaudz grūti, jo viņi visu laiku savā starpā runāja lietuviski, bet man īsti nebija neviena, ar ko parunāt latviski.» Lielākoties darba valoda bijusi krievu, jo arī Afganistānas Gaisa spēkos izmantotā tehnika galvenokārt ir ražota Krievijā. «Visa dokumentācija ir krieviski, un no šī aspekta ir ļoti labi, ka mēs zinām šo valodu. Angliski tulkotajā tehniskajā dokumentācijā bija ļoti daudz kļūdu, tā laikam vienkārši bija tīri automātiski caur *kompī* izlaista. Pat skaitļi ļoti bieži atšķīrās,» stāsta K. Ķere.

Afgāņu Gaisa spēku rīcībā esošā tehnika Kristapam uzskatāmi parādījusī, kas notiek ar mehānismiem, ja tos pienācīgi nekopj. «Tehnika tur ir diezgan nolaista, daudz kas nav līdz galam aizskrūvēts vai salikts. Tur bija tādas lietas, ko Latvijā es nekad neredzēju. Tomēr arī tā bija ļoti noderīga pieredze — tu redzi, kāds ir defekts, kam vairāk jāpievērš uzmanība un kas notiek, ja kādu mehānisma daļu neaprūpē, kā paredzēts. Piemēram, mehānisma daļa, kas jāieziež ik pēc 25 stundām — nebija smērēta 1000 stundas!»

Latvijas Gaisa spēku pārstāvji darbojās daudznacionālajā Gaisa spēku padomnieku grupā, kas bāzējās Kandahāras aviācijas bāzē un nodrošināja Afganistānas armijas rīcībā esošo helikopteru *Mi-8* apkalpi un tehniķu apmācību. «Krievijā ražotie *Mi-8* ir ļoti labi sevi parādījuši Afganistānas apstākļos, šie lidaparāti labi iztur gan karstumu, gan smiltis un putekļus,» secina K. Ķere.

Nu Latvijas karogs Kandahāras bāzē ir nolaists, un ar savu tehniku būs jāietiek galā pašiem afgāņiem. Arī mūsu karavīru sniegtās zināšanas viņiem lieti noderēs. **ES**

Cekulē atkal ievākta pamatīga munīcijas raža

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Daudzviet Latvijā plešas mežu masīvi, kuri vasarā un rudenī vilina ogotājus un sēnotājus. Taču mūsu zemē ir vietas, kur tiek meklētas pavisam citas «veltes» — lielgabalu lādiņi, granātas un aviobumbas. Viena no šādām vietām atrodas Rīgas pievārtē — tā ir Cekule, kur nu jau desmito reizi notika starptautiskas mācības — «Detonators 2014».

«Detonatoram» desmitā gadadiena

Mācības, kuru mērķis ir zemes virskārtas attīrīšana no sprādzienbīstamiem priekšmetiem (SBP), organizēja Zemessardzes (ZS) 54. inženiertehniskais bataljons, un tajās piedalījās piecas dalībvalstis — Latvijas un Igaunijas sapieri jeb nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas (NMN) speciālisti, kā arī novērotāji no Lietuvas, Francijas un Vācijas. Pavisam kopā mācībās no 13. līdz 26. oktobrim piedalījās ap 60 cilvēku — trīs NMN grupas no Latvijas un divas no Igaunijas, kā arī inženieru vads no Sauszemes spēku kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Inženieru tehniskās rotas un mediķi no Sauszemes spēku kājnieku brigādes Medicīnas rotas. «Bija plānota arī zemessargu vada dalība mācībās, taču saistībā ar pēdējā laika lielo noslodzi un daudzajām mācībām

viņiem ziemā nebija iespēju ierasties,» stāsta **kapteinis Oskars Lejnietis**, ZS 54. inženiertehniskā bataljona NMN rotas komandieris.

Pirmās mācības «Detonators» Cekulē notika 2005. gadā. Salīdzinot ar pirmo gadu mācībām, atrastās munīcijas apjoms samazinās, taču tas nenozīmē, ka zemes piesārņojums ir ievērojami samazinājies — ticamāk, cilvēki kļūvuši apdomīgāki. «Pirmajos gados mēs šeit mācību nedēļas laikā atrādām vidēji ap 2000 sprādzienbīstamu priekšmetu, tad pakāpeniski to skaits sāka samazināties. Savukārt, kad darbos sākām izmantot arī smago tehniku, atrasto priekšmetu skaits atkal jūtami pieauga. Piemēram, pagājušajā gadā tā atrādām vairāk nekā 1000 sprādzienbīstamo priekšmetu,»

Meža ķemmēšana, meklējot nesprāgušo munīciju.

saka O. Lejnieks. Arī šogad mācību «Detonators» laikā tika atrasti 1028 SBP.

Unikāli atradumi — Latvijā ražotas prettanku mīnas

Cekules apkaimē ir ārkārtīgi interesanta vieta cilvēkiem, kuru darbs ir nesprāgušās munīcijas neitralizēšana, — šeit var atrast visdažādākos munīcijas veidus, kas vēsturiski aptver visu aizvadīto gadsimtu. «No interesantākajiem mūsu atradumiem noteikti var minēt pirmskara gados Latvijā ražotas prettanku mīnas. 2013. gadā tika atrasta viena šāda mīna, tā bija diezgan slikti saglabājusies. Šogad atradām vēl vienu, jau krietni labākā stāvoklī. Šai mīnai iekšā vēl ir sprāgstviela, tādēļ jāveic pasākumi, lai to izņemtu un maksimāli saglabātu korpusu,» skaidro O. Lejnieks. Šī mīna noteikti kļūs par nozīmīgu Latvijas militārās vēstures eksponātu.

Cekules apkārtnē var atrast PSRS, Vācijas, ASV, Francijas, Itālijas un Lielbritānijas ražojuma munīciju, tāpēc karavīriem ir jābūt ļoti ziņošiem sava aroda speciālistiem. Piemēram, šeit atrastas ap 600 šauteņu granātas, visas vizuāli vienādas, taču daļa no tām lietota Pirmā pasaules kara laikā un bijusi pildīta ar melno pulveri, bet otra daļa — jau no Otrā pasaules kara laikiem un ar trotila pildījumu. Tomēr lielākoties Cekulē atrodami dažādu kalibru artilērijas lādiņi, ir arī daudz mīnmetēju lādiņu un granātu, atrodama arī munīcija ar dažādiem pirotehniskajiem sastāviem — dūmu signāli, signālraketes, ķīmiskie sastāvi, kas veido dūmus ūdenī, utt. Bet arī starp šīm šķietami ļoti izplatītajām munīcijas vienībām laiku pa laikam sastopami visai neparasti eksemplāri, piemēram, granātas ar keramisku korpusu vai aviācijas bumbas ar betona korpusu. «Atradumu dažādība ir milzīga, tādēļ visiem atmiņtājiem ir interesanti un noderīgi šeit padarboties. Mēs varam būt lepni, ka mūsu NMN karavīriem ir šādas zināšanas un ārzemju kolēģi ar lielu prieku brauc uz šejieni, lai iegūtu šo informāciju,» atzīst rotas komandieris.

Ogu, sēņu un lādiņu vācēji

Ar munīciju piesārņotā teritorija aizņem apmēram 240 ha. Sprāgstvielas un lādiņi Cekules mežos nonākuši, jo šeit kopš Pirmā pasaules kara laikiem līdz pat deviņdesmito gadu vidum bijušas munīcijas noliktavas, ko vairākos vēstures periodos izmantojušas dažādas armijas. «Ir dažādi stāsti par šī piesārņojuma rašanos, taču vēstures fakti liecina, ka savulaik noliktavās noticis ugunsgrēks un ar to saistīta eksplozija. Savukārt Otrā pasaules kara laikā, kad šīs noliktavas izmantoja Vācijas armija, dažas celtnes uzspridzināja sarkanie partizāni. Tā visa rezultātā liela daļa munīcijas

tika vienkārši izkaisīta apkārtnē. Vācieši pieņēma lēmumu nevis savākt un neitralizēt munīciju, bet vienkārši apbērt teritoriju ar metru biezu smilts slāni, tā padarot to nosacīti drošu,» stāsta O. Lejnieks.

Līdz 1995. gadam šeit esošās celtnes par munīcijas noliktavu izmantoja arī Latvijas armija, pēc tam gan noliktavu komplekss, gan apkārtnē zeme nonāca Stopiņu novada rīcībā. Tagad piesārņoto teritoriju pieskata Stopiņu novada pašvaldības policija, periodiski te ierodoties un pārbaudot potenciāli aizdomīgos meža apmeklētājus. «Protams, pašvaldībai nav tādu resursu, lai šeit noliktu sardzi un pieskatītu teritoriju cauru diennakti, tādēļ arī mēs savu iespēju robežās cenšamies attīrīt apkārtnes mežus, kā arī stāstām par briesmām, kas draud civiliedzīvotājiem, ja viņi neapdomīgi rīkosies ar atrastu munīciju.»

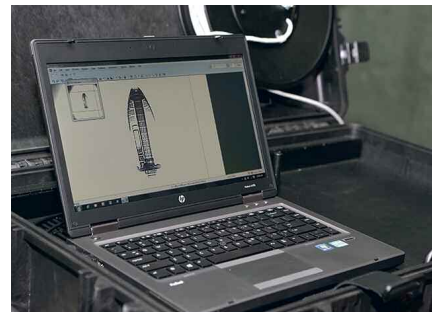

Atrastos lādiņus vispirms izpēta un klasificē.

«Iedzīvotājiem, kuri te nāk sēņot vai ogot, šī teritorija nav bīstama līdz brīdim, kamēr viņi nesāk aiztikt atrasto munīciju. Ja nu tomēr to dara, situācija var kļūt pilnībā neprognozējama, jo, kā jau minēju, šeit atrodama munīcija ir ļoti dažāda, liela daļa no tās joprojām ir bīstamā stāvoklī, un neviens nevar uzreiz pateikt, no kādas ārējās iedarbības tā var detonēt. Var pietikt ar pavisam nelielu triecienu vai pat statiskās elektrības dzirksteli,» skaidro O. Lejnieks. Protams, daudz bīstamāki gan sev, gan apkārtnējiem ir krāsainā metāla meklētāji, kas izrok šos lādiņus un mēģina atdalīt vērtīgos metālus, lai pēc tam tos nodotu uzpirkšanas punktos.

Gan strādā, gan trenējas

Piesārņoto teritoriju ziemeļos ierobežo Kivulurgas upīte, rietumos plūst Nabinurga, bet dienvidos atrodas apdzīvotā vieta Cekule ar 200 iedzīvotājiem. Veicot teritorijas attīrīšanas darbus, karavīri teritoriju sadala vairākos mazākos rajonus — lai būtu vieglāk orientēties, jo tā visas pārbaudāmo laukumu robežas ir labi redzamas dabā. Vispirms notiek teritorijas vizuālā pārbaude. Atrodot SBP, tiek izsaukts NMN karavīrs vai komandieris, kas pieņem lēmumu par tālāko rīcību.

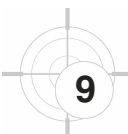
Moderns aprikojums ļauj atrasto munīciju operatīvi skenēt.

Mācību pirmajā dienā tika atrasti aptuveni 50 SBP, taču tā ir tikai viena diena, kuras laikā meklējumi notika ne pašā piesārņotākajā Cekules meža daļā. Arī otrajā mācību dienā notika meža vizuālā pārbaude, bet atlikušajās trīs mācību dienās karavīri pārmeklēja augsni, izmantojot metāla detektorus. «Primārais mērķis ir vizuāli pārmeklēt zemes virskārtu, lai palielinātu iedzīvotāju drošību. Taču, lai trenētu karavīrus darbam ar metāldetektoru, turpinām meklēt tajās teritorijās, kur atrasts visvairāk SBP virszemē. Apkārtnē ir divi lieli krāteri, pagājušajā gadā pie viena no tiem mēs atradām ap 600 sprādzienbīstamus priekšmetus. Šādās vietās mēs katru gadu turpināsim meklējumus tik ilgi, kamēr tādu atradumu vairs nebūs,» uzsver O. Lejnieks.

Lādiņus atpazīst ātri

Apkārtnes vizuālā pārmeklēšana ļoti atgādina filmās redzēto meža ķemmēšanu, kas būtībā tas pats vien ir — karavīri izvietojas ķēdē un pakāpeniski izstaigā paredzēto teritoriju, meklējot potenciāli aizdomīgos priekšmetus. «Atstarpe starp vīriem var būt vidēji no metra līdz pieciem — tas atkarīgs no laika apstākļiem, reljefa u.tml. Ar vizuālo meklēšanu lielākoties nodarbojas karavīri, kas nav NMN speciālisti. Tas, kurš ieraudzījis kaut ko aizdomīgu, ziņo «Stop!» un paceļ roku, un tad NMN jomā ziņošs karavīrs veic sākotnējo novērtējumu. Piere dzējuša izlūka darbības ir ļoti ātras — lai novērtētu vienu priekšmetu, pietiek ar pāris minūtēm, reizēm pat pietiek uzvest aci, un var iet un ziņot komandierim.»

Turpinājums 10. un 11. lpp.

Zviedrijā un Latvijā zemessargiem līdzīgi uzdevumi

*Saruna ar Zviedrijas Nacionālās zemessardzes komandieri
brigādes ģenerāli Rolandu Ekenbergu*

Līga Lakuča

Foto — Gatis Dieziņš.

Pēc Latvijas Nacionālo bruņoto spēku ielūguma laikā no 19. līdz 21. oktobrim Latvijā uzturējās Zviedrijas Nacionālās zemessardzes komandieri brigādes ģenerālis Rolands Ekenbergs.

Vizītes mērķis — iepazīties ar Latvijas Zemessardzi, tikties ar Zemessardzes komandieri un vadošajiem virsniekiem, lai pārrunātu turpmākās sadarbības iespējas. 19. oktobrī viņš apmeklēja arī Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona organizētās starptautiskās mācības «Detonators 2014».

— Kādi jautājumi tika pārrunāti jūsu vizītes laikā?

— Šīs vizītes laikā tiku iepazīstināts ar Latvijas aizsardzības sistēmu. Manuprāt, lai apspriestu Latvijas un Zviedrijas zemessargu sadarbību, vispirms ir jāiepazīstas ar attiecīgās organizācijas sistēmu, uzdevumiem, jānoskaidro iespējamie kopējās sadarbības jautājumi, jāiepazīst līdzīgais, kā arī jāuzzina par iespējamām grūtībām. Ar to es vēlos sākt, iepazīstoties ar Latvijas Zemessardzi, lai saprastu, kāds ir pieprasījums, respektīvi, kas tiek sagaidīts no mūsu sadarbības nākotnē. Esmu uzaicinājis Lat-

vijas Zemessardzes komandieri apmeklēt Zviedriju, lai viņš varētu iepazīties klātienē ar Zviedrijas Nacionālo zemessardzi, un tad mēs kopā pieņemtu lēmumus par mūsu sadarbības galvenajiem jautājumiem.

— Kādas atšķirības un līdzības jūs saskatāt šajās struktūrās?

— Abās valstīs tā ir brīvprātīgo sistēma, un mums ir līdzīgi uzdevumi savu valstu aizsardzībā. Zviedrijā zemessargu uzdevumos ietilpst, piemēram, militāro objektu apsardze. Mēs apsargājam un nepieciešamības gadījumā esam gatavi aizsargāt militā-

rās iekārtas, Gaisa spēku bāzes utt. Arī Latvijas zemessargiem ir paredzēti papildu uzdevumi valsts aizsardzībā.

— Zviedrijas Nacionālā zemessardze ir Bruņoto spēku sastāvdaļa. Cik populāra tā ir jūsu pilsoņu vērtējumā?

— Pašreiz Nacionālajā zemessardzē dien aptuveni 22 tūkstoši vīriešu un sieviešu, un tai ir ļoti laba atpazīstamība. Manuprāt, viens no iemesliem šādu atpazīstamībai ir tas, ka mēs aktīvi piedalāmies dažāda veida krīžu situāciju noregulēšanā, piemēram, šā gada augustā vairāk nekā 1200 zemessargu bija

Sākums 8. un 9. lpp.

Ja kļūst skaidrs, ka atrastais priekšmets var būt bīstams, visiem meklētājiem liek atiet drošā attālumā. Tad NMN speciālists veic detalizētāku izpēti, lai noteiktu, kas tas ir par lādiņu, vai tam ir uzspridzinātājs un kādā stāvoklī tas saglabājies. Pēc tam tiek pieņemts lēmums, ko ar atradumu darīt — neitralizēt uz vietas vai sagatavot pārvietošanu un neitralizēšanai. Lielākoties meklētāju grupā darbojas līdz 30 meklētāji un līdz 10 NMN karavīri kopā ar komandieri. Grupai līdz brauc arī kravas mašīna, kurā tiek novietoti pārvietojamie priekšmeti nogādāšanai nesprāgušās munīcijas savākšanas vietā, no kurienes tie tiks tālāk nogādāti Ādažu poligonā un iznīcināti.

Jaunas meklēšanas un neitralizēšanas iespējas

Sauszemes spēku kājnieku brigādes inženieri mācībās piedalījās ar savu standarta

aprikojumu, kurā ietilpst metāla detektors, mīnu tausti, sapieru lāpstiņa un aizsargēkļums, kas sastāv no šķembu vestes, ķiveres, aizsargbrillēm un cimdiem, stāsta leitnante Daiga Ilmaste, SzS kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Inženieru rotas vieglo inženieru vada komandiere. Teritorijas izpēti laikā tiek izmantoti arī krāsas baloniņi, ar kuru palīdzību marķē visus atrastos aizdomīgos priekšmetus, lai tie būtu pamanāmāki NMN speciālistiem, kas dodas tos iznīcināt. Tieši tāpat NMN speciālistu rīcībā ir viss nepieciešamais aprikojums, lai izmērītu, izpētītu un klasificētu atrastos lādiņus, ierīces, ko izmanto lādiņu neitralizēšanai.

Šajās mācībās mūsu speciālisti pirmo reizi izmantoja arī dažas jaunas ierīces un aprikojumu, kas turpmāk atļaus efektīvāk strādāt un neitralizēt atrasto munīciju. Piemēram, tika izmantots jauns zemes virskārtas skeneris, ar ko iespējams meklēt arī nemetāliskus priekšmetus. Šī ierīce galvenokārt tiek lietota, lai

atrastu potenciāli sprādzienbīstamos priekšmetus, kuru korpusi nav izgatavoti no metāla. Skeneris var vienlaikus darboties divos režīmos, meklējot gan metāla, gan citu materiālu priekšmetus, stāsta virsseržants Normunds Steselis, NMN grupas komandieris. Vēl viens jaunums ir kumulatīvais lādiņš «Volcano», ko ražo Lielbritānijā. Tā ir ierīce, ar kuras palīdzību var neitralizēt atrasto munīciju. «Volcano» ir dažādi pievienojami uzgaļi ar dažādiem ķīmiskajiem maisījumiem, kas ļauj katrā konkrētajā situācijā izvēlēties piemērotāko risinājumu, piemēram, atsitot uzspridzinātāju, izkausējot caurumu korpusā un izdedzinot sprāgstvielu, tā iznīcinot SBP videi mazāk kaitīgā veidā.

Ja vien cilvēki aizdomātos...

Latvijā notiek vēl citas ikgadējās SBP «ražas vākšanas» mācības — tās noris bijušā Zvārdes aviācijas mērķu poligona teritorijā un tiek dēvētas par «Zvārdes detonatoru». Abu mācību uzdevums ir viens — savākt

iesaistīti meža ugunsgrēku dzēšanā. Mēs dažādos veidos sniedzam atbalstu sabiedrībai. Zviedrijā arvien vairāk cilvēku izsaka vēlmi iestāties Nacionālajā zemessardzē, par ko es, protams, esmu ļoti priecīgs, jo mūsu zemessardze ir savā veidā tautas armija. Tāpēc ir ļoti svarīgi, ka tā ir pārstāvēta daudzās Zviedrijas pilsētās un citās apdzīvotajās vietās.

— Vai, jūsuprāt, tas, ka arvien vairāk cilvēku vēlas iestāties zemessargos, varētu būt saistīts arī ar pašreizējo krīzi attiecībās starp Krieviju un Ukrainu?

— Mēs neesam organizējuši īpašas aptaujas vai pētījumus, tomēr, ja es salīdzinu šī gada pirmos sešus mēnešus ar 2013. gada pirmo pusgadu, pretendentu skaits dalībai zemessargos ir pieaudzis par vairāk nekā 100 procentiem. Iespējams, jūsu minētā situācija varētu arī būt iemesls šādai pastiprinātai vēlmei pievienoties zemessargiem, bet tikpat labi tam var būt arī cits skaidrojums.

— Viens no galvenajiem Zviedrijas Nacionālās zemessardzes uzdevumiem ir valsts aizsardzība. Kā jūs vērtējat diskusijas par Zviedrijas iespējamo dalību NATO un to, ka, pieņemot šādu lēmumu, Zviedrija varētu justies daudz drošāk, nekā tas ir tagad?

— Valsts dalība NATO ir stingri politisks lēmums. Es uzskatu, ka Nacionālās zemessardzes pamatzdevums vienmēr būs Zviedrijas aizsardzība. Mūsu valdība ir deklarējusi solidaritāti starp Zviedriju un citām valstīm. Bet, kā jau es sacīju, jautājums par

Zviedrijas iespējamo dalību NATO ir politisks lēmums.

— Kāds ir Nacionālās zemessardzes budžets?

— Tas veido mazliet vairāk nekā divus procentus no visa aizsardzības budžeta. Zviedrijas kronās šī summa ir aptuveni 900,50 miljoni, kas varētu būt ap 100 miljoni eiro. Manuprāt, tas ir pilnīgi pietiekami. Kaut gan Nacionālā zemessardze ir 50 procenti no Zviedrijas Bruņotajiem spēkiem, mūsu sistēma neprasa lielus budžeta līdzekļus. Mūsu zemessargi ir apbruņoti ar vieglajiem ieročiem, un to uzdevums ir spēt ļoti ātri ieņemt valsts aizsardzībā tiem noteiktās pozīcijas, dodot iespējas atbilstoši reaģēt un veikt savus uzdevumus arī Zviedrijas armijai, Gaisa spēkiem un Jūras spēkiem.

— Pastāstiet, lūdzu, par Zviedrijas Nacionālās zemessardzes jauniešu organizāciju?

— Lai informētu par valsts aizsardzības sistēmu, Bruņotajiem spēkiem un, protams, par zemessargu aktivitātēm, pie dažiem Nacionālās zemessardzes bataljoniem ir izveidotas jauniešu vienības, kurās darbojas jaunieši no 15 līdz 18 gadiem. Zviedrijā ir arī vairākas brīvprātīgo aizsardzības organizācijas, kas ir demokrātiskas un nav saistītas ar Bruņotajiem spēkiem. Arī tām ir savas jauniešu organizācijas ar tādu pašu mērķi kā mums, proti, sniegt jauniešiem zināšanas par bruņotajiem spēkiem un zemessardzi, lai viņos raisītu interesi nākotnē izvēlēties karavīra profesiju.

— Šīs vizītes laikā jūs tikāties ar mūsu aizsardzības sistēmas amatpersonām un jums bija iespēja vērot arī militārās mācības «Detonators 2014». Kas, jūsuprāt, Latvijas aizsardzības sistēmā ir labs, un kurām jomām mums vajadzētu pievērst lielāku uzmanību?

— Šī nav mana pirmā vizīte Latvijā. Pirms kādiem 9 — 10 gadiem es sadarbojos ar Baltijas aizsardzības koledžu un šajā statusā apmeklēju visas trīs Baltijas valstis. Tomēr šī ir pirmā reize, kad esmu Latvijā kā Zviedrijas Nacionālās zemessardzes komandieris. Uzskatu, ka šajās interesantajās mācībās piedalījās ļoti kvalificēti speciālisti. Man bija iespēja tikties ar ļoti zinošu un aizrautīgu rotas komandieri, kurš pastāstīja par šo starptautisko militāro mācību izaugsmi. Mācībās varēja vērot darbībā regulāro vienību karavīrus un zemessargus. Es arī redzēju daudz ko no zviedru militārās tehnikas un ekipējumu, tādu pašu, kādu izmanto mūsu zemessargi, tāpēc es tiešām šeit jutos kā mājās!

— Jūs pieminējāt Baltijas valstis — vai jums ir iecerētas līdzīgas sadarbības programmas ar Igauniju un Lietuvu vai arī tā top tikai ar Latviju?

— Šī vizīte tika organizēta saskaņā ar vienošanos starp Zviedrijas un Latvijas bruņoto spēku komandieriem. Es uzskatu, ka mēs turpināsim sadarbību ar Latviju, jo, manuprāt, ikviens uzsāktais darbs ir jādara pakāpeniski un kārtīgi. Tad redzēsim, kādas būs nākotnes iespējas. **IS**

un neitralizēt to, ko cilvēki pa vasaru ir izrakuši, meklējot krāsainos metālus. «Nav labi, ja tas viss paliek zemes virspusē. Bet katru gadu tiek izrakti arvien jauni un jauni

munīcijas priekšmeti, tā kā darba te netrūks vēl ilgi,» secina O. Lejnīeks.

Šogad beidzot atradumu skaits ir samazinājies. NMN speciālisti to gan nesaista ar

augšnes piesārņojuma mazināšanos, drīzāk grib ticēt, ka cilvēki beidzot ir ieklausījušies katru gadu stāstītajā par apdraudējumiem dzīvībai un veselībai un kļuvuši kaut nedaudz apdomīgāki. «Vieta gan šeit cilvēku apmeklējumiem ir ļoti pateicīga — teritorija nav nožogota, mežs ir labs, apkārt daudz apdzīvotu vietu, arī Rīga tuvu. Uz šejieni gada laikā mēs saņemam līdz 10 izsaukumiem,» stāsta O. Lejnīeks.

No vienas puses, NMN karavīri apzinās, ka viņu darbs šeit ir savā ziņā salīdzināms ar Augeja staļļu mēšanu, jo Cekules apkārtni pārskatāmā nākotnē pilnībā attīrīt no piesārņojuma nav iespējams — tādu resursu mums gluži vienkārši nav. No otras — viņu ieguldījums ļauj šo teritoriju uzturēt vismaz saprātīgā drošības režīmā, lai cilvēkam, kas šeit apzināti vai neapzināti iemaldījies, nav teju katrs solis jāuzskata par iespējami pēdējo. Un tas nav maz. **IS**

Jaunatnes organizācijas Balvos godina latviešu karavīrus

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Novembris Latvijai ir īpašs mēnesis. Tas ir laiks, kad mēs gan atceramies, gan svinam. Atceramies tos, kuriem Latvijas brīvība bija lielāka vērtība par savu dzīvību. Un svinam to, ka viņu sapnis ir piepildījies — mēs dzīvojam neatkarīgā Latvijā, paši savā valstī.

Jau ceturto reizi valsts mēroga Lāčplēša dienas pasākumi un karavīru godināšana notiek ne tikai galvaspilsētā. Pateicoties Latvijas ģenerāļu kluba iniciatīvai, pasākums «Latviešu karavīrs laikmetu griežos» notiek dažādās Latvijas pilsētās. Šogad tas notika Balvos.

Spraigas un piepildītas divas dienas

6. un 7. novembrī Balvi pulcēja vairāk nekā 300 jauniešu, kuri pārstāvēja jaunsargus, skautus un gaidas, mazpulcēnus un vanadzēnus, arī tuvākās apkārtnes skolu jaunatni.

Orientēšanās sacensību populārākais pārbaudījums — virvju šķēršļu pārvarēšana.

«Latviešu karavīrs laikmetu griežos» pilda ārkārtīgi būtisku uzdevumu — māca jauniešiem Dzimtenes mīlestību un patriotismu, veicina piederības apziņu savai valstij, skaidro latviešu karavīra devumu un lomu Latvijas neatkarības izcīnīšanā un aizstāvēšanā. Pasākums ir arī lieliska iespēja iepazīt jaunus draugus, uzlabot jauniešu organizāciju sadarbību, kā arī interesanti un pilnvērtīgi pavadīt laiku.

Pasākuma pirmajā dienā notika jaunatnes organizāciju sadraudzības pasākums Tilžas internātpamatskolā, savukārt 7. novembrī jauniešus gaidīja dažādi pasākumi visas dienas garumā, kas aizsākās ar orientēšanās sacensībām Balvu pilsētā. Dažādos kontrolpunktos jauktās jauniešu komandas varēja pārbaudīt savas prasmes virvju šķēršļu pārvarēšanā, ieroču izjaukšanā un salikšanā, kā arī vēstures jautājumos. Nenoliedzami, viens no grūtākajiem pārbaudījumiem bija automašīnas modelīša salikšana, uzklusot tikai viena komandas biedra mutiskās norādes — šajā pārbaudījumā vistiešākajā veidā atklājās komandas spējas efektīvi sadarboties.

Pasākuma otrajā dienā Latvijas ģenerāļu kluba biedri tikās ar skolēniem Balvu novada izglītības iestādēs, norisinājās piemiņas dievkalpojums Balvu luterāņu baznīcā un koku stādīšana laukumā pie baznīcas, bet pie Balvu kultūras nama interesentiem bija iespēja iepazīties ar Zemessardzes ieročiem, ekipējumu un transportu.

Jaunsargiem sacensības grūtības nesagādā

Pēc orientēšanās sacensībām jaunieši tikās pie Balvu kultūras nama. Dažām komandām bija gājis īpaši labi, citām rezultāti varēja būt labāki, taču apmierināti bija visi. Roberts Kārklīšs, Kārlis Puriņš un Mārtiņš Zemišs ir skauti, kas uz Balviem atbraukuši no Kocēniem. «Es domāju, ka mums bija diezgan labi panākumi. Daži uzdevumi, protams, paveicās labāk, citi ne tik labi, taču izjūtas ir labas. Pats grūtākais uzdevums bija salikt automašīnas modelīti — te tiešām jābūt ļoti labam grupas darbam,» atzina Roberts. Savukārt Kārlim vislabāk patikusi virvju šķēršļu pārvarēšana. «Tas bija interesants uzdevums, varējām pārbaudīt savu līdzsvara sajūtu.» Mārtiņš piebilda, ka visi uzdevumi bijuši ļoti interesanti, taču vislabākais tomēr — virvju šķēršļi.

Puiši skautos ir jau astoņus — deviņus gadus. «Mēs apgūstam iemaņas izdzīvošanai, dzīvei ārā apstākļos. Mūsu apmācības programmā ir salīdzinoši mazāks akcents uz armijas lietām, taču vispār tā ir diezgan līdzīga jaunsargu programmai. Katrā gadījumā visas šīs lietas dzīvē var noderēt,» atzina Roberts.

Kocēnos valsts svētku laikā katru gadu notiek dažādi pasākumi, kuros iesaistās arī skauti un gaidas. «Kocēnos mēs katru gadu organizējam Lāčplēša dienas pārgājienu — tas ir šķēršļu pārgājiens skolēniem. Bet vakarā visi dodas lāpu gājienā,» pastāstīja Roberts.

Malnavas un Kārsavas jaunsargu vienību pārstāvji finišā nonāca aizsūšies un adrenalīna tik pilni, ka iesākumā pat nespēja izvēlēties «runasvīru,» kas stāstīs par iespaidiem. Visbeidzot runāt bija ar mieru Aldis Šicāns un Ervīns Eiduks, abi ir jaunsargi kopš 6. klases. «Veicām daudzus interesantus uzdevumus, daži bija grūtāki, citi — vieglāki, bet lielu šķēršļu nebija — visu izdarījām. Visgrūtākā bija skriešana, bet vislabāk padēvās tie uzdevumi, kur bija nepieciešama laba sadarbība ar komandu,» stāstīja Aldis. Ja salīdzina ar ikdienas treniņiem Jaunsardzē, Balvos organizētās sacensības bijušas salīdzinoši vieglas — tāds bija abu puišu viedoklis. Pēc Jaunsardzes treniņiem

Pie Balvu luterāņu baznīcas tiek stādīti piemiņas koki.

Karavīru piemiņai dievkalpojums Balvu luterāņu baznīcā pulcēja visus pasākuma dalībniekus.

un uzdevumiem reizēm esot tā, ka spēka nav vairs nekam citam, bet Balvu sacensību trase bijusi jautra un samērā viegli veicama.

Latviešu karavīrs vienmēr spēj cīnīties pret pārspēku

Pasākuma «Latviešu karavīrs laikmetu griežos» galvenais notikums norisinājās Balvu kultūras nama zālē. Šogad vairāk uzsvērtā Latvijas karavīru dalība starptautiskajās misijās — apmeklētāji varēja noskatīties fragmentus no filmām par karavīru ikdienu starptautiskajās operācijās, bija arī iespēja diskutēt ar karavīriem un virsniekiem, kuri dienējuši starptautiskajās misijās dažādās pasaules valstīs. Tad uz interesentu jautājumiem atbildēja arī Latvijas ģenerāļu kluba biedri. Tikšanās noslēdza Nacionālo bruņoto spēku orķestra bigbenda koncerts.

Piepildītās un emocionālās dienas novakarē pasākumu dalībnieki devās lāpu gājienā līdz piemineklim Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem un notika simboliskā gaismas nodošanas ceremonija Latvijas novadiem.

Laukumā pie Balvu kultūras nama interesenti iepazīstas ar Zemessardzes ekipējumu un ieročiem.

«Šādi pasākumi ir ārkārtīgi svarīgi, jo tie ļauj mums pulcēt kopā jauniešus, dot viņiem iespēju izzināt latviešu karavīru dzīvi, mācīt vēsturi un Dzimtenes mīlestību. Jau tas fakts, ka jauniešiem ir iespēja visu dienu būt kopā ar ģenerāļiem un karavīriem, vairo viņu zināšanas par Latvijas vēsturi un armiju. Protams, šis pasākums ir zīmīgs arī no tā aspekta, ka ļauj mums papildināt savu svētku klāstu. Tā ir vēl viena iespēja mums visiem kopīgi svinēt Latvijas dzimšanas dienu un atcerēties visus tos latviešu karavīrus, kuri ir cīnījušies par Latvijas neatkarību dažādos laikos,» uzsvēra aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis.

Latvijai var lepoties ar saviem karavīriem. «Mūsu karavīrs ir ļoti profesionāls, un par to es ne vienu reizi vien esmu pārliecinājies, tiekoties ar dažādu NATO un ne tikai NATO valstu komandieriem. Vai tā ir Afganistāna vai Centrālāfrikas Republika, visur mūsu karavīri tiek uzteikti kā profesionāli, zinoši un spējīgi ļoti godprātīgi pildīt sev uzticētos pienākumus. Tas, manuprāt, ir ļoti svarīgs novērtējums, jo vēsture pierāda, ka latviešu karavīrs vienmēr ir spējis cīnīties pret pārspēku un lielākoties no šīm cīņām izgājis kā uzvarētājs — spēja cīnīties pret pārspēku, totalitāru režīmu pati par sevi ir milzīga varonība,» atzina aizsardzības ministrs.

Nacionālo bruņoto spēku Apvienotā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts ir pārliecināts, ka pasākums «Latviešu karavīrs laikmetu griežos» ir iespēja ne tikai jauniešiem, bet arī dalībniekiem no organizatoru un Latvijas ģenerāļu kluba. «Šādu pasākumu galvenais pozitīvais rezultāts ir iespēja mums pašiem runāt ar jaunatni, jo viena lieta ir klausīties radio vai lasīt kādu no medijiem, bet pavisam cita — tikties aci

pret aci un atbildēt arī uz reizēm neizpratnes pilniem, taču patiesiem jautājumiem. Bet tas ir tieši tas, kas vajadzīgs — nav dumju jautājumu, ir dumjas atbildes. Mēs daudz runājam par stratēģisko komunikāciju un vēl daudziem līdzīgiem, gudri skanošiem terminiem, bet vislabākā komunikācija ir tieša saruna aci pret aci un atbilde uz konkrēta cilvēka izteiktu konkrētu jautājumu.»

«Reizēm paši sevi nostādām tādā pozīcijā — cilvēks, nonākot zināmā varas postenī, pēkšņi kļūst tāls un nesasniedzams pārējai sabiedrībai,» savas pārdomas izteica J. Zeibārts. «Un šādi pasākumi ir iespēja parādīt, ka ne jau amats maina cilvēku, bet cilvēks

Sākums 12. un 13. lpp.

mainās pats. Šeit mēs varam parādīt, ka cilvēciskā saskarsme ir svarīgākais — neatkarīgi no tā, kādā amatā tu esi.»

Runājot par Latvijas karavīru mūsdienās, NBS Apvienotā štāba priekšnieks rezumēja: «Es gribētu teikt, ka latviešu karavīrs visos laikos ir bijis un ir gudrs karavīrs. Mūsu tauta un bruņotie spēki nekad nav bijuši lieli, tādēļ mēs nekad neesam karojuši ar skaitu, bet ar prātu. Un no šīs gudrības nāk arī pārējās mūsu karavīru prasmes.»

Mums nav iemeslu saukt sevi par mazu valstiņu

Kad pirms četriem gadiem radās iecere rīkot pasākumu «Latviešu karavīrs laikmetu griežos», Latvijas ģenerāļu kluba biedri vēlējušies īstenot divas ieceres. Pirmā no tām bija Lāčplēša dienas un 18. novembra priekšvakarā sarīkot kādu Latvijas mēroga pasākumu ārpus Rīgas. «Tā mēs kluba biedru kopsapulcē lēmām, ka ik gadu piektdienā pirms 11. novembra kādā no Latvijas novadiem jāriko šāda diena, šāds pasākums,» atcerējās Latvijas ģenerāļu kluba valdes priekšsēdētājs atvaļināts viceadmirālis Gaidis Andrejs Zeibots.

Otrs lielais uzdevums bija Latvijas sabiedrības kopības veidošana. «Mēs savācam vienkopus visas jaunatnes organizācijas. Arī šeit sacensībās nepiedalījās, piemēram, vienas skolas vai organizācijas komanda — iepriekšējā vakarā mēs formējām komandas, un katrā komandā bija pārstāvji no dažādām organizācijām. Tā ir iespēja parādīt,

Ģenerāļi un admiralji ir gatavi atbildēt uz auditorijas jautājumiem.

ka, tikai strādājot kopā, mēs kaut ko varam izdarīt. Viņiem rodas kopības izjūta, drauga plecs, viņi cits citam palīdz. Piemēram, no Zilupes atbraukušo jaunsargu vidū bija arī pavisam maziņi skolnieciņi — tad lielie viņus uzdevumu laikā uz beigām gandrīz vai uz rokām nesa.»

Runājot par latviešu karavīra tēlu un vietu mūsdienu sabiedrībā, arī G. A. Zeibots ir vienprātis — ar saviem karavīriem mēs varam visi un visos līmeņos tikai lepoties. Latvijas armijai nav smagās bruņutehnikas vai iznīcinātāju, jo mūsu valsts tos gluži vienkārši nevar atļauties, taču mums ir augstās tehnoloģijas, trenāžieri, kas ļauj apmācīt arī citu NATO valstu karavīrus, kā arī lieliskas zināšanas un kompetence, ko mūsu partnervalstis novērtējušas jau no pašiem sadarbības sākuma gadiem. «Mums

nav neviena iemesla skandināt, ka esam maza valstiņa, kas neko nespēj. Piemēram, kad deviņdesmito gadu vidū tika izveidota militārās sadarbības programma «Partnerattiecības mieram», jau pēc pirmā mūsu dalības gada ASV vadītājās mācībās «Baltic Operation» patruļkuģu grupu komandēja Latvijas Jūras spēku komandkapteinis Andrejs Zvaigzne. Līdz tam ne reizi visā NATO vēsturē šīs organizācijas kuģu vienības komandēšana nebija uzticēta virsniekam no valsts, kas tobrīd vēl nebija alianses dalībniece! Tas ir milzīgs gods un vienlaikus arī visaugstākais novērtējums!» uzsvēra G. A. Zeibots. «Es varu vienīgi apskaut mūsu karavīrus par viņu vēlmi, mērķtiecību un sagatavotību. Un novēlēt, lai arī jaunā paaudze, kas nāks viņu vietā, pārmantotu šīs labās īpašības.» **LB**

Latvijas armijas uzvarai veltītās piemiņas vietas Pārdaugavā Rīgā

Juris Ciganovs,

Dr. hist., Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra un Juris Ciganovs.

Kā katru gadu novembrī mūsu valsts atzīmē Latvijas armijas uzvaru pār bermontiešiem. Šo cīņu galvenā kauja tika izcīnīta Rīgā. Tieši Daugavas krastos latviešu karavīri ar ieročiem rokās izcīnīja uzvaru, pēc kuras varēja teikt — jā, Latvijas valsts būs! Šoreiz gribētos stāstīt nevis par kauju norisi, bet gan par Latvijas armijas karavīru piemiņu. Brīvības piemineklis Rīgas centrā un Rīgas Brāļu kapi kā Latvijas neatkarības simboli un par Latvijas brīvību kritošo karavīru piemiņas vietas ir labi zināmi, tomēr Rīgā, Pārdaugavā, ir vēl vairāki pieminekļi un piemiņas vietas, kurām, iespējams, mēs ikdienā paejam garām, tās neievērojuši, lai gan veidotāji tās bija iecerējuši kā piemiņu tieši Latvijas armijas karavīru cīņai ar P. Bermonta armiju.

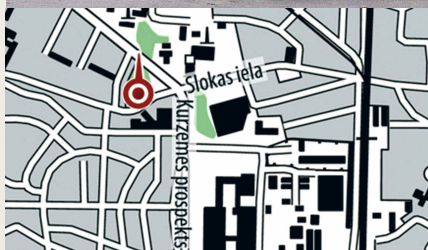
Daugavgrīvas cietokšņa teritorijā, NBS Jūras spēku flotiles novietnē, atrodas piemiņas plāksne, veltīta septiņu Lielbritānijas un četrus Francijas karakuģu apkalpēm, kas piedalījās Latvijas Neatkarības karā un ar savu karakuģu artilērijas uguni atbalstīja Latvijas armijas vienību uzbrukumu bermontiešiem 1919. gada 15. un 16. oktobrī. Misiņa plāksne koka rāmī piestiprināta ieslēpi pie neliela laukakmens, kas novietots uz betona plāksņu pamatnes. Piemiņas vieta tika atklāta 1994. gada 23. oktobrī.

Bolderājas kāpās, pie Hapaka grāvja, Bumbu kalniņā Kleistu ielas un Šmitu māju ceļa atzarā atrodas piemiņas vieta Rīgas atbrīvošanai no bermontiešiem, ko atklāja 1939. gada 1. novembrī. Bumbu kalniņa piemiņas vietas izveidošanas iniciatori bija Latvijas armijas Latgales divīzijas štāba bijušie virsnieki. Tur atradās pēc arhitekta, pulkveža Artura Galindoma meta veidots granīta kubs, virs kura bija piestiprināta bronza lieta kaujas shēma ar uzrakstu «No šīs vietas Latgales divīzijas komandieris pulkvedis Krišjānis Berķis vadīja divīzijas

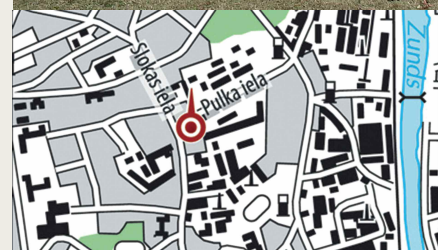
uzbrukumu 1. novembrī 1919. gadā galvaspilsētas Rīgas atbrīvošanai no ienaidnieka». 1969. gadā Bumbu kalniņa piemiņas vieta tika vandaliski nopostīta. 1989. gada 1. novembrī Latvijas Atdzimšanas partijas un Latvijas Nacionālās neatkarības kustības iniciatīvas grupas noorganizēja šīs piemiņas vietas atjaunošanu, uzstādot iepriekšējā vietā oriģinālo piemiņas plāksni, kuru padomju okupācijas gados bija saglabājusi netālu esošo «Šmitu» māju saimnieka meita. Pēc dažiem gadiem šo plāksni noplēsa krāsaino metālu zagļi. Šobrīd plāksne ir atjaunota un

piemiņas vieta sakārtota tās sākotnējā izskatā.

Imantā, Sudrabkalniņā, netālu no Slokas ielas un Kurzemes prospekta krustojuma atrodas piemineklis bermontiādes laikā kritošajiem 6. Rīgas kājnieku pulka karavīriem. 1937. gada 31. oktobrī to atklāja Valsts prezidents Kārlis Ulmanis, iesvētīja armijas mācītājs Pēteris Apkalns. Piemineklis veidots pēc arhitekta Ernesta Štālberga arhitektoniskā meta, bareljefus veidoja tēlnieks Kārlis Zāle. Piemineklis sastāv no diviem arhitektoniskajiem veidojumiem —

Rīgā, Sudrabkalniņā, Slokas ielā.

Rīgā, Slokas un Pulka ielas stūrī.

iegarenas sienas un kubiska ķermeņa — altāra. Abi veidoti no granīta blokiem. Siena šķēr kalna nogāzi perpendikulāri ar galu pret Slokas ielu. Gala augšdaļā attēlots Rīgas pilsētas simbols — lauva vārtos. Pieminekļa priekšpusē uzraksts — «Rīgas pulka karavīriem, Rīgas pilsētas aizstāvjiem 1919». Gar sienu uz Sudrabkalniņa augšējo platformu ved granīta kāpnes. Kāpņu galā novietots atsevišķi stāvošs otrais arhitektoniskais objekts: liels akmens kubs — altāris ar apaļu upurtrauku. Pie altāra sienas piestiprināta bronzas plāksne ar 54 kritušo 6. Rīgas kājnieku pulka karavīru uzvārdiem. Pēc Otrā pasaules kara plāksni norāva. Pazuda arī desmit granīta bloki un granīta plāksnē iekaltā pulka nozīme. Tagad piemineklis atjaunots tā sākotnējā izskatā.

Slokas un Pulka ielas stūrī atrodas Latvijas Neatkarības karā kritušajiem Latvijas armijas Autotanku pulka karavīriem veltīts piemineklis. Šajā vietā līdz 1940. gadam atradās Autotanku pulka novietne. Pieminekli 1939. gada 14. jūlijā, Autotanku pulka 20 gadu jubilejā, atklāja kara ministrs Jānis Balodis. Pieminekļa projekta autors bija arhitekts Verners Vitlands, ideju realizēja

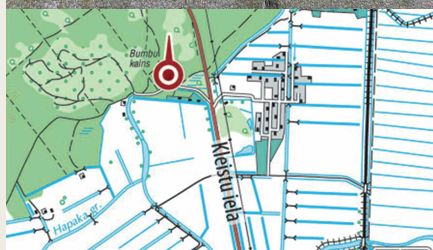
Brīvības piemineklis Rīgas centrā un Rīgas Brāļu kapi kā Latvijas neatkarības simboli un par Latvijas brīvību kritušo karavīru piemiņas vietas ir labi zināmi, tomēr Rīgā, Pārdaugavā, ir vēl vairāki pieminekļi un piemiņas vietas.

tēlnieks Roberts Feldbergs, tas veidots kā kalnā traucoša bruņu mašīna. Pieminekļa priekšpusē skatāma Autotanku pulka nozīme, pieminekļa cokola sānos novietotas divas bronzas plāksnes. Padomju okupācijas laikā piemineklis atradās slēgtā padomju karaspēka teritorijā, tas, nedaudz bojāts, bija saglabājies, bet bez bronzas plāksnēm. 2009. gadā restaurēts.

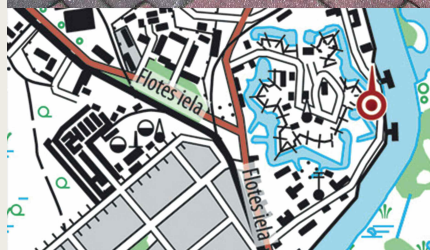
Mūkusalas ielā, netālu no Dzelzceļa tilta, atrodas piemineklis brīvības cīņai un uzvarai pār bermontiešiem. Šajā vietā 1919. gadā atradās Dzelzs tilta gals, par ko liecina Daugavā vēl esošās tilta balstu paliekas. Pāri Dzelzs tiltam un tam līdzās esošajam Koka jeb Libekas tiltam 1919. gada 15. oktobrī notika Latvijas armijas 8. Daugavpils kājnieku pulka divu izlases rotu uzbrukums bermontiešu pozīcijām Pārdaugavā. Uzbrukums bija iecerēts kā māņu manevrs, lai at-

virzītu bermontiešu spēkus no galvenā Latvijas armijas uzbrukuma vietas Bolderājā un Daugavgrīvā. 1996. gada novembrī šajā vietā atklāja pagaidu piemiņas zīmi ar norādi, ka piemineklis tiks atklāts nākamajā gadā, taču pieminekļa tapšana ieilga un tēlnieka Induļa Rankas veidoto pieminekli atklāja 2002. gada 11. novembrī. Piemineklis veidots kā pāršķelts laukakmens ar vienā puse iestrādātām trim zvaigznēm.

Interesenti ar visā valsts teritorijā esošajiem Latvijas Neatkarības karam (1918—1920) veltītajiem pieminekļiem un piemiņas vietām var iepazīties Latvijas Kara muzeja un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras veidotajā interaktīvajā kartē, ko var aplūkot interneta vietnēs www.sargs.lv; www.karamuzejs.lv un www.mod.gov.lv. 2003. gadā ar ebreju biedrības «Šamir» atbalstu karte izdota drukātā veidā.

Rīgā, Bumbu kalniņa, Bolderājas kāpās pie Hapaka grāvja.

Rīgā, Daugavgrīvas cietokšņa teritorijā.

Rīgā, Mūkusalas ielā pie Dzelzceļa tilta.

Ādažu poligonā rūpējas par dabas vērtībām

Ilze Ķuze,

«LIFE+» projekta «Putni Ādažos» komunikācijas speciāliste.

Retas sugas tanku pēdās

Ādažu militārais poligons ir mājvieta daudzām Latvijā un Eiropā retām augu un dzīvnieku sugām. Šī doma sākotnēji var šķist neparasta, tomēr tai ir savs izskaidrojums. Poligonā jau gandrīz 100 gadus notiek militārās mācības. Izbraukāšana ar smago tehniku, spridzināšana, pozīciju ierīkošana un bieži ugunsgrēki poligonā radījuši kļavu ainavu — ap divus tūkstošus hektāru plašu virsāju, kas ir lielākais Baltijā. Saulaini un vējaini viršu audži un smiltāju klajumi sausā nabadzīgā augsnē un skraji augoši koki — šajā Latvijā reti sastopamajā vidē mīt virkne retu dzīvnieku un augu sugu, kas īpaši pielāgojušās dzīvei tādos apstākļos. Poligonu arī maz skārusi citur parastā saimnieciskā darbība — lauksaimniecība, mežsaimniecība, apbūve, tūrisms. Tas militārajā teritorijā ļauj pastāvēt tīriem ezeriem, veciem mežiem un ar tiem saistītām apdraudētām sugām.

Eiropas nozīmes aizsargājama teritorija

Ādažu militārā poligona dabas vērtības biologi sāka apzināt pēc PSRS sabrukuma, kad teritorija kļuva pieejamāka. Pagājušā gadsimta 90. gados pamazām uzkrājās dati par retām sugām un to dzīvesvietām, tika apjausta teritorijas nozīmība dabas daudzveidībai Latvijā un tās aizsardzības nepie-

ciešamība. Kā pirmo 1999. gadā nodibināja Lieluikas un Mazuikas ezeru dabas liegumu, lai no atpūtnieku ietekmes aizsargātu tīros ezerus un tajos mītošos ļoti retos augus. 2004. gadā izveidoja aizsargājamo ainavu apvidu «Ādaži», kas tagad aizņem 10 150 hektārus un aptver lielāko daļu Ādažu poligona. Atzīstot vietas nozīmi ne tikai Latvijā, bet arī visas Eiropas mērogā, ainavu apvidus ir iekļauts Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā — «*Natura 2000*».

Kāpēc jāatjauno dabiskā vide?

Dabas vērtības Ādažu poligonā vēsturiski izveidojās un pastāvēja, pateicoties intensīvai militāro mācību ietekmei. Virsāju biologi sauc par «biotopu, kas atkarīgs no traucējumiem» — tā ilgstošai eksistencei ir nepieciešama regulāra iejaukšanās. Dabiskos apstākļos virsāji sausās vietās izveidojas pēc ugunsgrēka, cilvēka darbības ietekmē — dedzinātās un noganītās vietās vai arī — īslaicīgi pastāv izcirtumos.

Ādažu poligonā pēdējo divdesmit gadu laikā militāro mācību biežums un mērogi ir samazinājušies, tādēļ virsājs lielās platībās aizaug ar kokiem un krūmiem un vairs nav piemērots klajumus mīlošajiem augiem un dzīvniekiem. Lai saglabātu retās sugas, virsājs jāatbrīvo no apauguma. Cita veida apsaimniekošana nepieciešama teritorijā esošajos purvos, kur padomju gados izbūvēta meliorācijas sistēma ūdens līmeņa pazemināšanai. Tās ietekmē purvi aizaug, un tajos izzūd tieši purvam raksturīgās dabas vērtības.

Vides atjaunošanas darbus Ādažu militārajā poligonā veic Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (VAMOIC) sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (NBS). No 2013. līdz 2017. gadam šo darbu veikšanai ir izdevies piesaistīt finansējumu no Eiropas Savienības «LIFE+» programmas — projekta «Putni Ādažos» īstenošanai. Tā laikā 1620 ha platībā atjauno virsājus, augsto purvu un mežus — dzīvesvietas Eiropā ļoti retām putnu sugām — rubenim, vakarlēpim, zaļajai vārņai, sila

Traktors koku smalcināšanai, Vācija. Foto — Ieva Mārdega.

Ar Eiropas Savienības atbalstu atjauno virsājus, purvu un mežus

cīrulim, stepes čipstei, purva tilbītei un brūnajai čakstei. Kopējās projekta izmaksas ir 1 537 988 eiro, un tā īstenošanā sadarbojas VAMOIC, NBS, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, a/s «Latvijas valsts meži» un Sējas novada dome.

Šis ir jau otrais «LIFE+» programmas atbalstītais projekts, kas tiek īstenots aizsargājamo ainavu apvidū «Ādaži». Pirmais projekts norisinājās no 2006. līdz 2009. gadam, un tā laikā atjaunoja 1395,5 hektārus virsāju, pļavu un purvu. Veica arī

vietējo iedzīvotāju un karavīru izglītošanu par dabas aizsardzību šajā teritorijā, teritorijas ilgtspējīgas lietošanas un apsaimniekošanas saskaņošanu, teritorijā izgāztu sadzīves atkritumu savākšanu, patvaļīgi iebrauktu ceļu aizvēršanu, organizēja ikdienas patruļas teritorijā, lai novērstu pārkāpumus, kā arī daudz citu dabas aizsardzības un sabiedrības informēšanas aktivitāšu.

Šogad atjaunoti 165 ha virsāju

Šogad sasniegti pirmie projektā «Putni Ādažos» nospraustie uzdevumi un ainavu apvidū «Ādaži» atjaunoti 165 hektāri virsāju. Galvenā izmantotā metode ir ciršana — plašās virsāju teritorijās ir novākts apaugums, atstājot tikai atsevišķus kokus. Šie koki kalpos kā «medību torņi» zaļajām vārnām — no koka galotnes putniem ir vieglāk pamānīt barību, galvenokārt, lielos kukaiņus.

Nelielā platībā — 20 hektāros — virsāji ir atjaunoti ar kontrolētās dedzināšanas palīdzību. Šī metode palīdz atjaunot vecu virsāju — kad virši un citi augi ir sadeguši, viršu sēklām, kas atrodas augsnē, ir iespēja uzdzīgt un veidot jaunas viršu audzes. Šajās vietās nākamajos gados, lielāku augu nenomāktas, zied retās meža silpurenēs un smiltāju nelķes un lielā skaitā sastopami dažādu sugu sīseņi, to skaitā aizsargājamas sugas. Kontrolētā virsāju dedzināšana sadarbībā ar Valsts meža dienesta ugunsapsardzības speciālistiem Ādažu poligonā notiek jau sešus gadus, un šo gadu laikā ir palielinājusies pieredze šīs metodes izmantošanā.

Arī Vācijas militārajos poligonos saudzē dabu

Projekta pārstāvji šogad rudenī iepazinās arī ar Vācijas pieredzi dabas vērtību aizsardzībā militārajos poligonos. Projekta lauka koordinatore Ieva Mārdega atzīst: «Vācijas militārajos poligonos dabiskā vide — virsāju struktūra ir ļoti līdzīga mūsu situācijai, vērts mācīties. Mūsu vizītes laikā Vācijas kolēģi ļoti atsaucīgi dalījās ar savu pieredzi dabas apsaimniekošanā. Bija interesanti redzēt darbībā dažādu tehniku — pļāvējus, koku smalcinātājus, iekārtas, ar kurām noņemt zemes virskārtu. Kā pastāstīja vācieši, valsts militāro poligonu vides apsaimniekošanas tehnikā ieguldīti ap piecpadsmit miljoni eiro. Ar Latviju to, protams, grūti salīdzināt. Tomēr būtiskākās atziņas, ko varam mācīties no vāciešiem — ja vēlamies militāro poligonu dabas vērtības saglabāt, ir jābūt radošiem un elastīgiem, jāvēro dabas reakcija uz dažādiem apsaimniekošanas veidiem un metodēm un jācenšas atrast katrai situācijai un vietai piemērotāko. Turklāt, teritorijas apsaimniekošana jāveic ciešā sadarbībā ar bruņotajiem spēkiem, kas ir militāro teritoriju galvenie izmantotāji.»

Zaļā vārņa. Foto — Markus Varesvuo.

Silpurenēs. Foto — Ieva Mārdega.

2014. gadā atjaunotie virsāji. Foto — Ieva Mārdega.

Ziedošs virsājs. Foto — Ieva Mārdega.

Rubenis. Foto — Agris Krusts.

VIENMĒR KLĀTESOŠI, VIENMĒR LĪDZĀS

Džoanna Eglīte

Foto — kaprāle Vita Kubiņeca un no RJC arhīva.

Tumšs 7. novembra vakars. Lietus aizvien pieņemas spēkā. Ādažu militārās bāzes ierindas laukumam tuvojās saujīna cilvēku, lai ieņemtu goda vietu līdzās Kritušo karavīru pieminēklim, kas uzstādīts viņu bojāgājušajiem dēliem, vīriem un tēviem. Abpus šo cilvēku ceļam, godinot piemiņu, ierindā stāv Sauszemes spēku kājnieku brigādes vienības un karavīri no ASV un Norvēģijas bruņotajiem spēkiem, kuri šobrīd pie mums atrodas mācībās un pievienojušies pasākumam, lai izrādītu cieņu. Ir kluss. Rāmi deg simtiem sveču karavīru rokās, un gaisā virto kas vairāk par tuvu vienotību un bijību. Silta piederības sajūta, kas mijas ar gaišām skumjām. Nupat vietējā kapelā noturēts dievkalpojums par misijās ārpus Latvijas kritušajiem, un nu visi ir kopā klusuma brīdī zem rudenīgi melnām Latvijas debesīm. Tiek nolasīti karavīru vārdi un neliels atgādinājums par katru, kā un kur viņš gājis bojā. Par katru tiek pateikts, ka šis cilvēks ir un vienmēr būs savas rotas vai vienības karavīrs, ar savu dienesta pakāpi un amatu. Pieminot Latvijas neatkarības gados bojāgājušos karavīrus, jau sesto gadu tiek atzīmēta Karavīru nakts.

Ja šie puīši būtu līdzās, tad, visticamāk, mulstu no tik lielas un nedalītas uzmanības, bet justos aizkustināti, zinot, ka viņi vienmēr ir klātesoši savu biedru — karavīru folklorā, jokos, rituālos — visparastākajā ikdienā. Viņi vienmēr ir savējie, lai arī fiziski vairs nebūdami līdzās. «Jaunajiem karavīriem mūsu kritušie ir daļa no vienības vēstures, kuras apzināšanās rada piederības sajūtu un stiprina kaujas garu,» saka kapteinis Agris Robežnieks, Sauszemes spēku kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Militārās izlūkošanas rotas komandiera vietnieks. «Bet tiem, kuri ar šiem puīšiem kopā dienējuši, atmiņas ir gabaliņš no pašu būtības un dzīves.»

Vienības, kurās reiz dienēja bojāgājušie karavīri, un to sastāvs gadu gaitā ir mainījies, bet viņu piemiņas nozīme nav mazinājusies. «Piemiņa ir karavīru dvēsele. Ja zūd piemiņa, kaut kas būtisks un cilvēcisks mūsos iet bojā,» ir pārliecināts pulkvedis Mārtiņš Liberts, Sauszemes spēku kājnieku brigādes komandieris.

Kad kriet savējie

«Tikai nerakstiet neko saldsērīgu, karavīrus ļoti viegli iespējams aizkustināt,» saka Agris Robežnieks. Viņš pats dienējis kopā ar trijiem misijās bojāgājušajiem vienības karavīriem: kaprāli Dāvi Baltābolu, seržantu Voldemāru Anševicu un dižkareivi Andreju Merkuševu.

2009. gadā Agris Robežnieks piedalījies misijā Afganistānā kopā ar Voldemāru Anševicu un Andreju Merkuševu. «Emocionāli ļoti grūts brīdis iestājās tūlīt pēc notikušā. Divi puīši ir gājuši bojā, bet nekas cits neapstājas. Tajā dienā un tajā stundā tev ir jāturpina dienēt un pildīt uzdevumu.»

Agris Robežnieks teic, ka vienīgās zāles šādā situācijā ir darbs, aizņemība. Tikpat būtiski ir kritušo piemiņas brīži, jo tie ļauj izsērot jeb izdzīvot citādi neatļautās jūtas. «Karavīri ļoti nelabprāt runā par šādiem notikumiem. Šī pieredze ir ļoti personiska, un ar to nedalās.» Tomēr viņš atzīst, cik būtiski toreiz Afganistānā bijis piedalīties kapelāna aizlūgumā par kritušajiem. «Starp amerikāņu kolēģiem, ar kuriem kopīgi aizsargājām kaujas posteni no afgāņu nemierniekiem, arī bija bojāgājušie. Toreiz amerikāņi atrada mācītāju, kurš runāja gan krieviski, gan angļiski un novadīja dzīvi palikušajiem aizlūgumu par tiem, kuru vairs nebija starp mums.»

Īsi pirms šī gada Karavīru nakts sarunā par septiņiem misijās bojāgājušajiem Agris Robežnieks ikreiz piemin savējos, līdzīgi kā rikotos katrs karavīrs, kuš personīgi pazīst kādus citus puīšus no bojāgājušajiem. Tomēr šajā personīgajā pieredzē ir kas vairāk — kaut kas par ikvienu no viņiem.

Bez sēru rāmjiem un melnām lentēm

Dodoties misijā, katrs karavīrs apzinās tās bīstamību. Lai mazinātu satraukumu un

vairotu optimismu, karavīri pirms šādiem notikumiem mēdz kopīgi jokot. Viens no šādiem jokiem izskanēja pirms 2009. gada Afganistānas misijas. Apsverot iespēju, ka no kaujas var nepārnākt, puisi prātoja — ja nu tā notiek, viņu bildi nekādā ziņā nedrīkst likt sēru rāmī ar melnām lentēm. «Tikai zelta! Jo mēs taču esam to pelnījuši,» ar smaidu atceras Agris Robežnieks. Kritušo puisi — arī to, kuri gājuši bojā citos gados un misijās, — bildēm patiesi ir zeltaini, dzīvespriecīgi rāmji. Agris Robežnieks glabā savas vienības bojāgājušo personiskās lietas: izšautas 40 mm munīcijas čaulītes jeb kaujinieku glāzītes, sarkanbaltsarkano karogu ar misijas karavīru parakstiem, seržanta Voldemāra Anševica apvidus karti, kuru viņš neilgi pirms bojāejas iedeva Agrim «uz laiku paglabāt». Voldemāram, visticamāk, nebija ne jausmas, cik uzticami tā turpmāk tiks glabāta.

Ķivere, kas kā trofeja atvesta pēc mācībām Norvēģijas bruņotajos spēkos un kuras iegūšanā piedalījās visi trīs Militārās izlūkošanas rotas kritušie karavīri, nu jau tradicionāli kļuvusi par trauku, no kura tiek malkoti dzērieni visos svarīgākajos Militārās izlūkošanas rotas pasākumos. «Caur šo ķiveri mums iet visi prieki un bēdas. Visas jaunās

pakāpes, apbalvojumi, uzšuves vai pabeigti kursi. Trešais tosts nemainīgi ir par bojāgājušajiem karavīriem,» saka Agris Robežnieks.

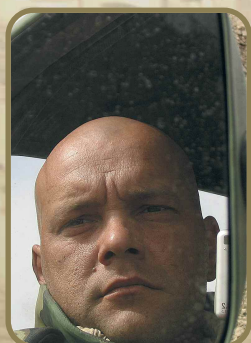
Karavīru nakts tiek atzīmēta valsts svētku mēnesī novembrī, bet Agra Robežnieka rotā ir arī tradīcija bojāgājušos biedrus pieminēt 1. maijā, datumā, kad divi no biedriem krita kaujās Afganistānā. Šajā dienā kopā pulcējas esošie un bijušie karavīri, radinieki un karavīri no citām vienībām, lai apciemotu savu biedru kapavietas. Visa gada garumā viņu ģimenes nemainīgi tiek iesaistītas un aicinātas uz NBS un Sauszemes spēku pasākumiem. Daudzi no vīriem, kas dienējuši kopā ar bojāgājušajiem, joprojām uztur saiknes ar viņu ģimenēm. «Tas droši vien ir daudz svarīgāk mums pašiem, nekā puisiem, kuru vairs nav starp mums. Šī piemiņas glabāšana ļauj ikvienam karavīram just un apzināties, ka viņš, lai kas arī notiktu, var būt drošs, ka netiks aizmirsts un viņa tuvinieki vienmēr jutīs NBS biedru atbalstu. Viņi vienmēr būs piederīgi,» uzsver Agris Robežnieks.

Simtiem svečīšu novembra nakti

Aizdomājies par jautājumu, vai karavīra bojāeja ietekmē pasaules skatījumu tiem,

kuri cīnījušies vai bijuši viņam līdzās un palikuši dzīvi, Agris Robežnieks atzīst, ka mainās realitātes un vērtību izpratne. «Mazāk laika tiek tērēts ārišķīgiem, nebūtiskiem sīkumiem. Tu vairs nestaigā pa mākoņiem un nebūvē nereālus debesskrāpjus. Tu esi uz zemes. Un apzinies, ka jādara viss iespējamais, lai mazinātu risku līdzīgā situācijā. Šāda pieredze ļauj apzināties, ka karavīri jāapmāca un jāsaģatavo vēl rūpīgāk un nopietnāk. Tāpēc es saku jauniešiem, ka vispirms ir jāizpilda uzdevums un tikai tad var domāt par ēšanu, nevis otrādi,» teic Agris Robežnieks.

Karavīru nakti no balta ekrāna uz sanākušajiem lūkojas misijās kritušie karavīri: virsleitnants Olafs Baumanis, dižkareivis Vitālijs Vasiļevs, dižkareivis Gints Bleija, dižkareivis Edgars Ozoliņš, dižkareivis Andrejs Merkuševs, seržants Voldemārs Anševics, kaprālis Dāvis Baltābols. Klātesošo domās ir vēl citi — tie, kuri gājuši bojā mācību uzdevumos, jo arī viņu piemiņa ir svēta un godājama katram karavīram. Noslēdzot Karavīru nakti, pie Kritušo karavīru pieminēkļa deg simtiem svečīšu — mazas mirdzošas piemiņas zīmes pret nemainīgo rudens nakts tumsu. **13**

Virsleitnants
Olafs Baumanis

Dižkareivis
Vitālijs Vasiļevs

Dižkareivis
Gints Bleija

Dižkareivis
Edgars Ozoliņš

Dižkareivis
Andrejs Merkuševs

Seržants
Voldemārs Anševics

Kaprālis
Dāvis Baltābols

Ceļamaize karavīriem

Izrāde «Heavy Metal» Ģertrūdes ielas teātrī *

Ieva Anševica

*Moto: Mūžam saule debesīs mirdzēt neapstās,
Mūžam latvju bāleliņi svešos karos jās,
Mūžam viņi savas mājas vairāk neredzēs,
Mūžam viņu gaitas tautas dziesmā pieminēs.*

To, ka šāda izrāde top, es zināju. Izrāde par notikumiem 2009. gada 1. maijā Afganistānā, Bari Alai. Nezināju, kādā formā un veidā.

Kas tad bija 2009. gada 1. maijs? Visprecīzāk būtu teikt — diena, kad Latvija uzzināja, ka zem nosaukuma «Miera uzturēšanas misija» mūsu karavīri patiesībā ir iesaistīti karā. Diena, kad uzzinājām, ka karavīru teiktais — «Afganistānā ir karsti» — uztverams pārnēstā nozīmē. Diena, kad smagā kaujā krita divi Latvijas armijas karavīri.

Pirms pirmizrādes tiku izlasījusi un noklausījusies visas internetā atrodamās intervijas ar izrādes veidotājiem. Jāsaka godīgi, izklausījās daudzsolīši un cerīgi, lai arī māca bažas. Bažas par veidu un formu. Bija ļoti biedējoši doties uz izrādi. Bail ieraudzīt mirušos atdzīvojamies aktieros.

Apzinoties savu atbildību uzrakstīt saprātīgi un sakarīgi savu viedokli, izrādi es skatījos divas reizes. Pirmizrādē un 17. aprīlī, kad tā tika spēlēta ceturto vai piekto reizi. Abas reizes zālē bija daudz karavīru. Gan tie, kas joprojām dien, gan vecie — nu jau pensionētie bruņoto spēku karavīri. Atpazīt viņus skatītāju rindās ir viegli — acis spriedze un sāpes. Viss augums, gaita un «acis skaustā» liecina, ka viņi ir gatavi izlēmīgai rīcībai ik mirkli. Kā līdz maksimumam nospriegota atspere. Tādi bija arī aktieri pirmizrādē. Biju pat pārsteigta, cik ļoti jaunie aktieri — Anta Aizupe, Aigars Apinis, Kārlis Krūmiņš, Kristaps Ķeselis — ir spējuši nolasīt šo karavīrus visur un vienmēr raksturojošo ķermeņa valodu. Pat brīžos, kad ir it kā atslābums un atpūtas laiks, viņi arvien ir simtprocentu gatavībā reaģēt uz pēkšņiem, vēl nezināmiem un neparedzamiem notikumiem.

Izrāde sākas vēl pirms sākuma. Jau iejot skatītāju zālē, redzams, ka divi puisi spēlē galda tenisu. Pirmizrādē publika šķiet ieinteresēti to vērojam, bet aprīļa izrādē jau ir daudz vienkāršāk — liela daļa publikas ignorē notiekošo, vēl apspriežoties par kurpēm, stadiem, aizdoto piecīti, brīžiem neparamierināti izsakoties par šitādu teātri. Nu

ja, viss gluži kā dzīvē — karavīri dara savu darbu, sabiedrība tam nepievērš uzmanību vai atlicina uzmanības druskas ar gatavu vērtējumu.

Izrādes laikā, manuprāt, ir ļoti labi atainotas savstarpējās karavīru attiecības — kā sīpolam nolobot virskārtas, radošā brigāde Andreja Jarovoja vadībā ir spējusi tikt līdz karavīru īstajai būtībai, nesapinoties cietajā, nepievilcīgi sakaltušajā un vietām bojātajā virskārtā. Prototipi nav kopēti pilnībā, tēli ir it kā izjaukti, sajaukti un salikti pa jaunam. Neviena no cilvēkiem nav atpazīstams konkrēti. Un labi, ka tā.

Aktieri, raksturojot un iezīmējot izrādes tēlus, daudz pasaka karavīru vārdā. Mani priecē šīs runas. Ir labi, ka aktieris, kuru skatītājs uzklausā labprāt, izsaka karavīra redzējumu, jo karavīri nav tā atvērtākā tauta, ja jārūnā ir par viņiem pašiem, bet viens pats seržants Lapiņš no labi zināmās Gata Šmita filmas nespēs aizpildīt izpratnes un saskaršmes vakuumu starp karavīriem un «civilajiem» (tā karavīri sauc civiliedzīvotājus).

Atzinīgi vārdi jāvelta arī karavīru ikdienai, sadzīvi un savstarpējās attiecības ilustrējošajām ainām.

Taču, noskatoties pirmizrādi, mani pārņēma viens milzīgs jautājums — ko no tās uztvēra tie skatītāji, kam nebija nekāda sakara un priekšstats par latviešu karavīru darbu OMLT (*Operational Mentor and Liaison Team* — Afganistānas Nacionālās armijas apmācīšanas grupa) Afganistānā? Par karavīriem ir skaidrs — viņi nāca redzēt TOS notikumus, un tos viņi arī redzēja. Kā pēc aprīļa izrādes man apliecināja puisis no otrās OMLT misijas — viņš nācis skatīties, vai ir atainots tieši tas, kas notika. Jā, esot. Tikai ir svarīgi atzīmēt, ka karavīri zina arī visas noklusētās stāsta daļas. Zina visu puspateikto teikumu otrās puses. 1. maijs bija pirmā reize, kad Latvijas karavīri krita smagas kaujas laikā. Tāpēc tā, proti, kauja ir daudz un niansēti apspriesta savā starpā. «Politinformāciju», kā kāds pazīstams karavīrs raksturoja izrādē esošās viedokļu diskusijas, karavīri laiž gar ausīm. To viņi jau zina. Ar to viņiem jāsadzīvo ikdienā. Bet citiem skatītājiem? Piemēram, vidusskolēniem, kuri bija atbraukuši uz izrādi? Ko viņi dzirdēja?

Tēls, kas izrādes sākumā skatītāju uzrunā pirmais (atveido Kārlis Krūmiņš) — «Es gribēju kļūt par karavīru...», viedokļu konfrontācijas posmā postulē: «Tāliņi ir Afganistānas bērni, viņiem ir tiesības uz šo zemi.»

Tai brīdī man gribas kā skolā iesaukties: «Sēdies, divi!», jo mājas darbs jeb pirms izrādes reklāmā paustais apgalvojums par plašo izpēti darbu acimredzot nav bijis gan pietiekams. Grūti noticēt, ka karavīri, ar kuriem tika runāts, un materiāli, kas ir pētīti, tik vienpusīgi raksturojuši tālības. Mūsu karavīri ir redzējuši viņus vaigā. Nereti vien mūsējie paši atzīst, ka starp tālībām afgāņu nav. Kāpēc režisors un aktieri nav pētījuši, kas ir tāliņi? Kāpēc nav uzdots jautājums — kā vārdā afgāņi atbalsta tālības? Paši karavīri tīri labi zina atbildi — afgāņiem ir bail. NATO aizies, tāliņi paliks, un, kas tad notiks, nav grūti prognozēt. Tieši tā ir vara, ar kādu tāliņi notur un pievērš sev afgāņus — miermīlīgu zemnieku tautu, kuras lielākā vēlme ir miers. Apkopt zemi un dzīvot mierā.

Vai tas ir Latvijas vēsturiskais stereotipizācijas komplekss — visās situācijās sameklēt labo un slikto? Vai izvēle patiešām ir starp diviem — labie amerikāņi un sliktie tāliņi vai arī tāliņi, brīvības un neatkarības cīnītāji, un ļaunie, mantkārīgie amerikāņi?

Aizkaitinājumā, ka izrāde tomēr pārvērtusies par kārtējo stāstu, kurš aizstāv viedokli, ka afgāņu tautas «tradīcija» ir pazemot meitenes un sievietes, un attēlo tālības kā brīvības cīnītājus, atnākusi mājās, es ierakos bezgalīgās interneta dzīlēs. Un atradu — fotogrāfijas no pagājušā gadsimta sešdesmitajiem gadiem — Afganistāna, pirms tika ierauta karā, parāda tādu zemi, kādu to redzēt ir neērti. Attīstīta, izglītota valsts ar pat ļoti eiropieiski ģērbtiem cilvēkiem. Meitenes skolas formās bariņā nāk no skolas, studenti lekcijās... Ir ļoti grūti iezīmēt skaidras līnijas par to, kas notiek Afganistānā, ja puses ir vairāk nekā divas. Ja šodienas Afganistānu uzlūko nevis kā divaiņu, mums galīgi nepieņemamu tradīciju zemi, bet gan kā zemi, kurā cilvēki gadu desmitiem ir dzīvojuši kara apstākļos, bez izglītības, bez attīstības iespējām, kur vietējā garīdznieka teiktais vārds ir vienīgā gaismas svece, lai arī daudzviet no toksiski indīga, nāvējošus dūmus izplatoša materiāla.

Pasniedzot tālības nu gluži kā brīvības cīnītājus un mūsu karavīrus kā agresora atbalstītājus, ko lūgā gluži skaidri pauz aktieris, teikdams «NATO uzbruka Afganistānai», atkal sastopamies ar lielas sabiedrības daļas stereotipisko, tajos pašos interneta komentāros plaši tīrāžēto viedokli par Latvijas karavīriem kā iebrucējiem jeb... okupantiem.

Gaismas vienojošais spēks

Kopš pirmizrādes luga ir mainījusies. Politinformācija ir stipri paredīgāta. Acīmredzot atstātais ir tas, ko radošā komanda ir uzskatījusi par būtiskāko. Rakstā esmu citējusi tikai tos tekstus, kas tika runāti arī otrajā izrādē. Un tomēr — kas tas ir? Vai vēstījums par to, ka mēs tur esam lieki? Vai izrādes radošās komandas mērķis bija pateikt, ka mūsu puīšu sviedri, veselība, nervi un atdotās dzīvības ir bezvērtīgas?

Pēdējo mēnešu notikumi Ukrainā ir mainījuši sabiedrības attieksmi pret karavīriem. Aptaujas rāda, ka iedzīvotāji atbalsta bruņoto spēku attīstību un valsts budžeta ieguldīšanu tajos. (Vēl jau mēs varam tikai minēt, vai NATO un tieši ASV būtu atsaukušās tik operatīvi uz aicinājumu pastiprināt savu atbalstu Krievijas neprognozējamās attieksmes dēļ, ja Latvija misijās nepiedalītos, ja mūsu puīši nebūtu cīnījušies plecu pie pleca ar amerikāņiem, ja...) Tomēr daudz skaudrāks, arī izrādē pausto ideju dēļ, iezīmējamais jautājums — vai mēs, Latvijas iedzīvotāji, uzticamies saviem karavīriem? Mūsu senči viņus pavadīja ar uzmanību, ziediem, brašām dziesmām un sirsnīgiem vēlējumiem. Vai šodien mēs ar neganto, aizdomu pilno attieksmi pret Latvijas armiju neizvelkam naglas no žoga, kam mūs jāsargā?

Karavīri ik dienu un ik mirkli nezina, kad, cik un vai atgriezīsies mājās. Ir zināms apmēram, bet par 100% nekad. Jo karavīrs ir darbā 24 stundas dienā, 7 dienas nedēļā. Gatavs dzīvot un mirt par savu valsti, savu zemi, par savas valsts pilsoņu mieru.

Kas ir tā ceļamaize, ko līdz mūsu karavīriem, ik rītu dodoties uz dienesta vietu, dod sabiedrība? Un kas ir tā, ko izcepuši izrādes «Heavy Metal» veidotāji? Vai šī izrāde ir tilts starp karavīriem un Latvijas sabiedrību vai tomēr Dienvidu tilta pirmā kārtā? Vai varbūt komplicētais, līdz absurdam baisais notikums bija pārņemis radošās komandas prātus un, koncentrējoties uz notikuma atainošanas patiesumu, lielais vēstījums palika otrajā plānā? To es nekad neuzzināšu un nesapratīšu. Pārāk personīgs šis stāsts. **TS**

* Raksts publicēts žurnālā «Teātra Vēstnesis», 2014/2.

Izrādes «Heavy Metal» radošā grupa Ģertrūdes ielas teātri izvirzīta šā gada «Spēlmaņu nakts» balvai nominācijā «Gada kustību mākslinieks». Izrāde šogad paredzēta 27. novembrī un 3. decembrī.

Lāčplēša dienas pievakarē sveču liesmu tērcītes Brāļu kapos saveda kopā visas paudzes. Pie Latvju Mātes tēla un kapu kopiņām sagūla ziedi abos pasaules karos kritušo karavīru piemiņai. Jau tālajos 20. gadsimta septiņdesmitajos gados tautas sirdsapziņas dzejnieks Ojārs Vācietis šai svētajai piemiņas vietai veltīja vārdus: «Mana baltā un mierīgā Māt, / Drīz jau leduspuķes vien ziedēs te, / Es tās ņemšu un nesīšu tev / Arī tad, ja pa ceļam tās izkusīs.»

Balts mārtiņrožu klēpis pie Brīvības pieminekļa akmenī kaltās ierindas un sveču tūkstoši Daugavmalā — tautas pateicība saviem karavīriem. Skolotāji ar saviem skolniekiem ne tikai no Rīgas, vectēvs ar mazdēlu pie rokas, jauna ģimene ar četriem bērniņiem, mazākais vēl ratiņos, priecīgi māj karavīru orķestrim, kas noslēdz tradicionālo parādi pie Brīvības pieminekļa. Ar lepnumu cilvēki vēroja svinīgo godasardzes maiņu un vienojās tautas lūgšanā «Dievs, svēti Latviju!». Brīžiem Lāčplēša dienas norises vietās uz mirkli iestājās klusums, «tāds klusums, kuram pāri stāvēt / vien sena tautas dziesma drikst» (O. Vācietis). Un Dobeles zemessargu vīru ansamblis dzied par bāleliņu un div' dūjiņām, par Latvijas baltajiem bērziem un latviešu valodu, kurai mūžam būt. Dziesma izskan kā zvērests, kā apliecinājums pārliecībai, ka mēs būsim, ka turpināsimies savos bērnos un mazbērnos, kuri tobrīd liek sveci un baltu puķi savu senču piemiņai. Un es noticu, ka tā būs. Noticu, jo to esmu jutusi ik pavasari, esot kopā ar desmit Ziemeļvidzemes skolotājiem un skolēniem, Cēsu Skolnieku rotas karoga tradīciju kopējiem. Šoruden izlasīju arī mazpulcēnu darbus par Latvijas karavīriem laikmetu griežos, kā arī apskatīju skolēnu zīmējumus — veltījumu mūsu robežsargiem viņu 95. gadskārtas svētkos. No sirds priecājos, kad klausījos, cik kaislīgi un pārliecinoši par Ojāru Vācieti stāstīja 9. klases skolnieks Maikls Stubailovs no Strautiņu pamatskolas. Viņš vēlas līdzināties savam dižajam novadniekam un arī raksta dzejoļus.

Piedaloties Valsts robežsardzes 95. gadadienas sarīkojumā Latvijas Kara muzejā, vēroju bērnus no visas Latvijas, to, ar kādu interesi viņi klausījās robežsargu stāstījumā par savu ikdienas darbu, iepazīnās ar ekipējumu un robežsargu palīgiem — gudrajiem dienesta suņiem. Muzejā skanēja priecīgas bērnu balsis, un direktore Aija Fleija ar lepnumu atzina, ka robežsargi pirmie ievadīja Lāčplēša dienai veltīto plašo programmu, ko veidojis muzeja kolektīvs ar saviem aktīvistiem.

6. novembrī jaunos patriotus no visas Latvijas sagaidīja Balvu novads. Sava novada vēsture un cilvēku likteņstāsti atspoguļojās bērnu veidotajās prezentācijās. Īpaši uzteicams ir Tirzas pamatskolas skolotājas Noras Kalvītes un viņas vadīto mazpulcēnu veikums par triju vidzemnieku dzimtu karavīriem. Lielu darbu, izzinot sava pagasta vēsturi 20. gs. septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados veica skolotājas māte, strēlnieka Rūdolfa Ceriņa meita, ilggadējā Tirzas skolas direktore Dzintra Ceriņa. Jaunu pavērsienu, pētot karavīru gaitas laikmetu griežos, atradusi Annenieku pagasta mazpulcēnu vadītāja skolotāja Inta Balčūna. Bērni iepazīnuši 15 pagasta vīriešu gaitas padomju armijā un Nacionālajos bruņotajos spēkos. Pierakstītas atmiņas, iegūti fotomateriāli. Izrādās, bijušais mazpulcēns Jānis Balčūns dien NBS un vēlas mācīties Nacionālajā aizsardzības akadēmijā. Lasot visnotaļ interesantos darbus no visas Latvijas, piekritu skolotājai I. Balčūnai: «Bet mūsu Latvija mūžības grāmatā savu vēsturi raksta.»

Edīte Sondoviča

POPULĀRĀKIE ŠAUJAMIEROČI UN TO RADĪTĀJI

Egils Gelderiņš,

Latvijas Kara muzeja ieroču nodaļas vadītājs.

Foto — no interneta vietnēm.

Sākums žurnāla oktobra numurā.

Šogad apņēmusies ievērojamas jubilejas diem ieroču konstruktoriem, kuru nozīmi moderno strēlnieku ieroču radīšanā nedrīkst novērtēt par zemu. Tie ir Hugo Šmeisers (1884—1953) un Mihails Kalašņikovs (1919—2013). Par viņu ieguldījumu joprojām sastopami vispretrunīgākie viedokļi — no M. Kalašņikova nopelni pārspīlētas gloriācijas līdz pat viņa apvainošanai plaģiātismā, izmantojot H. Šmeisera radošo domu.

Hugo Šmeisers dzimis 1884. gada 24. septembrī Vācijā, Jēnā, ievērojamā 19. gadsimta ieroču konstruktora Luija Šmeisera (*Louis Schmeisser*, 1848—1917) sešu bērnu ģimenē. Hugo ievērojami pārspēja tēva popularitāti, jo kļuva par vienu no vadošajiem Vācijas ieroču konstruktoriem 20. gs. pirmajā pusē. Daudzi militārie vēsturnieki pamatoti uzskata viņu par mašīnpistoles un trieciensāutenes tēvu.

Literatūrā nav ziņu par Hugo iegūto izglītību, taču tās līmeni pierāda konstruktora turpmākā darbība. 1894. gadā Hugo tēvs sāka strādāt ieroču rūpnieka Teodora Bergmaņa (1850—1931) firmā VCS Zūlas

pilsētā. Jau 1902. gadā tēva vadībā Hugo piedalījās pusautomātiskās pistoles «*Marss*» (*Bergman Nr. 7*) izstrādāšanā, tomēr ierocis tika patentēts uz firmas īpašnieka T. Bergmaņa vārda. 1905. gadā Hugo Šmeisers 21 gada vecumā kļuva par ieroču fabrikas ražošanas tehnisko vadītāju.

1913. gadā Hugo Šmeisers apprecējās ar Nelliju Cēneri. Viņas tēvs ieroču konstruktors F. Cēners strādāja firmā «*Sauer & Sohn*». 1914. gadā ģimenē piedzima dēls Ulrihs, diemžēl invalīds kopš bērnības.

1915. gadā Hugo Šmeisers, pilnveidojot tēva konstrukciju, radīja savu pirmo masveidā ražojamo ieroci — ar gaisu dzesējamo 7,92 mm vieglo ložmetēju «*Bergmann MG.15nA*». Tā masa tolaik skaitījās neliela — kopā ar balstu tikai 12,9 kg. Līdz kara beigām saražoja apmēram 5000 šādu ieroču. 1916. gadā H. Šmeisers iesaistījās konkursā par automātiskā ieroča konstruēšanu, kas šautu ar pistoles patronām līdz 200 m attālumā un nodrošinātu īpaši blīvu uguni nelielā attālumā. Konkursā uzvarēja viņa radītais 9 mm automātiskais ierocis, kas šāva ar pistoles «*Parabellum 08*» patronām. Kara apstākļos to nekavējoties ieviesa ražošanā, un karavīru rokās tas nonāca jau 1918. gada agrā pavasarī. Tā bija viena no pirmajām praktiski lietojamajām mašīnpistolēm pasaulē — *MP.18/I*, kuru ražoja firmas «*Theodor Bergman AG*» ieroču rūpnīcā. Apmēram 10, 17 un 35 tūkstoši šo mašīnpistoļu vēl paspēja nonākt Pirmā pasaules kara frontē. Literatūrā minēts ļoti atšķirīgs *MP.18/I* skaits, neskaitot kopijas un atdarinājumus, kas lietoti pēc Pirmā pasaules kara. Mašīnpistolei bija koka spals no Mauzera sistēmas karabīnes, to varēja pielādēt ar Lēra sistēmas diskveida patronkārbu 32 patronām vai kastes veida patronkārbu 20 patronām «*9 mm Para*». Abu tipu patronkārbas bija novietotas aizslēga kreisajā pusē. Mašīnpistole *MP.18/I* kļuva par nozīmīgāko ieroci vācu trieciengrupām 1918. gada pavasara uzbrukumā Rietumu frontē.

1919. gada 28. jūnijā noslēgtā Versaļas miera līguma noteikumi aizliedza Vācijā izgatavot mašīnpistoles un citus automātisko ieroču tipus armijas vajadzībām, drīkstēja izgatavot vienīgi policijas apbruņojumu un ieročus eksportam. Pistolēm noteica ierobežotu stobru garumu, tas nedrīkstēja pārsniegt 100 mm. Diemžēl H. Šmeiseram radās domstarpības ar T. Bergmaņa firmu patentu lietošanas dēļ, un 1920. gadā Hugo

kopā ar brāli Hansu nodibināja savu uzņēmumu «*Industriewerk Auhammer Koch & Co*», kas ražoja pneimatiskās pistoles un velosipēdu rezerves daļas. Drīz sākās abu brāļu sadarbība ar firmu «*C. G. Haenel*», bet 1922. gadā, lai aizsargātu savus patentus, Hugo un Hanss Šmeiseri nodibināja jaunu firmu «*Geb Brüder Schmeisser*».

1925. gadā Hugo un Hanss Šmeiseri sāka strādāt Zūlas firmā «*C. G. Haenel*», kas ražoja civilos ieročus. Drīz vien Hugo kļuva par firmas konstruktoru biroja vadītāju. Šajā laikā viņš uzlaboja savas konstrukcijas mašīnpistoli *MP.28/II*, kas bija paredzēta eksportam un Vācijas policijas apbruņošanai. Tāpat kā *MP.18/I*, arī *MP.28/II* pielādēja ar kastes veida patronkārbu 32 patronām. Jāatzīmē, ka *MP.28/II* izgatavoja dažādu kalibru munīcijai, gan «*7,63 mm Mauser*», gan «*7,65 mm Para*», gan «*9 mm Para*», gan «*9 mm Bergman*».

Pēc Hugo Šmeisera patenta firma «*C. G. Haenel*» izlaida pārdošanā ap 40 tūkstošus pusautomātisko kabatas pistoļu «*Haenel Model I*» ar kalibru 6,35 mm. H. Šmeisers bija autors arī «*Haenel*» firmas 1928. gada parauga pneimatiskajai pistolei, kura ārēji atgādināja pistoli «*Parabellum P.08*». Tika izgatavoti ap 25 tūkstoši šā modeļa eksemplāru.

Starpkaru periodā H. Šmeisers strādāja pie vairāku automātisko ieroču projektiem. Iespējams, ka viņa karjeras veiksmes stāstu veicināja arī pieslēšanās nacionālsociālismam, kuru partijā viņš iestājās 1933. gadā. Konkurences dēļ H. Šmeisers tika ierauts konfliktos par izgudrojumu autorību, līdz pat tiesu darbiem, piemēram, ar Erfurtes firmas «*ERMA Werke*» galveno konstruktoru Heinrihu Folmeru (*Heinrich Vollmer*) par atsevišķu modeļu mezglu konstrukcijām. Joprojām literatūrā nav vienota viedokļa par to, kurš no kura kādu detaļu vai konstruktīvo risinājumu aizguvis.

Savstarpējā konkurence turpinājās arī Otrā pasaules kara gados. Sākot ar 1941. gadu, firmā «*C. G. Haenel*» sāka ražot jau atzinību ieguvušo Folmera konstrukcijas mašīnpistoļu *MP.38* un *MP.40* pavisam nedaudz pārveidotu variantu *MP.41*, kas atšķīrās no *MP.40* tikai ar koka spalvu un šaušanas režīma pārslēdzēju. Literatūrā un ikdienā mašīnpistoles *MP.38* un *MP.40* bieži dēvē par šmeiseriem, kaut gan to

radītājs ir H. Folmers. Šo neprecizitāti varēja izraisīt tas, ka Folmers *MP.38* bija konstruējis uz Šmeisera ražošanā neiekļauto automātisko karabīņu *MK.34/III* un *MK.36/III* bāzes, tādēļ šiem ieročiem objektīvi piemita zināma līdzība šmeiseram. Šis piemērs rāda, cik sarežģīti ir noteikt autorību katram masveidā ražotam tehnikas izstrādājumam. Firma «C. G. Haenel» kara gados izlaida ap 26 000 mašinpistoļu *MP.41*, kuras nosūtīja galvenokārt Vācijas sabiedroto armijām Otrajā pasaules karā. Tas gan nav daudz, salīdzinot ar 1,2 miljoniem H. Folmera konstrukcijas mašinpistoļu.

Šaujāmieroču straujās attīstības gaitā bija radusies liela atšķirība starp ļoti jaudīgajām šauteņu un ložmetēju patronām, kamēr pistoļu un revolveru patronas tehnisko rādītāju ziņā krietni atpalika. Pirmās bija ar pārāk lielu enerģiju un arī smagas, otrās — ar mazu šaušanas tālumu un caursišanas spēju. Drīz pēc Pirmā pasaules kara ASV un Vācijā sākās meklējumi jaunu patronu radīšanā. Problēmu atrisināja, ieviešot tā saukto īso patronu, vidēji lielu, kalibrs starp šautenes un pistoles patronu. Piemēram, 1941. gadā ASV standarta šauteni «*Garand M1*» pārveidoja par automātisko karabīni «*U.S.M1 Carbine*» vai «*U.S.M2 Carbine*», un, saīsinot čaulītes un stobra patrontelpas garumu, izveidoja jaunu patronu «*.30 Carbine*», līdz ar to ierocis kļuva vieglāks, bet ar ietilpīgāku patronkārbu un ērtāk lietojams.

Arī Vācijā notika eksperimenti ar saīsināto munīciju un atbilstoša strēlnieku ieroča radīšanu. Kopš 1938. gada H. Šmeisers strādāja pie jauna tipa ieroča konstruēšanas ar saīsināto šautenes patronu «*7,92x33*» jeb «*7,92 mm Kurz*», ko sākotnēji bija izstrādājusi Magdeburgas firma «*Polte*». Tā bija jaudīgāka munīcija, ar tālāku sniedzamību nekā mašinpistolēm, bet

nosaukumi. Sākumā, 1942. gadā, to nosauca par smago mašinpistoli (*Schwere Maschinenpistole 42*), bet drīz to oficiālajos dokumentos sāka dēvēt atbilstošākā vārdā par *MKb.42(H)* jeb automātisko karabīni (*Maschinenkarabin*). Pēc modificēšanas tā kļuva par mašinpistoli *MP.43*, bet beigās ieguva nosaukumu «*Sturmgewehr 44*» jeb *StG.44*, mūsdienu terminoloģijā — triecienshauzene. Tieši šis H. Šmeisera Otrā pasaules kara laikā radītais pilnīgi jauna tipa strēlnieku automātiskais ierocis — *StG.44* pēckara gados kļuva par pamatu daudzu valstu strēlnieku ieroču konstrukcijām.

Tomēr šī modernā ieroča ieviešana Vācijas bruņotajos spēkos dažu augstāko virsnieku un arī Ā. Hitlera konservatīvo uzskatu dēļ kavējās. Tikai 1943. gada vasarā, izmantojot dažu valdības locekļu, jo īpaši bruņojuma ministra A. Špēra atbalstu, uzsāka tā ražošanu un izmēģināšanu frontē SS divīzijā «*Wiking*». Ā. Hitlera pavēle par armijas standarta karabīnes «*Gew.98 Kurz*» nomaiņu ar triecienshauteni *StG.44* nāca par vēlu un kara gaitu vairs neietekmēja.

Triecienshauteni *StG.44* pielādēja ar sektora tipa patronkārbu, kurā ietilpa 36 saīsinātās patronas «*7,92 Kurz*». Daži militārie vēsturnieki atzīst līdz pat 38 patronu ietilpību. Aizslēga darbības princips bija gāzu novadišana no stobra ar šaušanas teorētisko ātrumu 550—600 šāvieniem minūtē. Ieroča automātiskās uguns efektīvais šaušanas attālums — līdz 300 m, pusautomātiskās uguns šaušanas attālums — līdz 600 m, lodes sākuma ātrums bija apmēram 650 m/s. Triecienshauzene bija efektīvs jauna tipa strēlnieku ierocis, kura galvenais trūkums bija tā samērā lielā masa — 4,62 kg bez patronām, 5,13 kg ar pielādētu patronkārbu. Triecienshauzenes garums bija 940 mm, tās stobra garums — 419 mm. To ražoja no 1943. gada

vai nepārtraukti tīrāzēta kāda kļūda vai arī daži autori negrib atzīt, ka vācu triecienshauzenes patronu ietilpība bija lielāka nekā vēlāk radītajam krievu Kalašņikova automātam. Tiesa, *StG.44* izmēģinājumu laikā vēl nebija nostabilizēta patronkārbu ražošana, tādēļ gadījās, ka šaujot patronas iestrēga padevējā. Tāpēc virsnieki ieteica patronkārbās ielādēt tikai 25 patronas. Ar laiku kļūmes novērsa, un karavīru atmiņas liecina, ka ieroci pielādēja ar 36 patronām patronkārbā un vēl vienu patronu stobrā, kopā 37. Tas bija iespējams tāpēc, ka *StG.44* šāva pēc aizvērtā aizslēga principa.

Pašās Otrā pasaules kara beigās, 1945. gadā, H. Šmeisers vēl izstrādāja vienkāršotu mašinpistoli *MP .45* tā sauktā folksšturma vienību apbruņošanai.

Otrajam pasaules karam beidzoties, H. Šmeiseru ASV un britu okupācijas iestādes pakļāva ilgstošai pratināšanai, bet, kad Zūla un tās apkārtnē nonāca padomju okupācijas zonā, to pašu atkārtoja Sarkanās armijas vadība. No Zūlas uz Padomju Savienību izveda dažādu ieroču paraugus, to starpā arī triecienshauzenes *StG.44* un milzīgu tehniskās dokumentācijas daudzumu. 1945. gadā Hugo Šmeisers bija spiests pelnīt iztiku, strādājot par tehnisko konsultantu padomju okupācijas iestādēs, kas pārņēma vācu rūpnieciskās iekārtas kā kara laika repartīcijas, bet 1946. gadā H. Šmeiseru kopā ar daudziem citiem vācu inženieriem deportēja uz Padomju Savienību, Iževsku, kur viņš nometinājumā vairāk nekā piecus gadus piespiedu kārtā strādāja PSRS bruņojuma uzlabošanā. Kaut gan vācu inženieri un tehniķi drīkstēja izsūtījumā ņemt līdzī savas ģimenes, arī dzīves apstākļi Krievijā atbilstoši vietējiem standartiem tika nodrošināti, H. Šmeisers savu sievu Nelliju un dēlu atstāja Vācijā, dodoties izsūtījumā viens.

ekonomiskāka un ērtāk lietojama nekā šauteņu patronas. Hugo Šmeisera jaunā automātiskā karabīne tika konstruēta speciāli šai munīcijai ar lielu patronkārbas ietilpību, iespēju šaut ar automātisko uguni un salīdzinoši lielu precizitāti atsevišķiem šāvieniem. Arī citas vācu firmas centās izveidot jaunus ieročus šai saīsinātajai patronai. Tādi mēģinājumi notika gan «*Mausers*», gan «*Walther*» ieroču rūpniecās. Tomēr «*C. G. Haenel*» firmas konstrukcija, kuras autors bija H. Šmeisers, izvirzījās pirmajā vietā. Ieroci laika gaitā pilnveidoja, līdz ar to tam mainījās

septembra līdz 1945. gada maijam, kopā, ieskaitot iepriekšējās modifikācijas, vairāk nekā 420 000 eksemplāru.

Literatūrā, kur minēti *StG.44* tehniskie dati, bieži samazināta patronu ietilpība ierocī — līdz 30. Nav skaidrs šīs neprecizitātes iemesls —

1952. gadā H. Šmeiseru atbrīvoja, bet atļāva dzīvot tikai PSRS kontrolētajā Vācijas Demokrātiskajā Republikā. Viņš nomira 1953. gada 12. septembrī Erfurtē. Ilgus gadus par H. Šmeisera nopelniem sabiedrībā klusēja, jo viņš bija Vācijas Nacionālsociālistiskās partijas biedrs, tomēr objektīvi jāatzīst viņa nozīmīgais ieguldījums moderno strēlnieku ieroču attīstībā.

Turpinājums sekos.

Karavīri startē Latvijas čempionātā vieglatlētikas krosā

18. oktobrī Carnikavā, slēpošanas un aktīvās atpūtas centrā «Zībeņi» norisinājās Latvijas čempionāts vieglatlētikas krosā. «Rudens zibens kross» bija atlases sacensības uz gaidāmo 2014. gada Eiropas vieglatlētikas krosa čempionātu, kas šogad norisināsies Bulgārijā. Popularizējot veselīgu un aktīvu dzīvesveidu, sacensībās piedalījās arī Nacionālo bruņoto spēku (NBS) un Amerikas Savienoto Valstu karavīri.

Krosa trase bija veidota kalnainā meža apvidū ar daudzveidīgu segumu — meža takām, smilšainiem un šķeldas klājuma posmiem, kas sacensības padarīja ne tikai aizraujošas, bet arī grūtas. Dalībnieki atbilstoši vecuma grupai veica dažāda garuma distances.

Visgarākajā un grūtākajā 8 kilometru distancē V- elites grupā labākais no NBS pārstāvjiem bija Dainis Stepe (Sporta klubs), finišējot 11. vietā ar laiku 30 minūtes un 37 sekundes. Dainis tikai dienu iepriekš bija atgriezies no Dienvidkorejas — pasaules čempionāta militārajā piecīņā, kur viņš ierindojās 33. vietā. Arī otrs ātrākais no NBS bija NBS Sporta kluba pārstāvis — D. Čerkovskis, 14. vieta (32:33).

No Sauszemes kājnieku brigādes karavīriem O. Korsakovs uzrādīja 17. rezultātu (34:35), savukārt M. Garolis, G. Zemlītis, A. Linde, G. Lādēns un R. Gūtmanis ierindojās attiecīgi 23., 28., 30., 32. un 38. vietā. Labākais no Amerikas Savienoto Valstu karavīriem bija Džastins Duprē, ierindojoties 29. vietā. Bet par sacensību uzvarētāju kļuva Dmitrijs Serjogins, finišējot pēc 28 minūtēm un 44 sekundēm.

Savukārt Gerda Miglava (Nacionālā aizsardzības akadēmija) S- elites grupā 6 kilometrus garajā distancē, finišējot pēc 31 minūtes un 48 sekundēm, izcīnīja 12. vietu. Par sacensību uzvarētāju kļuva Jeļena Ābele, finišā uzrādot laiku 24 minūtes un 10 sekundes.

Kaspars Koscinkēvičs (Szs KBde) V-30 grupā izcīnīja augsto 3. vietu, piekāpjoties vien skrējiena uzvarētājam Raimondam Siliņam un Vjačeslavam Žundam un finiša līniju sasniedzot pēc 28 minūtēm un 8 sekundēm. Bet Linda Bekusova (Szs KBde) 2 kilometru distancē S- tautas grupā ierindojās tūlīt aiz pirmā trijnieka (11:56). No goda pjedestāla Lindu šķīra 19 sekundes.

Foto — no Gundegas Vancānes personiskā arhīva.

Kareivis Andris Māsēns spēcīgākais svaru stieņa spiešanā guļus

23. oktobrī Rīgā, Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkuma centra Veselības un sporta centra lielajā sporta zālē norisinājās Nacionālo bruņoto spēku (NBS) čempionāts svaru stieņa spiešanā guļus, kurā, kā ierasts, pulcējās dalībnieki no dažādu regulāro spēku veidu un Zemessardzes vienībām. Sportisti sacentās gan komandu, gan individuālajos vērtējumos.

Paša smagāko vīru kategorijā virs 125 kg uzvaru izcīnīja pagājušā gada Latvijas spēcīgākā vīra titula ieguvējs dkar. D. Zariņš no Militārās policijas (MP), trešajā mēģinājumā uzspiežot 140 kg. 2. vietu ar 120 kg ieguva Didža komandas biedrs dkar. Mihails Kemeņeckis, bet 3. vietā ierindojās kpr. J. Šēners no Gaisa spēku aviācijas bāzes (GS AB).

Svara kategorijā līdz 125 kg pārliecinošu 1. vietu izcīnīja kar. Andris Māsēns no Sauszemes spēku kājnieku brigādes (Szs KBde), uzrādot dienas absolūti labāko rezultātu. Andris savā pēdējā mēģinājumā tika galā ar 200 kg smago svaru stieni, neatstājot konkurentiem nekādas cerības uz uzvaru. 2. vietu ar 142,5 kg ieguva srž. Igors Stepanovs (MP), bet bronzu — dkar. Kalvis Vītols (MP) ar 140 kg.

Savukārt vlt. Gatis Deksnis (GS AB) ar 175 kg palika nepārspēts svara kategorijā līdz 110 kg. Par 5 kg sliktāku rezultātu sasniedza kpr. Edijs Blūms no Mācību vadības pavēlniecības. 3. vietā ar 150 kg ierindojās srž. Edgars Šaraks (MP).

Sīva cīņa noritēja svara kategorijā līdz 100 kg, kur otrajā mēģinājumā kpr. Ingars Kukulis (GS AB) tika galā ar 180 kg smago svaru stieni, otrajā vietā atstājot kar. Gintu Vaičulenu no Szs KBde (177,5 kg). Sīvi rīvēja arī sacensība par 3. vietu — kpr. Ruslanam Drozdovam (JSF) izdevās pārspēt dkar. Ģ. Lindi (Szs KBde).

Galv. vsrž. Uldim Velikam ar 172,5 kg bija gana, lai triumfētu svara kategorijā līdz 90 kg. Dkar. Aleksandrs Sondors no Szs KBde, atpaliekot par 2,5 kg no Ulda sasniedzot, ierindojās 2. vietā, bet kar. Janiis Poida (Szs KBde) ieguva 3. vietu.

Svara kategorijā līdz 82,5 kg tikai pēdējā mēģinājumā dmt. Haraldam Druvmalim (JSF) izdevās pārspēt dkar. Andri Cīšu (ŠB) un kpr. Andri Lūsi (ZS St. Bn). Viņam bija jāuzspiež vairāk par 155 kg, taču viņš tika galā ar 160 kg.

Lt. Renārs Dronga (JSF) izcīnīja uzvaru svara kategorijā līdz 75 kg, otrajā mēģinājumā uzspiežot 150 kg. 2. vietu ar 140 kg ieguva dkar. Māris Guzs (MP), bet 3. vietā ierindojās dkar. Ervins Kārklīšs (GS AB).

Dkar. Aleksejs Kitajevs (ŠB) ar 110 kg bija labākais svara kategorijā līdz 67,5 kg. 2. vietā, pateicoties mazākam ķermeņa svaram, ierindojās dkar. Jānis Freimanis (MP), pārspējot zs. Juri Burlakovu no ZS St. Bn.

Pašu vieglāko vīru kategorijā līdz 60 kg uzvaru izcīnīja kpr. Artis Pampe (JSF), bet 2. vietā ierindojās zs. Aleksandrs Riguns (ZS St. Bn).

Komandu vērtējumā tika ņemti vērā labākie seši rezultāti. Ar 60 punktiem uzvarēja MP komanda (dkar. D. Zariņš, dkar. J. Freimanis, dkar. M. Guzs, srž. I. Stepanovs, dkar. M. Kameņeckis, srž. E. Šaraks). 2. vietu ar 56 punktiem ieguva JSF komanda (kpr. A. Pampe, lt. R. Dronga, dmt. H. Druvmalis, kpr. R. Drozdovs, kptlt. M. Barovskis, dmt. S. Kolāts), bet 3. vietā, atpaliekot no 2. vietas ieguvējiem par diviem punktiem, ierindojās Szs KBde komanda (kar. A. Māsēns, dkar. A. Sondors, kar. G. Vaičulens, kar. J. Poida, dkar. G. Žakovka, dkar. Ģ. Linde).

Pavisam sacensībās piedalījās 57 dalībnieki no astoņām regulāro spēku veidu un Zemessardzes vienībām.

Foto — no NBS SK arhīva.

NAA kadeti ceturtnie Latvijas universitādē handbolā

Šogad Latvijas augstskolu XXV universitādē handbolā, kas no 24. līdz 26. oktobrim norisinājās Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkuma centra Veselības un sporta centra lielajā sporta zālē Rīgā, piedalījās četras augstskolu komandas: Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA), Liepājas universitāte (LiePU), Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) un Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija (LSPA). Komandas aizvadīja viena apļa turnīru, katru spēli izspēlējot ar saīsinātu spēles laiku (2x20 minūtes).

Mūsu kadeti (G. Jaunzemis, Ē. Drobotis, E. Berkmanis, K. Meļņiks, A. Rekuņenko, R. Bērziņš, A. Iljins, M. Ranka, A. Ivanos, M. Ozoliņš, M. Mārtužs, M. Čaupjonoks, V. Konopļa) trenera Jura Baldiņa vadībā spēles aizvadīja, cīnoties līdz pēdējai minūtei, bet ar to bija par maz, lai kādā no tām gūtu uzvaru. Lai gan pirmajā spēlē pret RTU studentiem, šī gada universitādes čempiona titula ieguvējiem, NAA kadeti pirmajā puslaikā izdevās noturēt neizšķirtu rezultātu 14:14, tomēr līdz galam šādā līmenī nospēlēt nebija pa spēkam, un spēlē tika piedzīvots visai pārliecinošs zaudējums ar 21:31.

Spēlē pret LSPA komandu NAA kadeti gandrīz svinēja uzvaru pār septiņkārtējiem universitādes čempioniem. Spēle ritēja, te vienai, te otrai komandai izvirzoties vadībā, tomēr beigās ar viena punkta pārsvaru pārāki izrādījās LSPA kadeti (19:18).

Visspraigākā spēle norisinājās par trešo vietu, kurā liepānieki spēja salauzt NAA komandas pretestību un uzvarēt ar 31:28, atkārtotot pērnā un aizpērnā gada rezultātu. Gatis Taujēns kardināja LiePU uzvaru ar 10 gūtiem vārtiem, Ainārs Pāvils

pievienoja vēl deviņus, savukārt NAA rindās labākais ar 10 vārtiem bija Ēriks Drobotis.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa. Foto — no NBS SK arhīva.

Strēlnieku komandiera atcerei

Šā gada 15. oktobrī pie Vecpiebalgas vidusskolas (bijusi draudzes skola) atklāja melnu, pulēta granīta piemiņas plāksni ar bronzas bāreljefu strēlnieku komandierim, bijušajam 4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljona (pulka) pulkvedim Ansim Zeltiņam. Plāksnes autors tēlnieks Jānis Strupulis (bāreljefs), akmens darbi veikti firmā AKM. Plāksnes izgatavošanu finansējis pulkveža dēls Namejs Zeltiņš.

Visu savu darba mūžu A. Zeltiņš veltījis armijai. Beidzis Vecpiebalgas draudzes skolu, tālākais ceļš kā jau daudziem latviešu jaunekļiem ved uz Viļņas junkuru skolu, kuru beidzis 1886. gadā. Viņš bijis dažādos amatos cariskās Krievijas armijā. Piedalījies Krievu—japāņu karā. Pēc tam dienējis dažādos amatos 1. Aizāmūras un 3. Aizāmūras robežsardzes vienību daļās. No 1915. gada bijis bataljona komandieris, Pirmā pasaules kara laikā piedalījies kaujās Galicijā, kur pirmo reizi ievainots. 1916. gada martā iecelts par 4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljona (vēlāk pulka) komandieri. 1916. gada 23. decembrī Ziemassvētku kaujās viņš ar savu pulku sīva cīņā ieņēma vācu nocietinātās blindāžas. 1917. gada 12. janvārī pie Ložmetējkalna ieņemtās nocietinātās zemnīcas noturēja līdz vakaram nepārtrauktā ienaidnieku ugunī. Apbalvots ar vairākiem Sv. Annas un Vladimira ordeņiem. Par nopelniem Ziemassvētku kaujās — ar Jura zobenu. Apbalvots ar Serbijas

karaļa Karadžordževića IV šķiras ordeni. Kaujās vairākas reizes ievainots, pēdējo reizi smagi, evakuēts uz Petrogradu, pēc tam tālāk uz Krievijas dienvidiem. Latvijā atgriezies 1920. gadā.

Latvijas armijā no 1920. gada 26. oktobra pulkveža dienesta pakāpē. Ieskaitīts Galvenā štāba virsnieku rezervē, ieņēmis dažādus amatus Latvijas armijā. 1927. gadā atvaļināts no armijas sakarā ar maksimālā vecuma sasniegšanu. Latvijas valdība augstu novērtēja pulkveža A. Zeltiņa nopelnus latviešu strēlnieku laikmetā, apbalvojot viņu ar Lāčplēša Kara ordeņa III šķiru. Miris 1942. gada 11. septembrī un apbedīts Rīgā, Brāļu kapos.

Sagatavojis Gunārs Kušķis. Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljona virsnieki, 1916. g. No kreisās priekšā: praporščiki Rotfelders un Mūmieks; 2. rindā: praporščiks R. Bebris, podporučiks E. Mednis, praporščiki R. Briesma, A. Zaura, bataljona komandieris pulkvedis A. Zeltiņš, poručiks A. Skurbe, praporščiki Palkavnieks, Lukstiņš; 3. rindā ceturtais — praporščiks H. Linde; 4. rindā otrais — praporščiks A. Plensners.

Somu «Ziemeļu zēnu» cīņas Latvijā

Pēc Pirmā pasaules kara beigām situācija Somijā bija ļoti līdzīga jauno Baltijas valstu apstākļiem. Sabrūkot Krievijas impērijai, 1917. gada 6. decembrī līdz tam Krievijas sastāvā kā autonoma administratīva vienība ietilpstošā Somija pasludināja savu valstisko neatkarību. Tomēr jau pēc gada atšķirībā no 1918. gada februārī savu neatkarību pasludinājušajām Igaunijas un Lietuvas, kā arī tā paša gada 18. novembrī proklamētās Latvijas valsts, Somija jau bija atbrīvojusi savu teritoriju no iekšējiem un ārējiem ienaidniekiem, kā arī bija panākusi valsts starptautisko atzīšanu. Somi izjuta pienākumu pret radnieciskajiem igauņiem viņu cīņā par savas valsts neatkarību un centās palīdzēt toreiz vēl veidošanās stadijā esošajiem Igaunijas bruņotajiem spēkiem. Jau 1918. gada beigās Igaunijā ieradās pirmās somu karavīru brīvprātīgo grupas, un ar Somijas valdības gādību Igaunijas armija sāka regulāri saņemt dažādu kara materiālu sūtījumus. Līdz ar to Igaunijas armija atradās labākā situācijā nekā Latvijas Pagaidu valdības rīcībā esošās bruņotās vienības, kuras toreiz vēl bija ļoti nelielas un bez jebkāda atbalsta no ārpasaules.

1919. gada sākumā pirmās somu vienības jau piedalījās karadarbībā Narvas frontē pret Krievijas lielinieku karaspēku. 17. janvārī par somu brīvprātīgo vienību Igaunijā pavēlnieku norīkoja ģenerālleitnantu Karlu Martinu Vetseru, kurš vienlaikus bija arī Igaunijas Dienvidu frontes komandieris. Kaujās pret lieliniekiem Igaunijas teritorijā aktīvi piedalījās arī 1919. gada janvārī no somu brīvprātīgajiem izveidotais pulks «Ziemeļu zēni» («*Pohjan Pojat*»), kuru komandēja pulkvedis Hanss Kalms. Somu brīvprātīgie kopā ar Igaunijas armijas Kuperjanova bataljonu 1919. gada 1. februārī atbrīvoja Valku. Pirms pilsētas atbrīvošanas somu — igauņu apvienotie spēki izcīnīja smagu kauju pie Paju muižas Igaunijas teritorijā, kur pret viņiem cīnījās Padomju Latvijas armijas sastāvā esošās latviešu sarkano strēlnieku daļas. Šajās kaujās krita 40 un tika ievainoti 90 somi.

«Somi ieņēma Valku. Te lielinieku pretestība bijusi sīksta, jo somiem bija daudz kritušo. Vai Valkas ieņemšanā piedalījušās arī igauņu daļas, to neuzzināju. Somu lieli zaudējumi izskaidrojami ar šo «ziemeļzēnu» izcilo drošsirdību, kas daudzas reizes bija apbrīnojama. Viņu uzbrukumos arī sekmes neizpalika. No somiem lielinieki baidījās, jo somi neņēma gūstekņus. Tāpat izturējās arī lielinieki pret somiem. [...]

Valkā tiem bija atbalsta punkts, no kurienes viņi pēc vajadzības izplatīja savu darbību šajā frontes sektorā. Tāpēc somus Valkā arvienu varēja sastapt, gan atpūtā, gan sagatavojoties cīņām. Somi bija vienādos zili pelēkos ietērpos ar balti šūtu lāča galvu uz rokas, ādas cepurēm galvā un raksturīgo «somu duncīti» pie jostas. Šos duncīšus pie jostas nēsāja pat viņu žēlsirdīgās māsas, tāpat zili pelēki tērptas ar lāča galvu uz rokas un ādas cepuri galvā. Vienīgā atšķirība no vīriešu ietērpa — svārkī bikšu vietā. Raksturīgi, ka starp brīvprātīgajiem somiem bija sastopami arī 14—15 gadus veci pusaudži, kas cīņās nebūt nepalika atpakaļ no saviem vecākiem brāļiem, — tā savās pēc Otrā pasaules kara trimdā izdotajās atmiņās «Toreiz, kad Latvijas valsts tapa» atcerējās toreizējais Latvijas Pagaidu valdības Apgādības ministrijas pilnvarotais Ziemeļvidzemē Hugo Lācis.

«Ziemeļu zēnu» pulka 1. bataljona vīrsnieki. Valka, 1919. gada februāris.

Vēlāk, 20. gadu sākumā, atceroties šīs kaujas, latviešu presē bija uzsvērti tieši somu panākumi Valkas atbrīvošanā no lieliniekiem. Tas arī ir saprotams, jo šajā laikā Latvijai un Igaunijai bija saspīlētas attiecības neatrisināto robežjautājumu dēļ, tai skaitā abas valstis vienādi pretendēja uz Valkas pilsētu. Rezultātā Valku sadalīja latviešu un igauņu daļā, bet Latvijas prese centās mazināt igauņu karaspēka nopelnus Ziemeļlatvijas atbrīvošanā no lieliniekiem.

Istenojot Igaunijas armijas vadības operatīvos plānus Ziemeļlatvijas atbrīvošanā no lieliniekiem, igauņu un somu vienības 1919. gada februārī turpināja uzbrukumus, lai sasniegtu Ainažu—Sedas upes—Apes—Irboskas (Izborskas) līniju. Pretēji Igaunijas

armijas virspavēlnieka ģenerāļa Juhana Laidonera iecerei un stratēģiskajiem plāniem somu brīvprātīgie pēc savas iniciatīvas atbrīvoja Alūksnes pilsētu, bet bija spiesti to atkal atstāt. 22. februārī somu «Ziemeļu zēni» izcīnīja kauju ar sarkanarmiešiem pie Bejas pagastmājas un pagasta pamatskolas. Šajā kaujā krita deviņi somu karavīri. Pēc tam «*Pohjan Pojat*» pulku Igaunijas armijas vadība nosūtīja rezervē — acīmredzot viens no iemesliem, kāpēc igauņu karaspēka vadība izšķīrās noņemties no frontes vienu no kaujasspējīgākajām vienībām, bija tas, ka somu brīvprātīgie bieži ignorēja Igaunijas armijas štāba pavēles un rīkojās uz savu roku kā Alūksnes gadījumā.

«Vispār jāsaka, ka aizmugurē somu brīvprātīgajiem trūka stingras disciplīnas, tādas, kādu mēs armijā vispār saprotam. Tā nereti varēja redzēt, ka somu karavīrs, stāvot postenī, šauj uz vārnām kokos vai baložiem

uz mājas jumta. Sakarā ar to, tad dažu labu reizi ārpus pilsētas gaisā bija dzirdama lodes švīkstoņa vai rikošeta «džinkstoņa». Kādreiz pilsētā, ejot somu mītnes tuvumā, redzēju eksplodējam uz ielas izmestu rokas granātu, no kā gan laimīgā kārtā neviens necieta. Bet, ka somu karavīri kādreiz būtu nodarījuši pārestības vai uzmākušies sievietēm, par to nekad netiku dzirdējis. Šie karavīri tomēr bija nopelniem bagāts faktors atbrīvošanas cīņās,» atceras H. Lācis.

Pēc neilgas atrašanās frontes aizmugurē somu brīvprātīgie vēlreiz piedalījušies kaujās Viru apriņķī, bet aprīlī viņi tika pārvesti atpakaļ uz Somiju. Kopumā karadarbībā no janvāra līdz martam bija piedalījušies ap 3000—4000 somu brīvprātīgo karavīru.

«Ziemeļu zēnu» pulka komandieris pulkvedis Hanss Kalms.

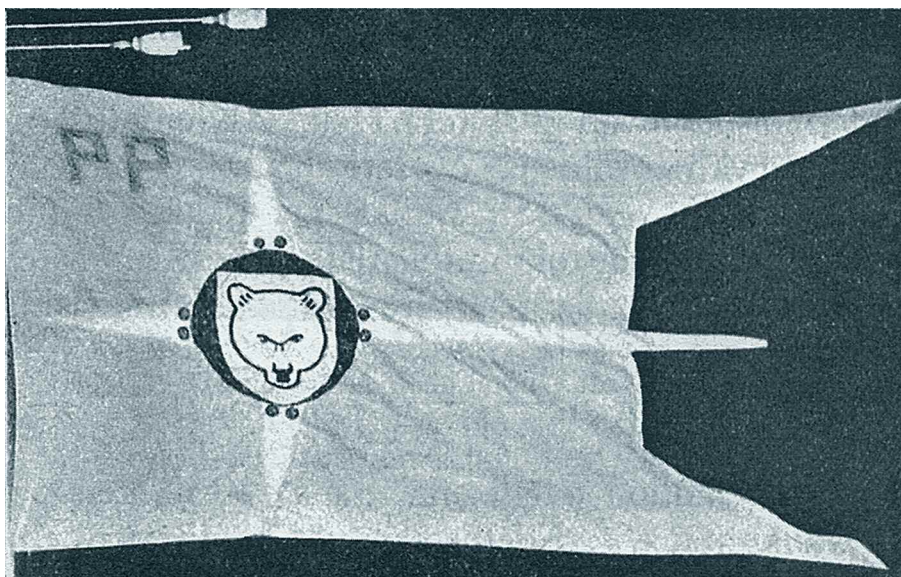
Latvijas teritorijas atbrīvošanā somi piedalījās, cik to prasīja militāri stratēģiskie mērķi. Tomēr, runājot par Neatkarības karu, Somijas brīvprātīgo piedalīšanās cīņās Latvijas teritorijā netika aizmirsta. Somiem piedēvēja gan varonību, gan labu karotprasmi, gan nežēlību.

«Frontes pārnācēji, gan karavīri, gan civilisti baidījās frontes joslā ar somiem sastapties, jo pēdējie «gūstekņu institūtu» neatzina un pirms «likvidēšanas» daudz nepētīja gūstekņa, respektīvi, pārnācēja noskaņojumu vai izcelšanos,» atceras H. Lācis.

Gatavojoties šo notikumu simtajai gadskārtai, vietējā pašvaldība sadarbojas ar Somijas Neatkarības cīņu tradīciju apvienību. 2019. gadā Alūksnē pie dzelzceļa stacijas paredzēts izveidot un atklāt Somijas karavīriem veltītu piemiņas akmeni. Lielākie somu karavīru brāļu kapi Latvijas teritorijā atrodas Alūksnes novada Jaunalūksnes pagasta Bejas kapos, kur guldīti deviņi 1919. gada 22. februārī Bejas kaujā kritušie somu karavīri. Aicinājums izveidot piemiņas vietu kritušajiem somu brīvprātīgajiem izskanēja jau 1930. gada sākumā, kad Bejas pagasta aizsargi ierosināja «pielikt visas pūles, lai kapus savestu kārtībā, kā arī rūpēties par to, lai šajā cildenajā darbā iesaistītu arī citas pilsoniskas organizācijas. Kritušie ir mūsu kaimiņvalsts Somijas kareivji. Nav viņiem pazīstamu un mīļu roku, kas apkoptu kapu kopības. Vienkāršs koka krusts un tāds pats žogs liek garāmģājējiem apstāties un padomāt». Toreiz šo nodomu īstenot neizdevās. 1989. gada 2. februārī kapi tika labiekārtoti — uzlikts balts koka krusts un koka sētiņa, kā arī norāde, ka šajā vietā ir somu karavīru brāļu kapi. 1999. gada 17. oktobrī somu karavīriem veltītu piemiņas plāksni atklāja pie Jaunalūksnes pagasta novadpētniecības centra, bet 2000. gada 7. maijā Bejas kapos atklāja piemiņas akmeni kritušo «ziemeļu zēnu» piemiņai. Akmeni iegravēts teksts: «Šeit atdusas somu brīvprātīgo pulka «Ziemeļu zēni» karavīri, kuri krituši Bejas kaujā 1919. gadā.»

Sagatavojis **Juris Ciganovs**, Dr. hist.,
LKM direktora vietnieks.

Foto — no izdevuma H. Kalm.
«Pohja Poegade retk» — Viljandi Muuseum: 2008.

«Ziemeļu zēnu» pulka karogs.

Ar Latvijas Republikas augstāko militāro apbalvojumu — Lāčplēša Kara ordeni — apbalvoti 23 somu karavīri: gan Ziemeļlatvijas cīņu dalībnieki, gan augstas Somijas militārpersonas.

Ar Lāčplēša Kara ordeņa II šķiru apbalvoti: ģenerālmajors Haralds Birgers Alariks Okermans (*Akerman*) — Helsinku garnizona priekšnieks, ģenerālleitnants Pauls Oskars Enkels (*Enckel*) — 1919. gadā Somijas krasta apsardzes priekšnieks, ģenerālmajors Edvards Kivekess (*Kivekäs*), ģenerālis Ernsts Bertolds Lēfstrēms (*Löfström*) — armijas kājnieku inspektors, ģenerālleitnants Karlo Lauri Malmbergs (*Malmberg*) — Somijas aizsardzības ministrs un armijas komandieris, ģenerālmajors Ārne Sihvo (*Sihvo*) — Somijas Militārās akadēmijas priekšnieks, ģenerālleitnants Karls Martins Vetsers (*Vetzer*) — 1919. gadā somu Brīvprātīgo korpusa Igaunijā pavēlnieks, ģenerālleitnants Karls Fredriks Vilkamā (*Wilkama*) — 1919. gadā Somijas armijas ģenerālštāba priekšnieks.

Ar Lāčplēša Kara ordeņa III šķiru apbalvoti: pulkvedis Boriss Gillenbēgels (*Gyllenbögell*) — Somijas armijas ģenerālštāba virsnieks, pulkvedis Birgers Helsingius (*Helsingius*) — Somijas militārais aģents (atašejs) Rīgā.

Ar Lāčplēša Kara ordeņa III šķiru apbalvoti arī somu brīvprātīgo pulka «Pohjan Pojad» karavīri: pulkvedis Hanss Kalms (*Kalm*) — pulka komandieris, pulkvedis—leitnants Johans Viktors Ālrots (*Ahlroth*), Ilmari Kalpa (*Kalpa*), Leo Lindels (*Lindell*), kapteinis Pauls Emīls Pālsons (*Pahlson*), kapteinis Lauri Rautanens (*Rautanen*), kapteinis Elija Rihtniemi (*Rihtniemi*), kapteinis Ārne Johans Salminens (*Salminen*), majors Ārne Snelmans (*Snellman*), leitnants Johans Artūrs Tamminens (*Tamminen*), leitnants Henriks Tornbergs (*Tornberg*), feldfēbelis Hermans Untolahti (*Untolahti*) un majors Veino Vuori (*Vuori*).

Padomju Savienības organizētais militārais apvērsums Tallinā 1924. gadā

Ēriks Jēkabsons,

asoc. profesors.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Pirms 90 gadiem — 1924. gada 2. decembrī — prese Rīgā atreferēja Latvijas Telegrāfa aģentūras ziņu par iepriekšējo dienu: «Šorīt, plkst. 5.30 komunisti mēģināja sagrābt Tallinā varu savās rokās un šai nolūkā bija noorganizējuši vairākas, 5—10 cilvēku lielas, ar šautenēm un rokas granātām apbruņotas bandas, kuras vienā un tai pašā laikā iebruka valdības ēkā, dzelzceļa stacijā, parlamenta ēkā, pasta un telegrāfa kantori, policijas iecirkņos un telefona centrālē. Sadursmēs ar uzbrucējiem krituši un ievainoti vairāki desmiti cilvēku. Karaspēks apspieda sacelšanos un nodibināja kārtību divu stundu laikā. [...] Viss sacelšanās mēģinājums plkst. 9 no rīta jau bija likvidēts un līdz plkst. 12 dienā dzīve Estijas galvaspilsētā nodibinājis pilnīgā kārtībā. Ap šo laiku mūsu militārais priekšstāvis Estijā bij jau nodibinājis sakarus ar mūsu armijas vadību...»

Kas tad bija noticis Tallinā — Igaunijā, ar kuru Latviju kopš 1923. gada rudens saistīja militāras sadarbības līgums, kas paredzēja nekavējošu atbalstu uzbrukuma gadījumā kādai no līgumslēdzējpusēm?

Vēsturiskais fons

Pēc uzvaras Pilsoņu karā Padomju Krievijas (pēc tam Padomju Savienības) valdība nepārtrauca agresīvas politikas realizāciju pret ārzemēm, pirmkārt, kaimiņvalstīm. 1921. gada sākumā tieši tādā veidā tika likvidēta Gruzijas Republikas neatkarība, taču pagaidām tas bija vienīgais panākums. Turpmākajos gados pret kaimiņvalstīm tika izvēsta slepena graujoša darbība ar t. s. Komunistiskās internacionāles (Kominterne) un tās daudzo nacionālo sekciju starpniecību, kurām pilnu atbalstu sniedza Sarkanās armijas un tās izlūkošanas struktūru diversantu apmācības centri (piemēram, 3. starptautiskajā karaskolā Ļeņingradā tika apmācīti somu un igauņu komunisti utt.). «Darbā» pret katru no kaimiņvalstīm tika izmantoti attiecīgās tautības komunisti, kuri sadarbojās ar konkrētajā valstī pagrīdē «strādājošajiem» komunistiskās partijas biedriem. Līdz pat 1924. gada nogalei Kominternes vadība plānoja gāzt «kaimiņvalstis» pastāvošos, «darbaļaudīm» naidīgos

režīmus un pievienot šīs valstis Padomju Savienībai ar «revolūciju» jeb iesūtītu un iekšienē savervētu teroristu rikotu apvērsumu palīdzību. Pēc pēdējā šāda mēģinājuma Tallinā 1924. gada decembrī minētā taktika tika atlikta kā pārlietu «dārga» (gan «kadru» jeb cilvēku, gan naudas līdzekļu ziņā) un nesekmīga.

Sagatavošana

Pēc neveiksmēm apvērsumu organizēšanai Bulgārijā 1923. gada septembrī un Vācijā 1923. gada oktobrī (tieši Vācijas notikumu ietekmē Latvijas un Igaunijas valdības izšķīrās par savstarpēja militāras sadarbības līguma parakstīšanu) Kominternes vadība gatavojās kārtējam apvērsumam, kuram bija jāapliecina Maskavas izveidotās un atbalstītās, tās ārpolitikas uzdevumus savdabīgi risinotās starptautiskās teroristu organizācijas taktikas pareizība un beidzot jābūt sekmīgam. Par mērķi tika izvēlēta Igaunija, jo to kopš 20. gadu sākuma saistīja samērā cieša saimnieciska sadarbība ar PSRS, kas ļāva pēdējai legāli izvietot Igaunijas teritorijā esošajās saimnieciskajās, diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās lielu skaitu teroristu darbinieku aizsegā, kā arī ar tirdzniecības kravām pa jūru un dzelzceļu piegādāt ieročus un bruņojumu, novietojot to slēptuvēs.

Tika plānots, ka visā Igaunijas teritorijā kopumā akcijā iesaistīsies 2000 teroristu. Reāli piedalījās tikai 279 bruņoti teroristi, no kuriem apmēram 100 ieradās no PSRS tieši apvērsuma priekšvakarā. Apmēram puse bija Igaunijas policijas meklēšanā izsludināti Igaunijas pilsoņi, kas bija patvērušies PSRS un tagad nelegāli atgriezās «jaunā kvalitātē», pārējie — PSRS pilsoņi, kuru ievērojama daļa bija ieradušies Igaunijā likumīgi (apvērsuma apspiešanā tika aizturētas sešas personas ar PSRS diplomātiskajām pasēm, bet 33 bija PSRS tirdzniecisko organizāciju darbinieki). Vietējie, ko apvērsumā centās iesaistīt organizatori, izrādījās neuzticami un, uzzinot sapulcēšanās mērķi, centās dezertēt. Teroristu komandieris bija Jāns Anvelts, kurš 1919. gadā bija vadījis t. s. Igaunijas komūnu jeb padomju Igaunijas administratīvo veidojumu (tieši viņa kļūdainais viedoklis par apvērsuma izdošanās iespēju Igaunijā jeb vietējās situācijas pilnīga neizpratne bija viens no galvenajiem iemesliem rikojumam par tā uzsākšanu). Plāns jau pēc Gruzijā iemēģināta scenārija paredzēja pārņemt «revolucionāru» kontrole

Ģenerālis Juhans Laidoners.

galvenos valsts objektus 24 stundu laikā, pēc tam «revolucionārajai komitejai» vajadzēja lūgt palīdzību «Igaunijas darbaļaudīm» no Padomju Savienības, kura uz sauszemes un jūras robežas ar Igauniju un arī Latviju sakoncentrēja militāros spēkus, kas bija gatavi minēto lūgumu «uzklausīt».

Norise

1. decembrī plkst. 5.25 no rīta 23 Igaunijas armijas uniformās ģērbti teroristi uzbruka Kara ministrijai, atklājot revolveru uguni un metot rokasgranātas. Taču sardze izrādīja aktīvu pretestību, atšaudoties līdz brīdim, kamēr pēc trauksmes piecēlās un kaujā iesaistījās sardzes vads. Pēc īsas apšaudes teroristi bēga, pametot vienu no saviem biedriem, kas tika atrasts, paslēpies tualetē. Pēc tam Kara ministrija kļuva par pretterorisma operācijas vadības centru.

Vienlaikus 27 teroristi bija uzbrukuši 10. kājnieku pulka štābam un virsnieku kopmītnei (miegā nogalināti trīs jauni virsnieki, taču pēc tam štābā esošā kara ierēdņa atklātā uguns tos padzina), 15 teroristi — Sakaru bataljona štābam (nogalināts dežurējošais virsnieks, kurš tomēr paspēja sacelt trauksmi, rezultātā uzbrukums tika atsists, sagūstot divus teroristus, kas tika nošauti uz vietas), 30 teroristi — Tanku divizona Tanku rotai, kurā tiem bija viens karavīrs — līdzinātājs (uzbrukuma brīdī tas sabojāja

tanku motorus, bet ar vienu izbrauca pagalmā, kur viņu nošāva seržants, bet pārējie karavīri ar uguni padzina uzbrucējus), 56 teroristi ar rokas ložmetējiem — Kara skolai, kuras teritorijā atradās ieroču noliktava. Sākumā tika mestas rokasgranātas, tad teroristi Igaunijas armijas uniformās uzbruka kadetu guļamtnīcai 1. stāvā (četri gulošie kadeti nošauti, deviņi — ievainoti). No šāvieniem pamodās otra kadetu rota 2. stāvā, kuras karavīri metās lejup pa trepēm un iesaistījās tuvcīņā. Tajā krita divi teroristi, bet deviņi tika saņemti gūstā, pārējie atkāpās. Pēc tam kadeti aktīvi iesaistījās to vajāšanā, daudzus sagūstot. Savukārt Aviācijas divizionam uzbruka 13 teroristi, kam uz laiku izdevās ieņemt novietni, pateicoties viena motorista nodevībai un divu jaunāko virsnieku «pasivitātei» (par to abiem lauka kara tiesa piesprieda nāvessodu). Pēc tam sekoja pārējo divizona karavīru uzbrukums bruņotā auto atbalstā, un teroristi bēga, pamestot vienu kritušo (motoristam nodevējam lidmašīnā izdevās aizbēgt uz PSRS, savukārt šīs teroristu grupas komandieris, kurš piespieda sagūstītu pilotu vest viņu uz Krieviju, tika apmullots, pilotam nolaižoties Igaunijā).

Vēl 37 teroristi neveiksmīgi uzbruka policijas kavalērijas rezerves novietnei (krita divi uzbrucēji), 12 — izmeklēšanas cietumam, vēloties atbrīvot tur ieslodzītos

komunistus, 17 — valdības namam Tompea kalnā (divi no karavīriem, kas to aizstāvēja, krita, nošauta arī apkopēja, kā arī vēl divas privātpersonas, pēc tam teroristi tika padzīti), trīs — bijušā iekšlietu ministra Karla Einbunda privātmājai, 16 teroristi paša J. Anvelta vadībā — Baltijas dzelzceļa stacijai. Šeit tika nogalināti divi policisti un transporta ministrs Karls Karks, kas nejauši ieradās stacijā un centās piedalīties konflikta risināšanā (nošauts, izkāpjot no automašīnas). Dzelzceļa strādnieki, ko teroristi aicināja pievienoties viņiem, atteicās to darīt, par ko saniknotie uzbrucēji nogalināja četrus no viņiem. Plkst. 8.15 stacijai uzbrukumu sāka igauņu kadeti un pēc kaujas ieņēma to (krituši divi igauņu virsnieki, sagūstīti četri teroristi, taču J. Anveltam izdevās aizbēgt). Savukārt 12 teroristi uzbruka neapsargātajai Galvenā pasta ēkai, uz neilgu laiku to ieņēmot, bet pēc tam, ierodoties karavīriem, bēga (divi uzbrucēji krita, astoņi — gūstā), un vēl pieci ieņēma Galveno šaursliežu dzelzceļa staciju, nogalinot divus cilvēkus. Pilsētā teroristi nogalināja vēl vienu policistu, kā arī izpostīja policijas iecirkni uz Narvas šosejas, nogalinot divus tur esošos policistus, un pēc tam steigā bēga.

Noslēgums

Plkst. 12.45 Igaunijas valdība publicēja paziņojumu, ka tā pilnībā kontrolē situāciju

valstī, tika ieviests kara stāvoklis. Par armijas virspavēlnieku tika iecelts ģenerālis Juhans Laidoners, kas vadīja bēguļojošo teroristu izķeršanu. Kopumā 26 Igaunijas pilsoņi (no viņiem — 12 karavīri un pieci — policisti) bija nogalināti, 41 — ievainoti. Ar ieročiem rokās bija nošauti 14 teroristi (vēl seši tika nošauti dažas dienas vēlāk — 4. un 6. decembrī, aizturot vai viņiem mēģinot bēgt), saskaņā ar lauka kara tiesas lēmumu nošauti tika vēl 155 teroristi. Vēl 209 saņēma cietuma sodus, taču 199 ar J. Anveltu priekšgalā izdevās aizbēgt uz PSRS (J. Anveltu un lielāko daļu no pārējiem tur noslepkavoja masu represiju laikā 1937. gadā). Igaunijas komunistu partija nekad neatguvās no šī trieciena, un vēl 1938. gadā tajā skaitījās tikai 130 biedri, turklāt lielākā daļa atradās cietumā.

Pateicoties igauņu karavīriem un sabiedrībai, bija glābta Igaunijas neatkarība. Latvijas prese rakstīja: «Igauņu karavīri ir tikko kā izglābuši savu dzimteni no visbriesmīgākā posta, ko tai gribēja sagādāt komunisti.» Jāpiebilst — bija izglābta arī Latvijas valsts neatkarība, jo nav šaubu, ka iebrukums 1924. gadā agrāk vai vēlāk būtu vērsts arī pret Latviju. Latvijas valdība un armijas vadība to lieliski apzinājās, un pēc notikušā tika veikti konkrēti pasākumi bruņoto spēku un policijas gatavības paaugstināšanai tamlīdzīgas agresijas gadījumā. **IS**

DECEMBRIS — militārās vēstures spoguļi

1918. gada 3. decembrī dibināta latviešu virsnieku un instruktoru vienība — Instruktoru rezerve.

1940. gada 5. decembrī beidza pastāvēt 1. Liepājas kājnieku pulks.

1918. gada 6. decembrī Jānis Zālītis tika iecelts par pirmo Latvijas apsardzības ministru.

1875. gada 7. decembrī dzimis ģenerālis Pēteris Sņiķers. Kara ārsts, vienīgais Latvijas armijas kara sanitārās pārvaldes priekšnieks. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa II un III šķiru. Miris Rīgā 1944. gada 5. decembrī pēc aresta.

1918. gada 8. decembrī dibināta Cēsu rota.

1940. gada 9. decembrī beidza pastāvēt 3. Jelgavas un 6. Rīgas kājnieku pulks.

1940. gada 10. decembrī beidza pastāvēt 4. Valmieras kājnieku pulks.

1940. gada 12. decembrī beidza pastāvēt I jātnieku pulks un sakaru bataljons.

1919. gada 15. decembrī Bermonta daļas atstāj Latvijas teritoriju.

1940. gada 17. decembrī beidza pastāvēt 5. Cēsu kājnieku pulks.

1918. gada 18. decembrī nodibināts Latvijas armijas štābs.

1890. gada 19. decembrī dzimis ģenerālis Vilis Spandegs. No 1919. gada Vidzemes divīzijas štāba priekšnieks. Bijis 2. Ventpils un 7. Siguldas kājnieku pulka komandieris, kā arī 1. Liepājas kājnieku pulka komandiera palīgs. No 1940. gada Kurzemes divīzijas

komandieris. Pulkvedis no 1927. gada, bet ģenerālis no 1940. gada. Apbalvots ar Viestura ordeņa II šķiru ar šķēpiem. Nošauts Maskavā 1941. gada 16. oktobrī.

1918. gada 20. decembrī dibināta Atsevišķā studentu rota.

1940. gada 20. decembrī beidza pastāvēt 10. Aizputes un 11. Dobeles kājnieku pulks.

1863. gada 21. decembrī dzimis ģenerālis Augusts Ernests Misiņš. Beidzis Krievijas ģenerālštāba kara akadēmiju. Pirmā pasaules kara laikā komandējis 12. Sibīrijas kājnieku pulku un 79. divīzijas brigādi. 1916. gadā paaugstināts par ģenerālmajoru un iecelts par 1. latviešu strēlnieku brigādes komandieri. Brīvības cīņu laikā no 1919. gada marta bijis galvenā štāba priekšnieks, vēlāk armijas inspektors. Atvaļināts 1920. gadā, apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa III šķiru. Miris 1940. gada 8. augustā.

1940. gada 24. decembrī beidz pastāvēt 8. Daugavpils un 12. Bauskas kājnieku pulks.

1940. gada 25. decembrī beidz pastāvēt 9. Rēzeknes kājnieku pulks un Aviācijas pulks.

1876. gada 31. decembrī dzimis ģenerālis Eduards Kalniņš. 1919. gadā — Ziemeļlatvijas brigādes artilērijas priekšnieks, no 1922. gada artilērijas inspektors. 1926. un 1928. gadā bijis kara ministrs. 1935. gadā atvaļināts. Apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeni un ar Triju Zvaigžņu ordeni. Miris 1964. gada 28. jūnijā ASV, Losandželosā.

Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.

Uz Pasaules jumta. Tibeta

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

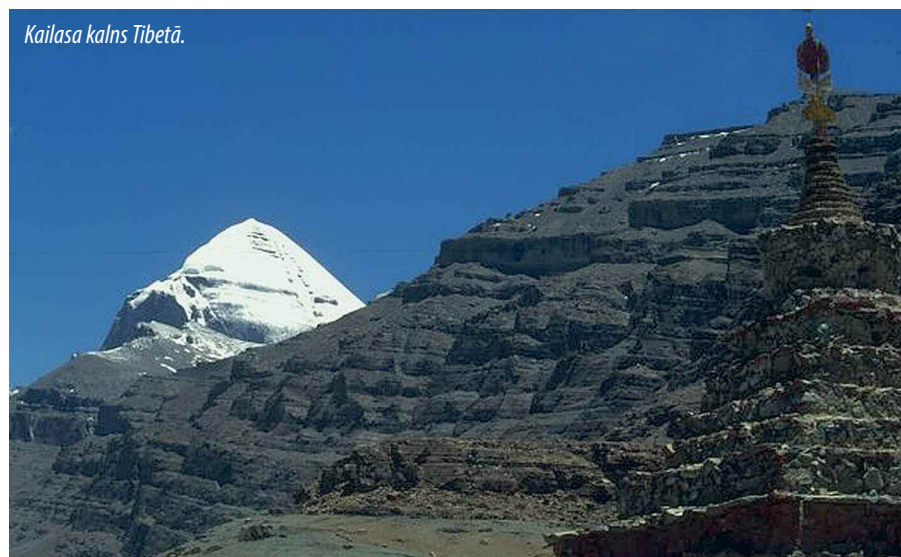
Esmu pietuvies savam ilgi lolotajam sapnim, vīzijai, kura mani daudzkārt piemeklējusi naktis visu šo gadu garumā, — esmu pamodies, bet zemapziņa vēl skaidri rāda sapņa ainas, kurās detalizēti redzu milzīgus, kalnainus plašumus, kur neaug zāle, kur stipras vēja brāzmas dzenā smilšu vērpētes un mākoņi skrien pa pašu zemes virsmu, aizķerot tuvējo kalnu virsotnes. Mākonis brāžas virsū ar lielu ātrumu, un jau nākamajā mirklī esmu šai mākonī, visapkārt ir bieža migla, un neko nevar tai cauri saskatīt. Dzirdu, kā budistu lūgšanu karodziņi plaukšķinās stiprajā vējā un dobjas budistu tauru skaņas laužas caur miglu. Tā ir Tibeta — tālā, vējinā augstkalnu zeme, kurā mūsdienu civilizācija vēl nav pilnībā ielauziesies, jo tur nokļūt nav viegli, tomēr ir iespējams. Līdz ar skaņām, kas nāk no ielas, mans sapnis strauji izplēn pirmajos saules staros, kas iespīēšas viesnīcas logā. Esmu pamodies. Uztraušos sēdus gultā un vēl mēģinu apzināti atsaukt nupat redzētos tēlus savā atmiņā. Sajūta tāda, it kā caurvējš strauji būtu aizcirtis durvis uz citu realitāti, kuras miega laikā bija atdarījušās.

Ir 2007. gada pavasaris, visapkārt čivina putni, koki un krūmāji sazaļojuši, ļaužu pilnas ielas. Esmu Katmandu, Nepālas galvaspilsētā, un gatavojos rīt sākt savu svētceļojumu uz Tibetu, vietu, kur esmu ilgojies nokļūt jau krietnu laiku. Tibeta manā uztverē ir bijusi kaut kas teiksmains, mītisks, kam grūti piešķirt reālas aprises, jo pieejamā informācija par šo zemi bijusi ļoti niecīga. Es nerunāju par enciklopēdiskajiem informācijas avotiem, bet par laikabiedru liecībām.

Tibeta ir Ķīnas okupēta teritorija, kas aizņem milzīgu platību augstkalnu reģionā Āzijas sirdī. Arī ilgstošā izolācija no ār pasaules šai zemē mītošajai tautai ir līdzējusi saglabāt autentisko kultūru un zināšanas, kas nāk no neatminamas senatnes. Šo izolāciju nodrošinājis īpašs ģeogrāfiskais stāvoklis, kas raksturīgs ar ārkārtīgi nelabvēlīgiem klimatiskajiem faktoriem, kā arī Tibetas atrašanās vieta pasaules politiskajā kartē, jo pietuvoties Tibetas robežai var, tikai šķērsojot vairāku citu Āzijas valstu teritorijas, kuras laika gaitā atradušās dažādu politisko spēku ietekmes zonā.

To, ka uz Tibetu iespējams nokļūt, es sapratu sava pirmā Indijas ceļojuma laikā, kad tūristu grupas sastāvā biju Ziemeļindijas Himalajos un apmeklēju tibetiešu bēgļu garīgo

citadeli Daramsalā, kur atrodas viņa svētības dalailamas XIV rezidence. Kā zināms, 1959. gadā viņš ar saviem sekotājiem izbēga no ķīniešu gūsta, šķērsojot Ķīnas un Indijas robežu pa Himalaju kalnos esošo Rohtangas pāreju. Indijas valdība deva tiem patvērumu un apņēmas gādāt par visu bēgļu drošību savā teritorijā. Tibetiešiem tika ierādīts kalnains apvidus Indijas ziemeļos, un viņi sāka tur veidot apmetnes un būvēt budistu klosterus. Liekā daļa tibetiešu palika okupētajā dzimtenē. Tur palika arī senie budistu klosteri, svētvietas un dzimtie ciemati, kuros dzīvojušas iepriekšējās paaudzes.

Kailasa kalns Tibetā.

Par vienu no šīm svētvietām, kas ir ļoti nozīmīga ne tikai tibetiešiem un budistiem, es uzzināju no krievu mediķa profesora Ernsta Muldaševa grāmatas par viņa grupas ekspedīcijām uz Himalajiem. Šī vieta ir Kailasa kalns, kas slejas virs citām kalnu virsotnēm, izceļoties ar izteikti piramidālo formu, un tā virsotne allaž ir zem baltas ledus un sniega cepures.

Daramsalā esošo tibetiešu bēgļu citadeli un tās apkārtni dēvē par Mazo Tibetu, jo tur koncentrēti un visās izpausmēs vērojams tas, kas saistīts ar Tibetu, tās iedzīvotājiem, kultūru un pat ģeogrāfisko vidi. Pirmajā Indijas ceļojumā biju arī Rohtangas pārejā, kas atrodas gandrīz četru kilometru augstumā virs jūras līmeņa. Tai visapkārt slejas ledājiem klātas Himalaju virsotnes. Šādā augstumā biju pirmo reizi, un retinātais gaiss lika sevi manīt ar divainām fiziskām sajūtām, reiba galva, kustības kā palēninātā filmas kadrā. Cilvēku runai bija dzirdama atbalss, taču tā skanēja man galvā. Līdzīgus simptomus apliecināja arī citi ļaudis no mūsu grupas, dažiem parādījās izteiktas galvassāpes. Taču šīs fiziskā līmeņa

izpausmes nebija nekas, salīdzinot ar to, kas notika manā sirdī, manā zemapziņā. Atceros, kāds no pavadoņiem, norādot uz baltajām Himalaju virsotnēm ar roku, teica — lūk, aiz tām kalnu grēdām ir arī pati Tibeta. Man šie vārdi skanēja kā zibens spēriens no skaidras debess. Tibeta... Tātad esmu tik tuvu!

Jā, Tibeta bija tuvu, bet apzinājos, ka turp nevar doties bez rūpīgas sagatavošanās. Mani dzima cieša apņēmība virzīties uz šo mērķi, bez pārmērībām, neforsējot norises, bet noteikti un nenovēršami, izpētīt visas iespējas, ceļus un maršrūtus, sagatavojot savu fizisko ķermeni un garu.

Atgriezies no Indijas es daudz lasīju un meklēju cilvēkus Latvijā, kuriem būtu kāda reāla pieredze no Himalajiem, un atradu. Noskaidroju, ka ar vīzas pieteikšanu caur Ķīnas vēstniecību nekas jēdzīgs nesanāks, jo tie, kas bija mēģinājuši, pēc ilgas gaidīšanas saņēma atteikumu. Ķīnas vēstniecība greizi uzlūkoja to ceļotāju iesniegumus, kuru galamērķis un galvenais interese objekts bija Tibetas autonomais reģions. Zinoši ļaudis ieteica aizbraukt uz Nepālu, kas atrodas Himalaju kalnu grēdas centrālajā daļā un robežojas ar Tibetu. Tieši no Nepālas paveras ceļš uz Tibetu, bez oficiālās, birokrātiskās papīru kārtības. Bija skaidrs, ka ir pienācīgi viss jāizpēta un jāgatavojas niansēm, ne tikai uz klausot citu pieredzi vai lasot, bet pašam dodoties uz Himalajiem un visu noskaidrojot. Sacīts — darīs, jau pēc gada es izkāpu no lidmašīnas Katmandu.

Nepālā pavadītais laiks bija neatsverama pieredze un rūdiņums, kas mani stiprināja un tuvināja mērķim. Nepālā ceļoju viens, ar lielo un mazo mugursomu plecos un karti rokās. Manu ceļojumu īpaši netraucēja arī tajā laikā

notiekošās militārās sadursmes — karoja pie varas esošā Nepālas karaļa armijas un policijas vienības un komunistisko ideju pārnemtie maoisti.

Kāpu Himalaju kalnos, guvu jaunu pieredzi augstkalnu apstākļos, daudz laika pavadīju kopā ar vietējiem — gan nepāliešiem, gan tibetiešiem, kas Nepalā dzīvo jau vairākās paaudzēs. Dziļāk iepazīnu budismu, kas ir neatņemama Tibetas kultūras sastāvdaļa. Ceļojot pa Nepālu, kalnu masīvos vairākkārt nakšņoju budistu klosteros, kur visi runā tikai tibetiešu valodā. Vēroju viņu ikdienu, sadzīvi, savstarpējās attiecības, budistu rituālus un citas vietējās kultūras nianšes. Mana sirds gavīlēja, jūtot vēja brāzmas, kas nāca no sniegotu kalnu virsotnēm Tibetas pievārtē. Es esmu tuvu, es nāku ar pazemību un cieņu, ar mieru un lūgšanu!

Katmandu atradu tūrisma kantora īpašnieku, vārda Taši, kurš man apskaidroja visu par iespējām nokļūt Tibetā. Lai uzsāktu savu ceļojumu, man vispirms jānokļūst līdz Deli Indijā, tad līdz Katmandu Nepālā, un tikai no Katmandu var doties uz Tibetu. Katmandu man jāiedod sava pase šim cilvēkam, kas pēc piecām dienām, ja ķīniešu robežsargi kādu iemeslu dēļ nenoslēdz robežu, atdod man pasi un iedod oficiālu, ķīniešu apstiprinātu atļauju, ka varu doties uz Tibetas autonomo reģionu pa konkrētu maršrutu, kas saskaņots ar Ķīnas Tautas Republikas armijniekiem. Protams, ailē «profesija — nodarbošanās» es ierakstīju — vēstures skolotājs. Šai reizē man pilnīgi pietika ar Nepālas apceļošanā gūto pieredzi un nodibinātajiem kontaktiem. Tad nu fokusējos uz to, kas un kā darāms, lai varētu doties ceļojumā uz Pasaules jumtu. Priekšstats par norisēm bija ne tikai teorētisks, bet arī praktiski daudz reālāks un skaidrāks.

Kad pēc gada atkal atgriezies Nepālā, jutos nobriedis un gatavs doties tālajā ceļā. Jau iepriekš biju pieteicis, ka vēlos doties uz Tibetas rietumu daļā esošo Kailasa kalnu, un nu bija jāgaida signāls, kad tiks paziņoti ceļojuma datumu. Tobrīd man kabatā jau bija oficiāla ķīniešu atļauja doties uz Tibetu pa konkrēto maršrutu. Nepālietis Taši, kas vadīja tūrisma firmu, apvaicājās, vai esmu budists, jo Kailasa kalns ir budistu svētākā vieta šajā materiālajā pasaulē. Atbildēju, ka esmu kristīts cilvēks, bet budisma skatījums uz pasauli, uz norisēm tajā, uz cilvēka esību, dzīvi un nāvi man ir ļoti pieņemams un saprotams, ka cienu šīs mācības filozofisko domu. Taši apvaicājās, cik augstu virs jūras līmeņa esmu kāpis kalnos, jo ceļā uz Kailasa kalnu būšot jāšķērso augstuma atzīmes virs piecarpus tūkstošiem metru. Atbildēju, ka augstākā vieta, kur esmu bijis, ir četri tūkstoši metru. Tiku brīdināts, ka pie niecīgākajiem augstuma slimības simptomiem man nekavējoties jātiek lejā uz zemāku vietu, lai gan šai apvidū Tibetā zemāk par četriem

kilometriem nav iespējams nokāpt. Lai nokļūtu zemāk, vismaz līdz trīssarpus tūkstošiem metru, ir jānobrauc pāris dienas ar džipu Nepālas robežas virzienā. Taši brīdināja, ka, šķērsojot Nepālas un Ķīnas robežu, neviens par mani nekādu atbildību neuzņemsies, ka nekādas riektumnieku apdrošināšanas polises tai pusē nav spēkā, ka veselības problēmu gadījumā neviens, izņemot grupas biedrus, palīdzību nesniegs, ka kritiskā (dzīvības un nāves) brīdī ķīniešu armijnieki nekādu palīdzību nesniegs un tā joprojām. Vēl piebilda, ka viņa organizētajās grupās, kas dodas uz Kailasu, teju regulāri esot nāves gadījumi, kad mirušo ceļotāju, ja ķermeni atrod, atved atpakaļ plastmasas maisā.

Bija 26. aprīlis, un rīt agri mēs dosimies ceļā. Savus grupas biedrus es ieraudzīšu tikai tad, kad piebrauks autobuss, kas vedīs mūs pa Himalaju ielejām līdz robežai. Cik liela vai maza būs grupa, kāds būs tās sastāvs, to arī uzzināšu autobusā, jo cilvēki mēdzot atteikties pašā pēdējā brīdī, kad apsvēruši iepriekšējā naktī visus plusus un minusus un ņēmuši vērā Taši brīdinājumus, ka šis ceļojums var izrādīties pēdējais šajā dzīvē. Es biju mierīgs un nosvērts, noskaņojums — filozofisks, bet apņēmība nebija mainījusies ne par mata tiesu. Drīzāk jutu dzinuli, kas mani urdīja un lika skatīties pulkstenī, domājot par to, kur šajā laikā būšu jau rīt.

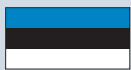
Aizstaigāju cauri Katmandu putekļainajām ielām līdz Svajambu templim, kas stāva kalna galā slejas virs pilsētas un ir viena no centrālajām budistu un hinduistu svētvietām. Uz templi veda stāvas kāpnes, bet es izvēlējos iet augšup pa garāko, lēzenāko ceļu, kas vijās pa kalna sānu pusi. Bija laiks pārdomām — par tiem, kas palika mājās, par veiksmīgu ceļojumu, par to, kas sasniegts šai dzīvē līdz šim.

Ejot uz templi, redzēju ceļa malā sunīti, ko manīju arī iepriekšējās dienās. Viņš izskatījās stipri slims un izvārdzis, varbūt uz miršanu bija palidis ēnīnā pie maza hinduistu templīša, kādi atrodami it visur Katmandu un jebkurā Nepālas nostūrī. Templītis bija maziņš, tajā atradās akmeni veidota Ganeša figūra (hinduisma dievība ar ziloņa galvu), kuru no augšas piesedza tāds kā simbolisks akmens jumtiņš. Sunītis saritinājies smagi elsa, gulēdams... dieva ēnā. Suniņš pavēra acis, kad pietupos pie viņa. Uzmanīgi un maigi noglaidīju ātri elsojošo vājinieku. Viņa skatiens sekoja manai rokai, it kā uzmanot, vai nedaru ko ļaunu, bet, kad glāsts sasniedza suniņu, acis pa pusei pievērsās, kā labsajūta. Atcerējos, ka saskaņā ar budisma mācību suns ir pēdējais reinkarnācijas posms dzīvnieku pasaulē, tad riņķošana šai sfērā beidzas, un nākamā piedzimšana būs cilvēka veidolā, aizsākot garu reinkarnāciju virkni jaunā apzinātības pakāpē, lai izietu visus cilvēkam atvēlētos garīgās attīstības posmus. Ne velti mēs allaž sakām, ka suns visu saprot, tikai nerunā. Savukārt pirmais posms, piedzimstot dzīvnieku pasaulē, saskaņā ar budisma mācību ir mērķaķis. Tas attiecināms uz cilvēka reinkarnāciju dzīvnieku pasaulē. Lai nu kā, bet, vērojot mērķaķus, ir ļoti viegli ieraudzīt to uzvedības nianšes, kas tik raksturīgas zemu kritušiem indivīdiem no cilvēku vides. Zagligums, kļaidšana, skatiens, grimases, uzvedība barā un esot vienam... Neatceros vairs, vai pateicu to skaļi vai domās, bet, noglaidījis suniņu, čukstēju, ka viņam nav jābaidās, ka viņš atgriezies, un viss būs savādāk. Iespējams, tiksimies kādreiz atkal. Tad iezvanīju zvaniņu, kas templi karājās virs suniņa galvas.

Turpinājums sekos.

Svajambu templis Katmandu Nepālā.

Valdība akceptējusi 154 militārpersonu dalību ārvalstu misijās 2015. gadā

Oktobra beigās Igaunijas Ministru kabinets nobalsoja par likumprojektu, kas paredz nākamgad Aizsardzības spēkiem piedalīties starptautiskajās misijās Afganistānā (NATO), Mali (ES un ANO), Kosovā (KFOR) un Tuvajos Austrumos (ANO). Tāpat plānota igaunju dalība Eiropas Savienības Ziemeļvalstu kaujas grupā (NBG) un NATO Ātrās reaģēšanas spēkos (NRF). NRF sastāvā Igaunija plāno deleģēt minuteru traleri un 45 militārpersonas, bet NBG sastāvā — līdz 50 karavīriem. Uz Afganistānu plānots sūtīt 25 militārpersonas, uz Mali — kopā 20, uz Kosovu — trīs, uz Tuvajiem Austrumiem — sešas. Piecas militārpersonas plānots rezervēt uz jaunizveidotiem ES vai NATO štābiem, ja tiks pieņemts lēmums par tādu izveidi.

Valdības akceptētais likumprojekts vēl ir jāapstiprina parlamentā.

Lietuvā notikušas plaša mēroga starptautiskas militāras mācības

Gandrīz divas nedēļas (no 2. līdz 14. novembrim) divos lielākajos Lietuvas Bruņoto spēku (BS) poligonos (Pabrade un Gaižiūni) norisinājās starptautiskās mācības «Iron Sword», kurās piedalījās kopumā 2500 karavīri no Lietuvas, Igaunijas, Čehijas, Vācijas, Ungārijas, Luksemburgas, Lielbritānijas, ASV un Kanādas, kā arī vairāk nekā 300 militārās tehnikas vienības (t.sk. «Bradley», M113, «Stryker», «Fuchs», «BTR-80»). Mācību atklāšanas ceremonijā Lietuvas aizsardzības ministrs Jozs Oleks ir teicis, ka šāda mēroga pasākums uzskatāmi demonstrē alianses solidaritāti, vienotību un gatavību realizēt NATO kolektīvās aizsardzības principus. Uzskatāms solidaritātes piemērs bija Luksemburgas karavīri, kas pirmo reizi vēsturē piedalījās militārās mācībās ārpus savas valsts robežām.

«Iron Sword» atklāšanas ceremonija.

Mācību scenārijs paredzēja deviņām valstīm kopīgi veikt operāciju situācijas stabilizācijai, kā arī aizsardzības un uzbrukuma operācijas. Vienlaikus ar mācību scenārija izpildi tika vērtēta Lietuvas BS gatavība pievienoties NATO Ātrās reaģēšanas spēku (NRF) dežūrspēkiem 2015. — 2016. gadā.

Komentējot mācību nozīmi, Lietuvas BS komandieris ģenerālmajors Jons Vičauts Žuks puda gandarījumu, ka lietuviešu karavīriem dota unikāla iespēja uzlabot profesionālās prasmes un iemaņas, veicot dažādus uzdevumus savas valsts teritorijā patstāvīgi un ar sabiedroto valstu atbalstu.

Bruņumašīnu «Bradley» izkraušana Lietuvas dzelzceļa stacijā.

Atjaunos kaujas lidmašīnu parku

Somijas Aizsardzības ministrija (AM) pieņēmusi lēmumu izveidot darba grupu, kas detalizēti izvērtēs Gaisa spēku vajadzības pēc jauniem vai modernizētiem iznīcinātājiem. Uz darba grupas ziņojuma pamata AM vadība sagatavos priekšlikumus un līdz 2015. gada maijam iesniegs tos izskatīšanai parlamentā. Galīgais lēmums par iznīcinātāju iegādi varētu tikt pieņemts ne agrāk kā 2019. gadā.

Somijas «F-18 Hornet».

Kā viens no iespējamiem variantiem tiks izskatīts ASV ražotais piektās paaudzes iznīcinātājs «F-35 Lightning II». Vērtē arī iespēju pirkt iznīcinātājus «Gripen» no Zviedrijas. Tomēr Somijas Gaisa spēki (GS) vēl nav formulējuši konkrētus prioritārus modeļus. Lēš, ka jauni iznīcinātāji valstij izmaksāšot vismaz sešus miljardus eiro, kas veidos lielākos militārā resora izdevumus tuvākajos 10 gados. Kā alternatīva jaunai tehnikai tiks apspriesta iespēja modernizēt kaujas ierindā esošos iznīcinātājus, pagarinot to mūžu līdz 30 gadiem. Patlaban Somijas GS operē ar 61 iznīcinātāju «F-18 Hornet», kas atrodas bruņojumā kopš 1995. gada un ir izgājuši jau vairākas modernizācijas programmas.

Plānotas lielas investīcijas aizsardzībā

Polijas aizsardzības ministra vietnieks Česlavs Mročeks ir publiskojis Polijas nodomus uzlabot valsts teritorijas aizsardzību, iekļaujot kaujas dežūrās kaujas bezpilota lidaparātus (BPL). Izvērtējot operacionālo situāciju Ukrainā, ir gūta mācība no tā, ka Krievijas BPL netraucēti darbojas Ukrainas gaisa telpā, veicot artilērijas mērķu izlūkošanu. Polija vēlas nepieļaut šādas kļūdas. Turklāt Polija izsludinājusi konkursu par 50 sauszemes robotu «Tarantula» piegādi, lai tādējādi uzlabotu reģionos atbilstošas un izlūkošanas uzdevumu izpildi cilvēkam nepieejamās zonās. Konkursa noteikumi paredz, ka jauno robotu masa nedrīkst būt lielāka par 15—20 kg, tiem jābūt piemērotiem pārnēsāšanai ar rokām vai transportēšanai izlūkmašīnās. Robotu aprīkojumam jāspēj pārraidīt izlūkdatus līdz 1000 m attālumā atklātā apvidū un līdz 500 m — šķēršļotā apvidū. Pirms neilga laika Polijas Aizsardzības ministrija izsludināja arī konkursu par miniatūru bezpilota lidaparātu piegādi, nosakot, ka to masa nedrīkst pārsniegt 5 kg.

Pēc Č. Mročeka teiktā, turpmākajos 10 gados Polija investēs kopumā 33 miljardus eiro BPL un citas kaujas tehnikas iegādē. 2017. gadā Polija pirks izlūkošanas BPL, bet 2018. — 2019. gadā tiks iegādāti kaujas BPL. Atbilstošas pārrunas jau ir uzsāktas ar ASV firmām, kas ražo Poliju interesējošus BPL. Polijas bruņojuma modernizācijas plāni paredz iegādāties arī pretraķešu un pretgaisa aizsardzības sistēmas, bruņutransportierus un zemūdenes.

Komentējot drošības situāciju reģionā, Polijas aizsardzības ministrs Tomašs Šemonašs paziņoja, ka, sākot no 2017. gada, Polija pastiprinās militāro klātbūtni valsts austrumos. Par galveno iemeslu šiem pasākumiem ministrs minēja krīzi Ukrainā. Polija plāno gan palielināt karavīru skaitu austrumu garnizonos, gan ievērojami uzlabot reģionā esošo infrastruktūru. T. Šemonašs atzīmēja, ka Polijas bruņotie spēki (BS) tiks modernizēti un pārdislocēti ne tikai kā atbilde uz krīzi Ukrainā, bet kā daļa no ilgtermiņa plāna BS vispārējai izvērtēšanai 25 gadus pēc komunistiskā režīma krišanas.

Attālināti vadāms robots «PIAP Scoutout», kuram līdzīgu vēlas iegādāties Polija.

Gaidāma armijas samazināšana

Jaunā Beļģijas valdība, kas uzsāka darbu šī gada oktobrī, ekonomijas pasākumu ietvaros iepļānojuši strauju militāro tēriņu apcirpšanu. Tādējādi vidējā perspektīvā armijas skaitliskais sastāvs var sarukt no pašreizējiem 32 000 līdz 20 000 cilvēku.

Saskaņā ar valdības publiskoto plānu valsts aizsardzības budžets tiks pakāpeniski samazināts no pašreizējiem 0,66% no iekšzemes kopprodukta (IKP) līdz 0,5% no IKP 2019. gadā. Par spīti NATO prasībām celt dalībvalstu militāros izdevumus līdz 2% no IKP, Beļģija plāno līdz 2019. gadam militārajā jomā ietaupīt kopumā 1,55 miljardus eiro. Valdība noteikusi, ka jau nākamgad AM ekonomijai jābūt ne mazākai par 200 miljoniem eiro.

Komentējot situāciju, Karalisko bruņoto spēku (KBS) pārstāvis ģenerālleitnants Marks Kompornols paziņojis, ka jau tagad trūkst finansējuma ne tikai dalībai miera uzturēšanas operācijā Āfrikā, bet nepietiek arī naudas mācību organizēšanai karalistes teritorijā. «Mums publiski pārmet ne-nopļautus zālienus pie kazarmām, ne-mazgātus logus u.tml., bet tas ir tirais sikums salīdzinājumā ar to, ka KBS spiesti stingri ierobežot izdevumus mācību laikā. Rezultātā militārās vienības netiek pienācīgi sagatavotas un tiek apdraudētas šo vienību kaujas spējas reālā karadarbībā,» paudis ģenerālis.

Patlaban Beļģijas KBS tiek formēti pārsvarā no profesionāļiem. Publiski pieejamā statistika liecina, ka 2012. gadā KBS bija 33 800 karavīru, bet 2007. gadā — 42 000. Personālsastāva sarukumā daļēji vainojams arī fakts, ka liels skaits karavīru atvaļinās rezervē piecus gadus pirms noteiktā termiņa. Turklāt vērrojama arī gados jaunu beļģu masveida aiziešana no KBS rindām. AM apkopotā statistika liecina, ka laikā no 2004. līdz 2012. gadam KBS atstāja 56% no visiem tolaik profesionālajā dienestā iesauktajiem jauniešiem karavīriem.

Beļģijas KBS karavīri militārā parādē.

Bruņotajos spēkos nav vienotības par nepieciešamo iznīcinātāju skaitu

Čehijas Gaisa spēkiem ir nepieciešami papildu virsrakņus iznīcinātāji «Jas-39 Gripen», paziņojis GS pavēlnieks brigādes ģenerālis Libors Štefaniks. Viņš uzsver, ka šādu vajadzību diktē starptautiskā situācija, un Prāgā izdevīgākais variants būtu nomāt vēl sešus iznīcinātājus «Jas-39 Gripen». Pašlaik GS jau ekspluatē 14 šādus iznīcinātājus. «Mums jāreaģē uz situāciju pasaulē, kas tuvākajā nākotnē turpinās pasliktināties. Mēs nedrīkstam pievērst acis uz to, kas mūs sagaida nākotnē. Starptautiskā situācija neklūs mierīgāka, tās ir tikai tukšas iedomas.» Pēc ģenerāļa domām, papildu iznīcinātāji ļautu ne vien uzlabot nacionālās gaisa telpas aizsardzību, bet arī sniegtu atbalstu Sauszemes spēkiem.

Savukārt AM pārstāvis Petr Medeks ir uzsvēris, ka L. Štefaniks acīmredzot publiskojis GS iekšienē pastāvošo viedokli. Nedz AM, nedz BS Ģenerālštābā līdzīgi jautājumi neesot aktualizēti. Šī gada martā Čehijas valdība ir pagarinājusi līgumu ar Zviedrijas firmu «Saab» par 14 iznīcinātāju «Jas-39 Gripen» nomu līdz 2027. gadam. Līguma summa sastāda aptuveni 85 miljonus dolāru.

Čehijas GS «Jas-39 Gripen».

10 gados militārajā jomā papildus tiks investēti 10 miljardi eiro

Vērtējot Spānijas militārā budžeta izmaiņu dinamiku, nākas secināt, ka 2015. gadā Aizsardzības ministrijas tēriņi tiks palielināti pirmo reizi pēdējo septiņu gadu laikā. Daudzas ministrijas nākamgad būs spiestas ekonomēt, turpretī AM saņems 57 miljonus eiro budžeta palielināšanai. 2015. gadā Spānijas militārais budžets plānots 5,71 miljarda eiro apmērā. 75% no šīs summas tiek novirzīti karavīru algām, un Spānijas Karaliskajos bruņotajos spēkos dien aptuveni 79 000 karavīru. Uzturēšanas izdevumu samēru mainīs papildu 10 miljardi eiro, ko paredzēts piešķirt apbruņojuma un kara tehnikas iegādēm tuvākajos gados.

Fregates «F-110» konceptuāls attēls.

Naudas un tehnoloģiju ziņā ietilpīgākais projekts ir fregate «F-110», kuras uzdevums būs nomainīt vecās «F-80» («Santa Maria» klase). Kopumā paredzēts uz būvēt piecas «F-110», un tas prasīs 800 miljonus eiro par katru fregati. Vēl miljards eiro tiks iztērēts šo kuģu uzturēšanai. Pirmās «F-110» būve tiks uzsākta 2017. gadā.

Otrs lielākais projekts ir 350—400 jaunu bruņutransportieru «Blindado 8x8» ražošana, lai nomainītu novecojušos BMR, kas kalpo kopš pērnā gadsimta septiņdesmitajiem gadiem. Šis projekts izmaksās 1—1,5 miljardus eiro.

Trešais apjomīgais projekts ir trīs gaisa tankkuģu «Airbus 330-200 MRTT» iegāde, lai nomainītu novecojušos kompānijas «Boeing» ražotos tankkuģus. Katrs «Airbus 330-200 MRTT» izmaksās ap 200 miljonus eiro.

Armija saņems jaunās paaudzes bruņu automobiļus

Saskaņā ar Aizsardzības ministrijas plāniem jau 2019. gadā britu armijas apakšvienības saņems pirmos jaunus «Scout Specialist Vehicle» («Scout SV») saimes bruņu automobiļus, ko ražo britu kompānija «General Dynamics». «Scout SV» būs apgādāti ar vadāmu torņi, ko ražo Lielbritānijas firma «Lockheed Martin», un 40 mm kalibra automātisko lielgabalu.

Atbilstoši līgumam «Lockheed Martin» būs jāpiegādā kopumā 245 vadāmie torņi par vienu miljardu dolāru. Pirmie torņi būs jāpiegādā jau 2015. gadā. Par lielgabaliem publiski pieejama vienīgi informācija, ka tos ražo kopuzņēmums «CTA International», kurā ietilpst britu kompānija «BAE Systems» un Francijas firma «Nexter».

Līgums paredz, ka kompānija «General Dynamics» piegādās britu armijai pavisam 589 «Scout SV» saimes bruņu automobiļus, to skaitā 198 — izlūkošanas versijā, 112 — komandvadības versijā, 59 — personāla transportēšanas versijā un 51 — inženieru rekognoscēšanas versijā. Kopējais programmas finansējums būs 3,5 miljardi sterliņu mārciņu. Tehnikas sērijveida ražošana tiks veikta no 2017. līdz 2024. gadam.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojuši kapteine Vizma Kalčeva.

Foto — www.kam.lt; www.army.mil; www.puolustusvoimat.fi; www.defence24.com; <http://en.wikipedia.org>; www.acr.army.cz; www.shipbucket.com; www.defensenews.com.

Jaunā helikopteru paaudze

Novatoriskas aizsardzības tehnoloģijas, sākot ar gudriem čipiem un beidzot ar kaujas transformieriem, sola to īpašniekiem pārākumu un priekšrocības kaujas laukā un uzvaru pār pretinieku ar mazākiem zaudējumiem. Tādēļ progress, pētījumi un izstrādes šajā jomā bija, ir un būs aktuāli militārā pārākuma nodrošināšanai. Pirms pāris gadiem ASV ir oficiāli deklarējušas savu jauno aizsardzības stratēģiju, kuras pamatā ir maksimāli elastīgs un inovatīvs Bruņoto spēku tehniskais nodrošinājums. To plānots panākt ar jaunām programmām, ultramoderniem sakaru līdzekļiem, katastrofu seku likvidācijas robotiem, jaunākās paaudzes lidaparātiem utt.

Mobilā transformera «Transformer» (TX) prototips (datorgrafika).

Visvairāk pētījumu militārajām vajadzībām veic ASV aizsardzības pētījumu aģentūra DARPA (Defense Advanced Research Project Agency). Šajā aģentūrā vienlaikus notiek darbs pie simtiem projektu. Daudzi no tiem ir sevišķi slepeni, bet citi — jau izstrādes stadijā tiek prezentēti plašākai sabiedrībai. Viens no neparastākajiem DARPA projektiem ir lidaparāts «Transformer» (TX), kas būs spējīgs pilnībā pārdefinēt pārvietošanās principus kaujas laukā. «Transformer» (TX) ir hibrīds, kurā apvienoti helikoptera, lidmašīnas un automobiļa pārvietošanās principi. Jaunais transportlīdzeklis būs spējīgs nodrošināt apkalpes mobilitāti dažādās plaknēs, garantējot maksimālu pārvietošanās elastību apvidos ar jebkāda veida šķēršļiem. Projekta autori apgalvo, ka «Transformer» (TX) spēš ne tikai pārvietot līdz pat četriem pilnībā ekipētiem karavīriem, bet arī veikt apgādes, medicīniskās evakuācijas un citus uzdevumus kaujas laukā. Tehnoloģiju vienkāršības dēļ šāda transformera vadību varēs nodrošināt

«AH-64D Longbow» — viena no «Apache» modifikācijām.

gan ierindas karavīrs, gan ilgstošu apmācību veicis parasto kaujas lidaparātu pilots.

Kā viens no multifunkcionālo lidaparātu «vectēviem» būtu minams triecienhelikopters «Apache». Tas ir priekšzīmīgi kalpojis kaujas laukā jau 40 gadus. Šis lidaparāts ir tik veiksmīgi konstruēts, ka zinātniekiem tika dots uzdevums izstrādāt mūsdienu apstākļiem atbilstošus «Apache» tehniskos uzlabojumus, kas ļautu ekspluatēt šo lidaparātu vēl vairākas desmitgades. Rezultātā ir izstrādāts «Apache Block III», kurā integrētas vairāk nekā 26 jaunas tehnoloģijas, nodrošinot atjaunotā lidaparāta savietojamību un konkurētspēju daudzus gadus uz priekšu. «Apache Block III» varēs labāk pārvietoties sarežģītos laika apstākļos, kā arī sazināties ar bezpilota lidaparātiem un nodrošināt to kontroli.

Neskatoties uz modernizēto «Apache Block III», ir nobriedusi objektīva nepieciešamība pēc jaunas paaudzes helikoptera ar

ultramodernu elektroniku, ievērojami labākiem lidojuma un kravnesības parametriem. Tādēļ ASV armijas vajadzībām ir uzsākta programma JMR (Joint Multi-Role). Tā nosaka, ka jaunās paaudzes helikopteram ir jāspēj lidot ar ātrumu, kas pārsniedz 170 mezglus, un bez degvielas uzpildes pārvarēt vismaz 800 kilometrus. Jaunajam lidaparātam jāspēj planēt 1800 m augstumā un turpināt pildīt savas funkcijas līdz 35 °C temperatūrā. JMR helikopteram jābūt apgādātam ar programmatūru, kas vajadzības gadījumā nodrošinātu tā lidojumu arī bez pilota klātbūtnes. Šādu helikoptera prototipu paredzēts uzbūvēt jau 2017. gadā, veicot pirmās funkcionālās pārbaudes. Jaunās paaudzes helikopteru sērijveida ražošana varētu sākties tuvākajā piecgadē, nodrošinot to masveida iekļaušanu kaujas ierindā 2030. gadā.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
kapteine **Vizma Kalčeva**.

Foto — www.aviationnews.eu; www.techweb.com.

Jaunās paaudzes helikoptera JMR konceptuāls attēls.

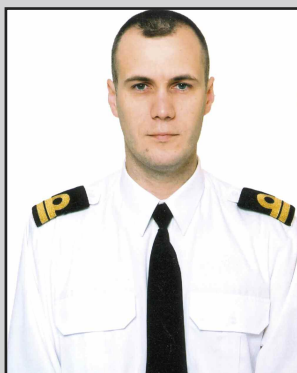
Juris Mediņš

(29.07.1973. – 13.11.2014.)

2014. gada 13. novembrī Krasta apsardzes dienests saņēma skumju ziņu — negaidīti miris Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra koordinators kapteinleitnants Juris Mediņš.

Juris Mediņš dzimis 1973. gada 29. jūlijā Talsos. 1995. gadā absolvējis Nacionālo aizsardzības akadēmiju, iegūstot bakalaura grādu tiesību zinātnēs. 1997. gadā beidzis Baltijas kājnieku komandieru kursu Bornholmā. 2000. gadā beidzis Krasta apsardzes virsnieku kursu Krasta apsardzes mācību centrā Jorktaunā. 2002. gadā beidzis vecāko virsnieka kursu Jūras spēku štāba koledžā Amerikas Savienotajās Valstīs.

Kopš 1995. gada viņš ir pildījis dažādus pienākumus, bijis Jūras spēku Krasta aizsardzības bataljona Kolkas Krasta aizsardzības rotas komandieris, kā arī dienējis starptautiskā operācijā Irākā. Sākot no 2006. gada 14. decembra, viņš pildīja Krasta apsardzes dienesta

*Cik grūti ticēt, ka nekad vairs dzīvē
Mums neiznāks ar tevi parunāt,
Un tavu smaigu vienkāršu un siltu
Mums vajadzēs tik sirdis saglabāt.
(G. Selga)*

Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra koordinators pienākumus. Koordinējot meklēšanas un glābšanas operācijas, tika glābtas daudzu cilvēku dzīvības.

Juris Mediņš dienesta laikā ir apbalvots ar Nacionālo bruņoto spēku komandiera goda zīmi «Par teicamu dienesta pildīšanu», Jūras spēku komandiera medaļas «Par nopelniem» 2. pakāpi un krūšu nozīmi. Šā gada 14. novembrī viņam tika piešķirta LR aizsardzības ministra goda zīme «Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā», kuru viņš saņemt nepaguva. Viņš ir saņēmis arī vairākus augstāko komandieru atzinības rakstus un pateicības.

Kapteinleitnants Juris Mediņš dienesta laikā apliecināja sevi kā krietns karavīrs un zinošs speciālists. Karavīrs ar labām zināšanām, spējīgs izpildīt sarežģītus uzdevumus un patiess Latvijas patriots.

2014. gada 18. novembrī Juris Mediņš guldīts zemes klēpī Rojas kapos Rojā.

Krasta apsardzes dienesta personāls skumjās ir kopā ar kapteinleitnanta Jura Mediņa tuviniekiem.

DAILES TEĀTRIS

2014. GADA DECEMBRIS

Lielā zāle

2. O. 19.00 BOVARI KUNDZE /4. ab./
3. T. 19.00 BOVARI KUNDZE /5. ab./
4. C. 19.00 M. BUTTERFLY **
5. P. 18.00 PĪTERS PENS
6. S. 18.00 PĪTERS PENS
7. Sv. 18.00 PĪTERS PENS
8. P.
9. O. 19.00 OŅEGINS
10. T. 19.00 OŅEGINS
11. C.
12. P. 19.00 AMADEJS
13. S. 18.00 VAKARIŅAS AR ELVISU

14. Sv. 15.00 VAKARIŅAS AR ELVISU
15. P.
16. O.
17. T.
18. C.
19. P. 19.00 VECGADA KONCERTS Pirmizrāde!
20. S. 13.00 VECGADA KONCERTS
18.00 VECGADA KONCERTS
21. Sv. 13.00 VECGADA KONCERTS
18.00 VECGADA KONCERTS

22. P.
23. O. 19.00 VECGADA KONCERTS
24. T.
25. C.

26. P. 13.00 VECGADA KONCERTS Papilzkoncerts!
27. S. 13.00 VECGADA KONCERTS
18.00 VECGADA KONCERTS
28. Sv. 13.00 VECGADA KONCERTS
18.00 VECGADA KONCERTS

29. P. 19.00 VECGADA KONCERTS
30. O. 19.00 VECGADA KONCERTS

Mazā zāle

2. O. 19.00 VAŅA UN SOŅA UN MAŠA UN SPAIKS
3. T. 19.00 VAŅA UN SOŅA UN MAŠA UN SPAIKS
4. C. 19.00 PREILENĪTE
5. P. 19.00 DIVI KAPTEIŅI
6. S. 18.00 PLIKIE UN PUSPLIKIE **
7. Sv. 15.00 DIVI KAPTEIŅI
8. P.
9. O.

10. T.
11. C. 19.00 ENĢEĻI AMERIKĀ **** Pēdējo reizi!
12. P.
13. S. 15.00 VECPUŠI UN VECMEITAS

14. Sv.
15. P.
16. O.
17. T.
18. C.
19. P.
20. S.

21. Sv.

22. P.
23. O.
24. T.
25. C.

26. P.
27. S.

28. Sv.

29. P.

30. O.

Kamerzāle

2. O. 19.00 LĒNPRĀTĪGĀ
3. T. 19.00 VISAS VIŅAS GRĀMATAS
4. C. 19.00 PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
5. P.
6. S.

7. Sv.
8. P.
9. O.

10. T. 19.00 MĪLAIS MELIS **
11. C. 19.00 BIEDRE ZARIŅA Papilzizrāde!
12. P. 14.00 PREZENTĀCIJA
13. S. 15.00 NAKTS VĒL NAV GALĀ
18.00 NAKTS VĒL NAV GALĀ

14. Sv.

15. P.
16. O.
17. T.
18. C.

19. P.

20. S.

21. Sv.

22. P.
23. O.
24. T.
25. C.

26. P.
27. S.

28. Sv.

29. P.

30. O.

BOVARI KUNDZE

* Repertuārā iespējamās izmaiņas!

Kase: 10.00 – 19.00; Sv. 11.00 – 18.00
Informācija: 67294444, www.dailesteatris.lv
www.bilesuparadize.lv

* Pensionāriem - 50% atlaide! ** Pensionāriem un invalīdiem! **** Studentiem - 50% atlaide!

*** Vidusskolēniem, studentiem un pensionāriem - 50% atlaide!

N r . 1 1 | T Ē V I J A S S A R G S | N O V E M B R I S | 2 0 1 4

